

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

07-01-91М

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання практичних завдань
та самостійної роботи**

з навчальної дисципліни

**«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА**

Частина друга

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННП
Протокол № 08 від 26.02.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина» (Частина друга) для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Самороков В. О. – Рівне : НУВГП, 2021. – 183 с.

Укладач: Самороков В. О. старший викладач кафедри спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Кафарський В. І., д.ю.н., професор, завідувач кафедри спеціальних юридичних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 «Право»

Міщук І. В.

Зміст

Вступ	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	4
1.1. Опис навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина»	4
1.2. Методика виконання студентами завдань із практичних і семінарських занять	6
1.3. Методичні рекомендації щодо розв'язання задач	11
1.4. Методичні рекомендації щодо розв'язання задач з Особливої частини кримінального права	12
1.5. Зразок розв'язання задачі з Особливої частини кримінального права	13
1.6. Тематика практичних занять	18
1.7. Контрольні заходи та засоби діагностики	20
1.8. Критерії та шкала оцінювання	20
2. Плани практичних занять	22
3. Теми курсових робіт	145
4. Контрольні питання на іспит	147
5. Рекомендована література	152

© Самороков В. О., 2021

© НУВГП 2021

ВСТУП

Кримінальне право є однією з найстародавніших і ведучих галузей права, важливим важелем в руках держави для встановлення законності і правопорядку. Воно вивчає злочин і покарання і здійснює регулювання та визначення цих відносин юридичними засобами.

В даний час вивчення кримінального права України набуває особливого значення, так як у відповідності з Конституцією нашої держави прийнято і введено в дію новий Кримінальний кодекс України. Він закріпив велику кількість нових принципових положень - рівність всіх людей перед Законом, особливий захист прав і законних інтересів особи, рівність всіх форм власності, ввів нові склади злочинів. Вивчення кримінального права сприятиме вихованню у студентів поваги до Закону, утримуватиме їх від скоєння різних правопорушень.

Призначення навчального курсу «Кримінальне право» полягає у прищепленні майбутнім юристам комплексу знань, умінь і навичок, які необхідні для виконання ними своїх службових обов'язків на відповідному професійному рівні.

В Особливій частині наводиться вичерпний перелік злочинів, які заборонені кримінальним законом і яке за кожне з них може бути призначено покарання. Саме в Особливій частині нового Кримінального кодексу найбільше новацій, тому багато питань залишається спірними.

Курс кримінального права України належить до числа дисциплін, вивчення яких є обов'язковим для фахової підготовки юриста. Завершується курс складанням іспиту\заліку\ . Глибокі знання цієї галузі права - необхідна передумова успішної роботи в судах, органах прокуратури, досудового слідства дізнання та адвокатури.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1. Опис навчальної дисципліни «Кримінальне право

України. Особлива частина»

Завдання вивчення полягає в тому, щоб надати міцні знання курсу кримінального права. Кожний юрист повинен знати кримінальне право, щоб правильно відповідно до діючого кримінального законодавства розв'язувати питання притягнення до кримінальної відповідальності.

Дисципліна складається із Загальної та Особливої частин. Передбачає вивчення кримінального законодавства України, його принципів, підстав кримінальної відповідальності та загальних ознак злочину, ознак окремих злочинів, правил їх кваліфікації, відокремлення злочинів один від одного та суміжних з ними діянь, систему, види кримінальних покарань, підстав та порядок призначення покарань, умов звільнення від кримінальної відповідальності, їх зміну заходами примусового впливу, погашення та зняття судимості.

Мета дисципліни – підготовка висококваліфікованого фахівця і особистості з таким рівнем знань, умінь та навиків в галузі кримінального права, який забезпечить його ефективну діяльність в органах внутрішніх справ у боротьбі зі злочинністю на користь національних інтересів України. Виконання Закону України «Про демократичний цивільний контроль над військовими організаціями та правоохоронними органами держави з метою підвищення ефективності участі громадськості в здійсненні контролю за дотриманням законності, створення умов для демократизації та прозорості в діяльності органів внутрішніх справ, попередження недопущення порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, захисту їх законних інтересів, а також активізації участі України в процесах Європейської інтеграції.

Завдання дисципліни полягає в тому, щоб забезпечити:

- поглиблене вивчення положень кримінального законодавства та його застосування в практичній діяльності правоохоронця;

- придбання навиків правильного, глибокого кримінально-правового аналізу суспільно небезпечних діянь і застосування кримінального законодавства при кваліфікації злочинів;

- опанування необхідною науково-методологічною підготовкою, що забезпечує знання існуючих проблем кримінального законодавства, шляхів розв'язання спірних положень, самовдосконалення фахового рівня;

- формування досконалих навичок щодо прийняття обґрунтованих і законних рішень при кваліфікації злочинів;

- розвиток правової свідомості як передумови для опанування національним законодавством, а також досвідом кримінального законодавства та права інших держав;

- формування правової культури фахівця української держави в сфері правоохоронної діяльності, почуття відповідальності перед людиною, суспільством та державою.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен знати:

- поняття, систему кримінального права України, його функції та принципи;

- поняття та ознаки законів про кримінальну відповідальність та їх юрисдикційні межі;

- поняття та ознаки кримінального правопорушення ;

- об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення та складів кримінального правопорушення ;

- поняття та ознаки попередньої злочинної діяльності,

- поняття, ознаки співучасті, її форми та види співучасників;

- поняття та ознаки сукупності, повторності та рецидиву кримінальних правопорушень;

- поняття та ознаки обставин, що виключають злочинність діяння;

- поняття, підстави, принципи, ознаки, компоненти та форми кримінальної відповідальності;

- особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх;
- поняття, ознаки, правила та межі призначення покарання;
- підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання;
- особливості примусових заходів виховного та медичного характеру;

вміти:

- вільно орієнтуватися в системі норм та інститутів Загальної та Особливої частини кримінального права, інших правових актів, в частинах, що мають безпосереднє відношення до кваліфікації конкретних злочинів;
- здійснювати пошук та об'єктивний аналіз матеріалів правозастосовної діяльності при кримінально-правовій кваліфікації;
- тлумачити чинне кримінальне законодавство, використовувати теоретичні знання у правозастосовній практиці;
- правильно застосовувати норми Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України під час кримінально-правової кваліфікації.

1.2.Методика виконання студентами завдань із практичних і семінарських занять

І. Глибокі знання кримінального права неможливі без обов'язкового поєднання пасивного, як правило, набуття студентами певних знань на лекціях з активною і наполегливою підготовкою до практичних та семінарських занять і викладанням свого бачення (на основі вивчення відповідних законів, практики їх застосування та літературних джерел) щодо вирішення того чи іншого питання, уміння вести аргументовану полеміку, обстоювати свою точку зору на групових заняттях.

Практичні заняття — це набуття студентами навичок застосування кримінального законодавства при вирішенні тієї чи іншої кримінальної справи (задачі).

Семінарські заняття — це виявлення студентами знань із теорії кримінального права, кримінального законодавства та судової практики. Це вид навчального заняття, коли викладач організує дискусію (обговорення) із попередньо визначених питань, до яких студенти готують тези виступів.

Кожна з цих форм занять може бути застосована окремо. Доцільніше поєднувати під час проведення заняття обидві названі форми. При цьому на опитування студентів із питань теорії кримінального права, змісту певної норми кримінального закону чи постанови Пленуму Верховного Суду України з конкретної категорії кримінальних справ слід витратити не більше 15-20 хвилин; а на розв'язання двох-трьох задач під час проведення такого заняття — 60-70 хвилин.

Готуючи заняття, викладач заздалегідь формує домашнє завдання до кожного заняття. Таке завдання доводиться до навчальної групи не пізніше як за два дні до проведення заняття. Треба назвати тему заняття; поставити два-три теоретичні питання (або такі, що пов'язані з правовим аналізом закону чи його частин, або ті, що впливають із постанов Пленуму Верховного Суду України з окремих категорій кримінальних справ); поставити для розв'язання три-чотири задачі; назвати літературні джерела, закони та інші нормативні матеріали, на підставі яких має бути виконане домашнє завдання.

Завдання до одного заняття треба складати так, щоб студент міг виконати його протягом не більше чотирьох-п'яти годин. Починати виконувати домашнє завдання рекомендується з відповіді на поставлені теоретичні запитання. Для цього слід звернутися до джерел, в яких міститься відповідь на такі запитання. Якщо внаслідок цього у студента виникло певне уявлення про зміст та практичну значимість поставленого запитання, стисла відповідь на нього має бути викладена в письмовій (тезисній) формі. У

письмовій формі слід давати і відповідь щодо розв'язання відповідних юридичних задач.

Перш ніж приступити до розв'язання задач, необхідно уважно її прочитати, звернувши особливу увагу на юридичну термінологію, усвідомивши всі обставини, викладені в умові. Розв'язувати задачу потрібно відповідно до точно зазначених обставин. Довільна зміна умов або припущення того, що не зазначено в тексті, не дозволяється. Під час проведення занять можна обговорити також інші варіанти задач. Якщо в процесі з'ясування її змісту виникають сумніви щодо певної обставини справи, то слід виходити із загального правила: «будь-які сумніви тлумачаться на користь обвинуваченого або підсудного».

Для правильного розв'язання задач треба враховувати положення Загальної частини кримінального права, зокрема необхідно зробити юридичний аналіз обставин, викладених у задачі, тобто визначити важливі ознаки (критерії), що становлять зміст юридичної справи (фабули справи), та зіставити їх зі змістом закону, в якому виписані такі ознаки (критерії) або які впливають зі змісту законодавчого припису. Якщо, скажімо, задача потребує вирішення питання про форму вини особи у вчиненому нею злочині, студент має назвати форми вини (умисну чи необережну) та її види, порівняти певні форми та види вини з об'єктивними ознаками, викладеними у задачі, які є свідченням (доказом) певного волевиявлення особи. Якщо у задачі, скажімо, йдеться про форму співучасті у злочині, то відповідь має бути в плані визначенням простої та складної форм співучасті, розкриття змісту таких понять, як співвиконавство, злочинне угруповання (організована група, незаконне воєнізоване формування, злочинна організація) та зіставлення їх із тими формами співучасті, що зазначені у фабулі навчальної кримінальної справи.

При розв'язання задач з Особливої частини кримінального права студент має назвати всі характерні ознаки кожного елемента складу злочину, які містяться у законі або впливають з його змісту, і порівняти з

обставинами, зазначеними в задачі. Наприклад, потрібно назвати об'єкт злочину, описаного в законі, та характерні для нього ознаки (наприклад, предмет злочину) і тут же назвати об'єкт, предмет посягання, що має місце у задачі. Далі слід назвати характерні ознаки об'єктивної сторони складу злочину, описаного в законі (дія, бездіяльність, наслідки, причиновий зв'язок, а в деяких випадках ще й час, місце, спосіб і обстановка вчинення злочину), і порівняти їх з відповідними обставинами у задачі. Так само (порівняльним шляхом) встановлюються суб'єктивна сторона складу злочину і суб'єкт злочину.

Іноді зміст задачі вимагає розв'язання ширшого кола питань: встановлення ознак, за якими слід розмежовувати суміжні злочини, обґрунтування кваліфікації злочинів за їх сукупністю, визначення ролі кожного співучасника при спільному вчиненні злочину або обставин, які мають вирішальне значення при кваліфікації злочину (обтяжуючі обставини, спосіб вчинення злочину, розмір заподіяної шкоди тощо). За відсутності в кінці задачі конкретних запитань слід мати на увазі, що йдеться про кримінально-правову оцінку вчиненого, кваліфікацію дій винних осіб.

Остаточне розв'язання задачі — це логічно пов'язана низка аргументованих суджень, доказів і висновків, що ґрунтуються на законі, а іноді й на іншому нормативному акті чи постанові вищого судового органу та на теоретичних положеннях, які є в літературі. В останньому випадку необхідно вказати автора, назвати працю, рік її видання, сторінку, на яку робиться посилання.

Безпосередньо на семінарському занятті студенти можуть доповнювати відповіді один одного, доводити своє розв'язання задачі тощо.

Для більш образного й оригінального висловлювання своєї думки, підвищення правової культури студента дуже важливим є використання під час виступу окремих афоризмів, фразеологізмів, порівнянь, оригінальних думок видатних учених, літераторів, поетів, ораторів тощо.

Коли запитання вичерпані, завдання розв'язане, викладач підсумовує диспути, аналізує його хід, називає

студентів, які показали хороші знання, а також вирішує питання, з яких не досягнуто єдності думки. Він також оцінює відповіді кожного студента, відзначає найбільш аргументовані та юридично грамотні, звертає увагу на мовні огріхи, неправильне вживання юридичних термінів і понять, неточні юридичні формулювання.

Одержані студентом на окремих практичних та семінарських заняттях оцінки враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Кримінальне право».

II. З окремих теоретичних питань із використанням матеріалів судової практики рекомендується написання студентами рефератів, які слід заслуховувати на семінарських заняттях, наукових гуртках та конференціях. У рефератах викладається зміст та основні положення того чи іншого закону, аналізуються окремі положення теорії кримінального права або судова практика з окремих категорій кримінальних справ. При цьому в рефератах слід виділяти спірні в теорії й судовій практиці питання, визначати своє ставлення до них, вносити пропозиції щодо вдосконалення законодавства. Викладач може також призначити одного чи двох опонентів, які виступатимуть із заслуханням на занятті рефератом. Реферати студентів можуть бути присвячені аналізу наукових статей з кримінального права, які були надруковані (за певний проміжок часу) в юридичних часописах та наукових збірниках.

Доцільно давати студентам завдання написати анотацію на монографічну роботу з кримінального права або скласти огляд змісту статей з кримінального права, які були надруковані (за певний проміжок часу) в правових часописах, тижневиках та наукових збірниках. Складені студентами анотації на монографії та аналізи статей перевіряє керівник семінару. Найбільш змістовні з них зачитуються на заняттях та обговорюються. Зауваження та висновки щодо всіх інших написаних студентами анотацій та тезисного огляду статей доводяться до відома кожного студента під час планових консультацій.

1.3.Методичні рекомендації щодо розв'язання задач

Основні цілі розв'язання задач

Розв'язання задач (казусів) є окремою формою вивчення кримінального права, яка спрямована на оволодіння навичками щодо практики застосування норм цієї галузі права. Така практика, в свою чергу, становить невід'ємну частину предмета кримінального права як навчальної дисципліни в юридичному вищому навчальному закладі.

Отже, основними цілями розв'язання задач із кримінального права є:

а) набуття та закріплення навичок самостійної роботи з нормативним матеріалом кримінально-правового характеру переважно в *правозастосовній (практичній) площині*;

б) вироблення вміння давати *власну кримінально-правову оцінку* конкретних життєвих ситуацій (фактичних обставин);

в) досягнення належного рівня *обґрунтування* власної кримінально-правової оцінки фактичних обставин;

г) наближення навчальних форм засвоєння кримінального права до змісту конкретних *«кримінально-правових елементів»* відповідних процесуальних документів реальних кримінальних справ.

Загальні методичні рекомендації. Будь-яка задача з кримінального права передбачає: а) умови; б) основне питання. Умовами задачі є інформація про поєднання певних фактичних обставин (юридичних фактів); іноді в умови задачі вводяться оцінки та доводи конкретних суб'єктів кримінального судочинства, які також мають бути «предметом дослідження» при розв'язанні задачі.

Значна кількість задач, крім основного варіанта умов, включає один чи кілька альтернативних варіантів. У цьому випадку умови альтернативного варіанта передбачають поєднання відповідних фактичних обставин, наведених в умовах основного варіанта, та фактичних обставин, безпосередньо вказаних в умовах даного альтернативного

варіанта. Останні можуть доповнювати, уточнювати або змінювати умови основного варіанта. Тому, важливо чітко і конкретно визначити, у чому саме полягає новий зміст альтернативного варіанта умов задачі.

Незалежно від того, чи сформульовано в задачі конкретне запитання або завдання (кілька запитань чи завдань), її розв'язання у найбільш загальній формі включає:

- встановлення кримінально-правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин;
- формулювання власної кримінально-правової оцінки у відповідній формі (кількох формах);
- обґрунтування здійсненої кримінально-правової оцінки;
- конкретну відповідь на поставлені в задачі питання.

1.4.Методичні рекомендації щодо розв'язання задач з Особливої частини кримінального права

Більш високий рівень засвоєння студентами змісту норм кримінального права, положень правозастосовної практики і кримінально-правової теорії зумовлюють такі особливості розв'язання даного типу задач: а) значне скорочення проміжних висновків у межах встановлення кримінально-правового змісту фактичних обставин; відтворення у рішенні таких висновків лише у найбільш загальній формі; б) максимальне використання у рішенні основних правозастосовних аргументів; в) формулювання у рішенні лише тих положень теорії кримінального права, які стосуються спірних та (або) найбільш складних питань кримінально-правової кваліфікації; г) забезпечення повноти, точності та коректності при написанні формули кримінально-правової кваліфікації (у переважній більшості випадків — формули кваліфікації злочинів) та юридичного формулювання обвинувачення.

З урахуванням зазначених особливостей рішення даного типу задач включає такі елементи:

- уточнення та попередня оцінка фактичних обставин;
- проміжні висновки щодо видів та особливостей

злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів;

- обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) із використанням основних правозастосовних аргументів;

- обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) із позицій теорії кримінального права;

- формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів);

- юридичне формулювання обвинувачення.

При цьому перші чотири елементи розв'язання задачі можуть укладатися у довільній формі і навіть із допустимими скороченнями, а два останні елементи мають бути написані з додержанням відповідних вимог і без скорочень. У деяких випадках викладач може дозволити студентам розв'язувати задачі без повноцінного письмового відтворення усіх вищеназваних елементів, однак і в цьому випадку написання третього, п'ятого і шостого елементів розв'язання є обов'язковим.

1.5. Зразок розв'язання задачі з Особливої частини кримінального права

Задача

Петруня, Чекалін та Щекальов утворили стійку групу, розробили план розбійних нападів на окремих громадян та розподілили між собою функції. Для нападів їм була потрібна зброя. Щоб заволодіти зброєю і боєприпасами, вони напали на працівника приватної охоронної фірми Шумова, який повертався до офісу фірми після вечірнього чергування. Діючи згідно із заздалегідь розробленим планом, Петруня штовхнув Шумова в неосвітлену частину підземного переходу, де вже чекав Щекальов, а той ударив потерпілого уламком труби по голові. Чекалін у цей час спостерігав за обстановкою. Коли Шумов упав, вони обшукали його і забрали пістолет «ТТ» та дві обойми набоїв. Шумов помер на місці події.

Після цього, продовжуючи реалізовувати розроблений раніше план, Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили три напади на окремих громадян: демонструючи пістолет і

погрожуючи вбивством, вони відбирали у потерпілих гроші, коштовності, верхній одяг. Під час останнього нападу вони, діючи без попередньої змови, згвалтували малолітню Зінкевич, а потім на пропозицію Петруні, вбили її, щоб приховати вчинені щодо неї злочини.

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1. 1. Нанесення удару трубою по голові та смерть Шумова на місці події (показники локалізації та сили удару) свідчать про наявність у суб'єктів принаймні прямого невизначеного умислу щодо будь-яких суспільно небезпечних наслідків для життя чи здоров'я потерпілого, в тому числі і його смерті.

1. 2. Після заволодіння зброєю Шумова і принаймні до вчинення останнього нападу (включно) мав місце певний проміжок часу, протягом якого існувала стійка, озброєна, організована група, а Петруня, Чекалін та Щекальов були її учасниками (членами) цьому в умовах задачі не зазначено, хто з них незаконно зберігав та носив вогнепальну зброю і бойові припаси до неї.

1.3. В умовах задачі не зазначена вартість майна, вилученого в потерпілих під час розбійних нападів; будемо вважати, що ця вартість не досягає показників кваліфікуючих ознак «у великих розмірах» та «в особливо великих розмірах».

1.4. В умовах задачі не зазначено, яким чином було здійснено згвалтування; будемо вважати, що фізичне насильство до потерпілої у процесі згвалтування не застосовувалось, а мала місце та ж (така ж) погроза вбивством, що й при розбійі.

1.5. Під час згвалтування суб'єкти принаймні могли і повинні були допускати, що вчиняють статевий акт із малолітньою; таке саме ставлення до віку потерпілої було і при вчиненні умисного вбивства.

2. Проміжні висновки щодо видів та особливостей злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів.

2.1. Вчинені суб'єктами дії у поєднанні з іншими

фактичними обставинами містять ознаки злочинів, передбачених ст. 115, 129, 152, 187, 257, 262, 263 КК.

2. 2. Всі злочини є закінченими; всі злочини, за винятком зґвалтування, вчинені у співучасті «особливого роду» — організованою групою, яка з урахуванням її озброєності набирає характеру банди; за умовами задачі зґвалтування вчинене без попередньої змови (ситуаційно), тобто має місце вчинення злочину «групою осіб».

3. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) із використанням основних правозастосовних аргументів,

3.1. Щодо кваліфікації дій суб'єктів за ст. 257 КК — див. пункти 1, 3-5, абзац 1 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про бандитизм» від 7 липня 1995 р. №9.

3.2. Щодо співвідношення бандитизму з іншими злочинами, які вчиняються бандою, - див. п. 7 названої вище постанови від 7 липня 1995 р. №9.

3.3. Щодо кваліфікації бандитизму за сукупністю зі злочинів передбачених ст. 262 КК, - див. абзац 2 п. 26 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в кримінальних справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26 квітня 2002 р. № 3.

3.4. Щодо кваліфікації умисного вбивства Шумова за пунктами 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК, а також за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, - див. абзац 3 п. 10 та абзац 4 п. 16 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.5. Щодо кваліфікації зґвалтування і наступного умисного вбивства Зінкевич за сукупністю злочинів — див. абзац 3 п. 14 названої вище постанови від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.6. Щодо кваліфікації умисного вбивства Зінкевич за п. 2, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК, а також щодо остаточної кваліфі-

кації двох умисних вбивств за обтяжуючих обставин - див. відповідно п. 6, 16, 17 постанови від 7 лютого 2003 № 2.

3.7. Щодо інкримінування суб'єктам кваліфікуючих ознак зґвалтування «групою осіб» та «малолітньої» — див. абзац 1 п.13 та п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини» від 27 березня 1992 р. № 4.

4. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації з позицій теорії кримінального права.

4.1. Бандитизм — так званий складений злочин, тому співвідношення його юридичного складу з юридичними складами інших злочинів, які вчиняються при створенні банди та під час здійснення нею нападів, вирішується в межах конкуренції частин і цілого. В даному випадку діє, зокрема, таке правило: злочини, за які законом встановлено суворішу відповідальність, ніж за бандитизм, кваліфікуються за сукупністю з ним, а всі інші злочини охоплюються його юридичним складом (такий підхід сформульований у підпункті 3.2. цього розв'язання, хоча з теоретичної точки зору за сукупністю з бандитизмом мають кваліфікуватись і ті злочини, за які законом встановлено таку ж відповідальність, які за бандитизм). Саме це правило зумовлює кваліфікацію за сукупністю з бандитизмом обох умисних вбивств за обтяжуючих обставин, розбоїв, передбачених ч. 4 ст. 187 КК, розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї за обтяжуючих обставин та зґвалтування малолітньої.

4.2. Конкуренція частин і цілого має місце також при кваліфікації умисного вбивства Шумова в процесі розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї та при кваліфікації зґвалтування, що супроводжувалося погрозою вбивством. При цьому в першому випадку така конкуренція «перетворюється» на сукупність злочинів, у другому юридичний склад зґвалтування («ціле») охоплює погрозу вбивством («частину») і вона не дістає самостійної кваліфікації.

4.3. При кваліфікації розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боєприпасів до неї виникає конкуренція

загальної (ч. 4 ст. 187 КК) та спеціальної (ч. 3 ст. 262 КК) кримінально-правових норм. Пріоритет має спеціальна норма.

4. 4. При кваліфікації розбоїв має місце так звана конкуренція юридичних складів злочину одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого (ч. 2 ст. 187 КК) та особливо кваліфікованого (ч. 4 ст. 187 КК) складів злочину. В цьому випадку у формулі кваліфікації злочинів відображається лише особливо кваліфікований склад (ч. 4 ст. 187 КК), а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини.

4. 5. Як було зазначено в п. 2. 2 рішення, всі злочини, що інкримінуються суб'єктам, за винятком зґвалтування, вчинені організованою групою. Ця обставина має своє безпосереднє відображення при кваліфікації бандитизму (де вона є однією з форм банди), розбоїв (ч. 4 ст. 187 КК) та розбою з метою викрадення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (ч. 3 ст. 262 КК) — у двох останніх випадках суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака — вчинення відповідних злочинів «організованою групою».

Юридичні склади інших злочинів, інкримінованих суб'єктам, не передбачають їх вчинення організованою групою як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину). Тому при кваліфікації обох умисних убивств суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «за попереднім зговором групою осіб».

При кваліфікації зґвалтування — відповідно до умов задачі суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «групою осіб».

4. 6. Два вчинені суб'єктами умисні вбивства за обтяжуючих обставин, хоч «набір» цих обтяжуючих обставин у кожного з них різний, утворюють не сукупність, а повторність злочинів.

Тому в остаточній кваліфікації умисні вбивства відображені одним юридичним складом злочину, який включає ті пункти ч. 2 ст. 115 КК, які передбачають усі обтяжуючі обставини обох умисних убивств, у тому числі п. 13, який вказує на їх повторність.

5. Формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів).

Дії Петруні, Чекаліна та Щекальова необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 257; ч. 3 ст. 262; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 152; пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК України.

6. Юридичне формулювання обвинувачення.

Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили: організацію озброєної банди з метою нападу на окремих осіб, участь у такій банді та участь у вчинюваному нею нападі (ст. 257 КК); розбій з метою викрадення вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, вчинений організованою групою (ч. 3 ст. 262 КК); напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з погрозою застосування насильства, небезпечного для життя особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій, вчинений організованою групою (ч. 4 ст. 187 КК); статеві зносини з погрозою застосування фізичного насильства – зґвалтування, вчинене групою осіб щодо малолітньої (ч. 4 ст. 152 КК); умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині – умисне вбивство малолітньої дитини, з корисливих мотивів, вчинене з метою приховати інший злочин, за попередньою змовою групою осіб, особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК).

1.6. Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
МОДУЛЬ 2 (5 семестр)			
Змістовий модуль I			
1	Поняття Особливої частини кримінального права. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень	0	
2	Злочини проти основ національної безпеки України	2	
3	Кримінальні правопорушення проти життя і	4	

	здоров'я особи		
4	Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи	2	
5	Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості	2	
<i>Змістовий модуль II</i>			
6	Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини	2	
7	Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	2	
8	Кримінальні правопорушення проти власності	2	
9	Кримінальні правопорушення проти довкілля	2	
Всього		18	
МОДУЛЬ 3			
(6 семестр)			
<i>Змістовий модуль I</i>			
10	Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки	2	
11	Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва	2	
12	Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту	2	
13	Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності	2	
14	Кримінальні правопорушення в сфері обігу наркотиків	2	
15	Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, державних кордонів, забезпечення призиву та мобілізації	2	
<i>Змістовий модуль II</i>			
16	Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади та місцевого самоврядування	2	
17	Кримінальні правопорушення у сфері використання комп'ютерів	2	
18	Кримінальні правопорушення у сфері	2	

	службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг		
19	Кримінальні правопорушення проти правосуддя	2	
20	Військові кримінальні правопорушення	2	
21	Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	2	
Всього		24	

1.7. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, оцінки розв'язання ситуаційних завдань та участі у обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів.

1.8. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Організація судових і правоохоронних органів» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	<i>для заліку</i>
90–100	зараховано
82–89	зараховано
74–81	
64–73	зараховано
60–63	
35–59	не зараховано з можливістю повторного складання

0–34	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням курсу
-------------	--

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за ECTS
	<i>для екзамену, курсової роботи</i>	
90–100	відмінно	A
82–89	добре	B
74–81		C
64–73	задовільно	D
60–63		E
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	F
0–34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу	FX

2. План практичних занять

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 1

Заняття 1: Поняття Особливої частини кримінального права

Поняття особливої частини Кримінального кодексу України і її значення. Система особливої частини КК України, поділ на розділи. Систематизація ККУ України, її значення для тлумачення закону. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень, етапи кваліфікації. Значення правильної кваліфікації для здійснення правосуддя.

Навчальні питання

1. Поняття та система Особливої частини кримінального права та її значення.
2. Специфіка Особливої частини кримінального права та її єдність і зв'язок із Загальною частиною.
3. Види правових норм Особливої частини – заборонні, заохочувальні та роз'яснювальні.
4. Поняття наукових основ кваліфікації кримінальних правопорушень.
5. Функції складу кримінального правопорушення.
6. Правове значення правильної кваліфікації кримінальних правопорушень.
7. Значення об'єкту, об'єктивної сторони, суб'єкту та суб'єктивної сторони кримінального правопорушення для правильної його кваліфікації.
8. Значення конкуренції статей при визначенні кваліфікації кримінальних правопорушень.

ТЕСТИ:

1. Назвіть види правових норм Особливої частини КК із наведенням статей:

- а) заборонні;**
- б) дозвільні;**
- в) роз'яснювальні;
- г) добровільні;
- д) заохочувальні;**
- ж) матеріальні;
- з) бланкетні.

2. Конкуренція статей. Як будемо кваліфікувати умисне вбивство судді Конституційного суду України у зв'язку з виконанням ним своїх повноважень :

- а) ст.112 КК * Посягання на життя державного чи громадського діяча ***
- б) ч.2 п.8 ст.115 КК – умисне вбивство особи в зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку
- в) ст.379 КК * Посягання на життя судді*

г) по сукупності кримінальних правопорушень – ст. 112 та ч.2 п.8 ст.115 КК

д) по сукупності кримінальних правопорушень – ч.2 п.8 ст.115 та ст.379 КК

3. Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111 КК «Державна зрада »:

а) умисел;

б) дія;

в) спосіб;

г) мета;

д) обставини;

е) час;

є) мотив;

ж) спеціальний суб'єкт;

з) наслідки;

и) причинний зв'язок.

4. Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 185 КК «Крадіжка»:

а) вина;

б) дія;

в) спосіб;

г) мета;

д) обставини;

е) час;

є) мотив;

ж) спеціальний суб'єкт;

з) наслідки;

и) причинний зв'язок.

5. Назвіть обов'язкові ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 199 КК «Виготовлення,зберігання,придбання,перевезення ... підроблених грошей....»:

а) вина;

б) дія;

в) спосіб;

г) мета;

- д) обставини;
- е) час;
- є) мотив;
- ж) спеціальний суб'єкт;
- з) наслідки;
- и) причинний зв'язок;
- і) місце.

6. Назвіть обов'язкові ознаки всіх елементів складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 285 КК * Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден*:

- а) вина;**
- б) дія
- в) спосіб;
- г) мета;
- д) обставини;**
- е) час;
- є) мотив;
- ж) спеціальний суб'єкт;**
- з) наслідки;
- и) причинний зв'язок;
- і) місце.**
- ї) бездіяльність**

7.а якою ознакою розмежовуються склади кримінальних правопорушень – ст. 185 Крадіжка та ст. 186 Грабіж:

- а) діянням;
- б) наслідками;
- в) способом;**
- г) за формою вини;
- д) метою;
- е) суб'єктом.

Заняття 2.: Злочини проти основ національної безпеки України

Кваліфікація дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, або на захоплення державної влади або посягають на територіальну цілісність України.

Державна зрада і шпигунство, відмінність між ними. Кваліфікація посягання на життя державного чи громадського діяча, диверсії.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика злочинів проти основ національної безпеки України та їх види.

2. Злочини, спрямовані проти державної безпеки та конституційного ладу України та її територіальної цілісності і недоторканності.

3. Злочини, що спрямовані проти зовнішньої безпеки обороноздатності, державної, економічної та інформаційної безпеки України.

4. Злочини, що спрямовані проти внутрішньої безпеки, економічних основ країни.

5. Злочини, що спрямовані проти нормальної діяльності усіх гілок державної влади та політичних партій.

Тести:

1. За ступенем суспільної небезпечності злочини проти основ національної безпеки України є:

- а) особливо тяжкими;**
- б) тяжкими;**
- в) середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Злочини проти національної безпеки з об'єктивної сторони характеризуються:

- а) злочини з формальним складом;**
- б) злочини з матеріальним складом;
- в) злочини з усіченим складом;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони в ч. 1 ст. 111:

- а) обставини;**
- б) місце;

- в) час;**
- г) засоби;
- д) способи;**
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Суб'єктивна сторона даних кримінальних правопорушень характеризується:

- а) прямим умислом;**
- б) необережністю;
- в) злочинною самовпевненістю;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Що є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 112 КК України:

- а) мотив;
- б) мета;**
- в) спосіб;
- г) засіб;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Злочини проти основ національної безпеки України – це:

- а) передбачені кримінальним законом умисні суспільно небезпечні дії, що посягають на конституційний лад, суверенітет, територіальну недоторканість і обороноздатність України;
- б) передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння, що посягають на конституційний лад, територіальну недоторканість і обороноздатність України;
- в) передбачені кримінальним законом умисні суспільно небезпечні дії, що посягають на конституційний лад і обороноздатність України;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.**

ПРАКТИКУМ

1. Громадянин України Петренко, з мотивів особистого характеру, надав допомогу своєму родичу – агентові іноземної розвідки п. М – свій фотоапарат для зйомки стратегічних об'єктів України, а також придбав для нього вибухівку для підриву

важливого народногосподарського об'єкту. Дайте юридичну кваліфікацію дій.

2. У підданого іноземної держави Брука під час митного огляду речей під шкіряною обкладинкою альбому та в подвійному дні сумки було виявлено літературу, привезену ним з-за кордону для поширення серед громадян України. Література містила вказівки щодо насильницького повалення конституційного ладу.

3. Прибиральниця заводууправління Ворохтун вирішила помститися директорові заводу Кіріну за те, що той не дав згоди на її працевлаштування за сумісництвом. Вона підпалила заводууправління, а потім сама взяла участь у гасінні пожежі, діставши при цьому опіки. Вогнем було завдано велику матеріальну шкоду.

4. У Києві було заарештовано громадянку іноземної держави Кауфман, яка тривалий час працювала в Міжнародному комітеті профспілок (МКП). Завербована іноземною розвідкою, вона систематично передавала різні, в тому числі й особливо важливі, дані про діяльність МКП, чим завдала велику майнову шкоду інтересам України.

5. Поклич та Сметанін, співробітники об'єднання «Техно-пром-експорт», укладали контракти зі слабкими зарубіжними фірмами, за що одержували від них великі винагороди. Це призводило до подорожчання будівництва за українськими проектами і змусило державу виплачувати дуже велику різницю в доларах США за рахунок внутрішніх коштів. Крім того, за велику грошову винагороду вони розголошували іноземним комерсантам службову таємницю. У Поклича вилучено 2 млн. грн., 19 тис. доларів, 338 золотих ланцюжків, 100 платинових обручок.

6. За ініціативою Борсука та Лучника було створено групу осіб, яка виготовила листівки, що містили заклики до насильницького повалення конституційного ладу в Україні. Під час одного з мітингів тисячний натовп, вийшовши з-під контролю представників влади, вчинив збройний опір, підпалив державну установу. При цьому загинули троє громадян. У погромах брали участь Борсук і Лучник, а також Фокін і Зорка.

Заняття 3.: Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи

Визначення кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи, їх кваліфікація. Кримінально-правова характеристика умисних вбивств при обтяжуючих і

пом'якшуючих обставинах. Встановлення ступеню тяжкості тілесних ушкоджень і їх наступна кримінально-правова кваліфікація. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я, скоєних медпрацівниками. Інші кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я.

Навчальні питання

1. Поняття кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи та види.

2. Кримінальні правопорушення проти життя. Загальна характеристика. Поняття вбивства та його види.

3. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти здоров'я.

4. Кримінальні правопорушення, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини, які вчинюються у сфері медичного обслуговування.

5. Інші кримінальні правопорушення, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини.

ТЕСТИ :

1. Види умисних вбивств за ступенем суспільної небезпеки:

а) просте;

б) по необережності;

в) доведення до самогубства;

г) привілейоване;

д) погроза вбивством;

е) складне;

є) умисне вбивство в стані фізіологічного афекту;

и) вбивство при перевищенні меж необхідної оборони;

і) кваліфіковане.

2. Вкажіть ознаки кваліфікованого вбивства:

а) вбивство двох і більше осіб;

б) вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини;

в) з корисливих мотивів;

г) при перевищенні меж необхідної оборони;

д) з особливою жорстокістю;

е) в стані сильного душевного хвилювання;

є) малолітнього;

- и) доведення до самогубства;
- і) повторно за будь який злочин
- ї) повторне за умисне вбивство**

3. Вкажіть ознаки тяжкого тілесного ушкодження:

- а) тривалий розлад здоров'я;
- б) стійка втрата працездатності до 1/3;
- в) втрата репродуктивної здатності;**
- г) переривання вагітності;**
- д) тимчасове знівечення обличчя.

4. Назвіть види тілесних ушкоджень:

- а) тяжкі;**
- б) особливо тяжкі;
- в) мучення;
- г) легкі;**
- д) побої;
- е) середні;**
- є) катування.

5. В яких випадках не наступає кримінальна відповідальність за спричинення тілесних ушкоджень:

- а) тяжких тілесних ушкоджень по необережності;
- в) середньої тяжкості по необережності;
- в) легких тілесних ушкоджень по необережності;**
- г) умисні тяжкі тілесні ушкодження при перевищенні меж необхідної оборони;
- д) умисних середньої тяжкості при перевищенні меж необхідної оборони;**
- е) умисних легких тілесних ушкоджень при перевищенні меж необхідної оборони;**
- є) умисних тяжких тілесних ушкоджень в стані сильного душевного хвилювання;
- и) умисних середніх в стані сильного душевного хвилювання;**
- і) умисних легких в стані сильного душевного хвилювання.**

6. Що таке побої?

- а) один удар;
- б) декілька ударів;**
- в) заподіяло фізичну біль;**
- г) спричинило тілесні ушкодження.

7. Назвіть обов'язкові ознаки складу кримінального правопорушення - Залишення в небезпеці - ст. 135 КК:

- а) ненадання допомоги будь якою особою;
- б) ненадання допомоги особою, яка зобов'язана була опікуватися про цю особу ;**
- в) ненадання допомоги особою, яка поставила потерпілого в небезпечний для життя стан;**
- г) настання смерті потерпілого;
- д) завідоме залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження.

8. Вкажіть ознаки складу кримінального правопорушення – ст. 116 КК «Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання »:

- а) особа не може керувати своїми діями;
- б) душевне хвилювання;
- в) особа не усвідомлює своїх дій;
- г) сильне душевне хвилювання;**
- д) особа нездатна в повній мірі усвідомлювати свої дії або керувати ними;
- е) виникло внаслідок протиправних дій самого потерпілого;**
- є) раптове хвилювання.**

9. Дайте кваліфікацію при умові «Гр. П. мав намір вбити гр. К. з метою заволодіти його спадщиною, але помилився і вбив гр. Д.»:

- а) ч.1 ст.115КК;
- б) п. 6 ч. 2 ст. 115 (з корисливих мотивів) КК;
- в) п. 1 ч. 2 ст.115 (вбивство двох осіб) КК;
- г) ч. 1 ст. 115; ч. 2 ст. 15 (закінчений замах), п. 6 ч. 2 ст. 115 КК;**
- д) ч. 2 ст.15, п. 6 ч. 2 ст.115 КК.

10. Дайте кваліфікацію «З метою вбивства гр. П. встановив вибухівку в автомашину бізнесмена гр. В., в наслідок чого той загинув разом зі своїм колегою»:

- а) ч. 1 ст.115 КК;
- б) п.1 ч.2 ст.115 КК;
- в) п. 5 ч.2 ст.115 КК;
- г) п.п. 1,5 ч.2 ст.115 КК.**

11. Дайте кваліфікацію - При вчиненні хуліганських дій з особливою зухвалістю гр. С. по необережності вбив гр. А.:

- а) п. 7 ч. 2 ст. 115 КК (з хуліганських мотивів);
- б) ч. 1 ст. 296 (хуліганство) КК;

в) п. 8 ч. 2 ст. 115 КК;

г) ч. 1 ст. 296, 119 КК.

12. Коли наступас кримінальна відповідальність за підбурювання до самогубства:

а) у всіх випадках;

б) підбурювання малолітнього;

в) підбурювання психічно хворого.

13. Кваліфікуйте дії – умисне вбивство вчинене в стані сильного душевного хвилювання за умови, що воно було результатом перевищення меж необхідної оборони:

а) ч. 1 або 2 ст. 115 КК;

б) ст. 116 КК;

в) ст. 118 КК;

г) ст. 116, 118 КК.

14. Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони – Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини:

а) дія;

б) наслідки;

в) причинний зв'язок;

г) місце;

д) час;

е) обставини;

є) спосіб;

ж) знаряддя.

15. Дайте юридичну оцінку ситуації - Водій на перехідному переході тяжко травмував людину і не зупиняючись поїхав далі. До потерпілого, який знаходився без свідомості, підбіг гр. А. і, схопивши його валізу, втік (навколо нікого не було).

Водія:

1-а) ст. 286 КК (порушення правил дорожнього руху);

1-б) ст. 135 КК;

1-в) ст. 136 КК;

1-г) ст. 121 КК;

1-д) ст. 128 КК.

Гр. А:

2-а) ст. 135 КК;

2-б) немає складу кримінального правопорушення;

2-в) ст. 136 КК;

2-г) ст. 185 КК (крадіжка).

16. Кваліфікуйте дії «Гр. А підбурив гр. Б проникнути в квартири пенсіонера Д. і під час його сну викрасти гроші, які

він виграв у лотерею. Заволодівши коштами злочинці намагалися вийти з приміщення, але в цей час потерпілий прокинувся і впізнав гр. А., останній схопивши зі столу ніж, наніс потерпілому смертельне поранення»:

Гр. А:

1-а) крадіжка;

1-б) крадіжка з кваліфікуючими ознаками;

1-в) грабіж;

1-г) розбій;

1-д) убивство при обтяжуючих обставинах;

1-е) умисне вбивство (ч. 1 ст. 115 КК).

Гр. Б.

2-а) крадіжка;

2-б) крадіжка з кваліфікуючими ознаками;

2-в) грабіж;

2-г) розбій;

2-д) убивство при обтяжуючих обставинах;

2-е) умисне вбивство (ч. 1 ст. 115 КК).

17. Яка відмінність умисного вбивства від умисного спричинення тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого:

а) по об'єкту;

б) по діянню;

в) по суб'єкту;

г) по суб'єктивній стороні.

18. Назвіть види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я:

а) вбивства;

б) проти життя;

в) проти здоров'я;

г) проти життя і здоров'я, які вчиняються у сфері медичного обслуговування;

д) доведення до самогубства;

е) інші кримінальні правопорушення, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини;

є) кваліфіковане вбивство;

ж) залишення в небезпеці.

19. Кінцевим моментом життя людини, що враховується в кримінальному праві, є:

а) клінічна смерть;

б) біологічна смерть;

- в) зупинення діяльності серця;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

20. Що з перерахованого є ознакою тяжких тілесних ушкоджень:

- а) спричинення психічної хвороби;
- б) розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш як на 1/3;
- в) спричинило втрату будь-якого органу або його функцій;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

21. Що з перерахованого є ознакою середньої тяжкості тілесних ушкоджень:

- а) тривалий розлад здоров'я (понад 3-х тижнів);
- б) значна стійка втрата працездатності менш як на 1/3, тобто від 10 до 33 відсотків;
- в) переривання вагітності;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

22. Що з перерахованого є ознакою легких тілесних ушкоджень:

- а) з короткочасним розладом здоров'я, тобто понад 6 днів але не більше ніж 21 день чи незначна втрата працездатності – до 10 відсотків;
- б) переривання вагітності;
- в) спричинення психічної хвороби;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

23. Спеціальними видами тілесних ушкоджень є:

- а) непоправне знівечення обличчя;
- б) спричинення психічної хвороби;
- в) зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншою невиліковною інфекційною хворобою;
- г) зараження венеричною хворобою;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

ПРАКТИКУМ

1. Після сварки у клубі нетверезі А., М. та П., озброївшись сокирами, стали ломитися в будинок до образника Д. Вони розбили шибки, погрозували підпалити будинок, почали ломитися у двері. Коли двері вже майже були розбиті, Д., попередивши нападників,

вистрілив крізь двері з мисливської рушниці, що належала йому. А., зойкнувши, впав, коли його відтягли від дверей він вже не дихав. П та М., відійшовши, продовжували кидати каміння та колоди у вікна дому, погрожували помстою. Д. вистрілив у повітря, а коли це не допомогло, вистрілив на звук, поранивши П. та перехожого С.

Чи вчинено злочин, який? Чи є обтяжуючі або пом'якшуючі обставини?

2. Рано-вранці робітник геологорозвідувальної партії В. вийшов до річки. Здавалося всі геологи ще сплять, нічого не чути було і з будинку лісника, що стояв трохи вище по річці на її другому березі. Раптом за річкою в кущах він помітив крізь ранковий туман темний силует, затріщали кущі. «Ведмідь!» — подумав геолог, схопив із намету рушницю та вистрілив. Геологи, що схопилися після пострілу, перейшли на інший берег річки, але замість ведмедя знайшли пораненого лісника.

Дайте юридичну оцінку даного випадку.

3. Ввечері біля станції метро «Шулявська» невідомий автомобіль збив громадянина С, який переходив вулицю позначеним пішохідним переходом, та, не зупиняючись, поїхав далі. Перехожі кинулися на допомогу, але всіх випередив хлопець, який підбіг до постраждалого, що лежав на проїжджій частині, та, схопивши його шапку швидко зник. Інші люди викликали «швидку допомогу» та перенесли С. на тротуар, а лікар, що опинився поруч, зупинив кровотечу.

Дайте юридичну оцінку ситуації.

4. У родині відзначалося сімейне свято. Мати поклала дитину спати на ліжко між верхнім одягом запрошених та диванними подушками. До самого ранку у квартирі тривало свято, а потім стомлені батьки лягли спати. Вранці, стривожені довгим мовчанням дитини, батьки підійшли до ліжка. Дитина виявилася бездиханною. Експертиза встановила, що смерть дитини настала внаслідок асфіксії, опинившись під одягом гостей.

Дайте юридичну оцінку ситуації.

5. В кинутому будинку були знайдені мертвими 18-річна Наталія Б. та 17-річний Юрій Ф. На тілі дівчини експерти нарахували близько 30 ножових ран. Швидко з'ясувалася і мета злочину — у дівчини зникли прикраси та сумочка з грошима, а з хлопця знято майже весь одяг.

Дайте юридичну оцінку цьому злочину.

6. Ревнуючи дружину, Корнієнко вирішив з нею розправитись. У себе на квартирі він облив її окропом, що спричинило опіки I— II ступеня, після чого завдав численних ударів гайковим ключем по голові. Від крику потерпілої прокинулись діти. Коли 15-річний Олег намагався умовити батька, той завдав йому кілька ударів тим самим ключем по голові, заподіявши поранення, від яких Олег помер у лікарні. Не бажаючи мати свідка, Корнієнко ключем завдав також кілька ударів по голові Миколі, спричинивши тяжкі тілесні ушкодження, небезпечні для життя в момент заподіяння. Побачивши, що дружина ворухнулася, Корнієнко завдав їй ще три удари гайковим ключем. Потерпілій були спричинені середньої тяжкості тілесні ушкодження. Вважаючи всіх трьох убитими, Корнієнко викликав швидку допомогу, порізавши собі вену і симулюючи психічне захворювання.

7. Гр. Кухаренко завагітніла від випадкового статевого акту. Утримувати дитину не мала можливості і вирішила вбити її одразу після пологів. До лікарів не зверталася, дитину народила вдома. Заздалегідь приготувала відро з водою, в якому і втопила новонародженого. Вранці викинула труп у колектор.

Як треба кваліфікувати дії Кухаренко?

8. Гольцев, звільнившись із місць позбавлення волі, де він відбував покарання за замах на вбивство із хуліганських спонукань, зійшовся з Пайовою. Вони обоє зловживали спиртними напоями, сварилися, при цьому Гольцев неодноразово погрожував Пановій вбивством. Під час чергової сварки Гольцев збив Панову на підлогу і завдав їй ногою, взутою у черевик, удару в груди в ділянку серця, спричинивши тупу травму грудної клітки з розривом лівого шлуночка серця. Від одержаного ушкодження Панова померла на місці.

9. Реєстратор міської лікарні із розсіяності залишила історію хвороби гр. Н, хворої на важку невиліковну форму туберкульозу, на столі в приміщенні для відвідувачів. З цією історією ознайомились декілька сторонніх осіб, які прийшли навідати своїх хворих родичів. Чи є юридичний зміст в діянні реєстратора? Дайте юридичну оцінку.

10. Патологоанатом міської лікарні на прохання свого знайомого гр. П. зробив трансплантацію частини шкіри загиблого в ДТП, а той продав її для пересадки тяжко хворій людині. Отримані гроші поділили між собою. Близькі родичі загиблого взнали про це і подали скаргу в прокуратуру. Дайте юридичну оцінку цій ситуації.

Заняття 4.: Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.

Визначення кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи, Їх кваліфікація.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності людини.

2. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення.

ТЕСТИ:

1. Незаконне позбавлення волі – це:

- а) створення перешкод пересуванню потерпілого;
- б) створення перешкод вільному пересуванню потерпілого, вчинене з порушенням процедури, встановленої законодавством (наприклад, зв'язування потерпілого, залишення його у закритому приміщенні, ненадання інваліду засобів для пересування тощо);
- в) зв'язування потерпілого, залишення його у закритому приміщенні, ненадання інваліду засобів для пересування тощо;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Що із нижче перерахованого є кваліфікуючими ознаками незаконного позбавлення волі або викрадення людини:

- а) щодо малолітнього та щодо двох або більше осіб;
- б із корисливих мотивів;
- в) за попередньою змовою групою осіб та із застосуванням зброї;
- г) способом, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого та із заподіянням потерпілому фізичних страждань;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Об'єктивна сторона даних кримінальних правопорушень характеризується:

- а) дією;
- б) бездіяльністю;
- в) діянням;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Суб'єктивна сторона даних кримінальних правопорушень характеризується:

- а) непрямым умислом;
- б) необережністю;
- в) прямим умислом;
- г) прямий умисел із обов'язковою метою та мотивом;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Ознаками особливо кваліфікованого складу торгівлі людьми є:

- а) вчинення організованою групою, пов'язане із незаконним вивезенням за кордон дітей чи неповерненням їх в Україну;
- б) із метою вилучення у потерпілого органів чи тканин для трансплантації та із метою насильницького донорства;
- в) якщо це спричинило тяжкі наслідки;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

ПРАКТИКУМ:

1. Гр. Чапуров, бажаючи набути права власності на квартиру і на коштовності свого брата Шолона, який мав нервову хворобу, заплатив гроші членам лікарської комісії психіатричної лікарні, які визнали Шолона психічно хворим із діагнозом «шизофренія» і помістили його до цієї лікарні.

Кваліфікуйте дії Чапунова.

2. Гр. Шароваров заснував у підвальному приміщенні підпільний цех із виготовлення прального порошка і отрутохімікатів для боротьби з тарганами. Серед залучених ним до праці людей було і троє безпритульних дітей віком 10-12 років. За день роботи Шароваров платив їм 5 грн. кожному і забезпечував «харчуванням».

Дайте кримінально-правову оцінку діям Шароварова.

3. Тарасюк спільно з Поздновим та Ковальчуком викрали громадянина Бобенка та насильно відвезли до гаража Тарасюка. Злочинці відібрали у Бабенка ключі та техпаспорт від його автомобіля «Мазда» та почали вимагати оформлення договору купівлі-продажу на машину.

Домагаючись погодження на укладення цієї угоди Позднов побив Бабенка спричинивши йому тілесні ушкодження середньої тяжкості. Злочинці тримали потерпілого у гаражі протягом двох діб. Після цього Тарасюк відвіз Бобенка до нотаріуса, де він відчуваючи безвихідність свого становища підписав договір купівлі-продажу автомобіля сторонній особі без будь-якої оплати.

Злочинці не задовольнилися вчиненням і тримаючи Бабенку у гаражі зв'язаним катували його електричним струмом, вимагаючи 5 тисяч доларів. Вони запропонували оформити фіктивну угоду займу під заставу квартири Бабенко.

Для цього Тарасюк та Ковальчук відвезли Бобенко до нотаріальної контори, де він під тиском погодився підписати угоду. Укладання угоди не відбулося лише завдяки відсутності грошей на оплату державного мита.

Визначте відповідальність Тарасюка, Позднова та Ковальчука.

Чи зміниться кваліфікація, якщо Тарасюк та Ковальчук не брали участі у катуванні та спричиненні Бабенкові тілесних ушкоджень та не давали згоди на такі дії? В цьому випадку вони вважали, що Бабенко погодився на їхні вимоги лише через позбавлення його волі.

4. Громадянин Пиляєв, який відбував покарання у вигляді позбавлення волі, вчинив втечу. Під час затримання Пиляєва він захопив громадянку Самойлову та погрожуючи їй вбити вимагав від працівників міліції передати йому зброю та автомобіль.

Визначте відповідальність Пиляєва.

5. Громадяни України Гукін та Луцевич захопили повітряне судно із 20 пасажирами. Погружаючи вибухом літака вони вимагали від пілотів летіти до Канади. Для «переконливості» Луцевич вбив одного з пасажирів. Під час переговорів злочинці були затримані.

Кваліфікуйте дії Гукіна та Луцевича.

6. Громадянка України Панкратова, яка упродовж двох років займалася проституцією у Греції вступила у змову із власником нічного клубу Греції, Божо, якому були потрібні три молоді жінки для сексуальної експлуатації. Він обіцяв заплатити по 2 тисячі американських доларів за кожную жінку. Для реалізації цієї злочинної угоди Панкратова приїхала до України та знайшла трьох дівчат, яким запропонувала роботу офіціанток у Греції. Безпосередньо перед відправленням їх до Греції одна дівчина відмовилася їхати. Тому Панкратова відвезла двох дівчат, відібрала у них паспорти та продала їх гр-ну Божо, а потім ще раз повернулася до України. Знайшовши в Україні дівчину віком 16 років вона разом із своїм знайомим Петренком підробила закордонний паспорт для цієї дівчини, згідно з яким дівчині було 18 років. Переправивши дівчину до Греції Панкратова також продала дівчину гр-ну Божо.

Кваліфікуйте дії Панкратової, Божо та Петренко. Визначте чи виступають два факти продажу одним продовжуваним злочином, або має місце повторність?

7. Громадянин Сивий К., проживав в одній квартирі із своїм братом Сивим С. Пенсійного віку, який хворів на запалення головного мозку. Для того, щоб позбутись небажаного сусідства, Сивий К. домовився із головним лікарем психоневрологічного диспансеру Карпенко, що останній за грошову винагороду помістить його брата на стаціонарне лікування до психіатричного закладу. Отримавши 500 доларів винагороди Карпенко вчинив задумане. Під час перевірки психіатричного закладу було з'ясовано, що Сивий С. Є цілком психічно здоровим.

Кваліфікуйте дії Сивого К. та Карпенко. Чи зміниться рішення, у випадку, якщо Сивий С. Через безвихідність свого положення покінчив життя самогубством?

8. Стецюк, який проживав один у приватному будинку, познайомився із хлопчиком 10 років. Дізнавшись, що хлопчик втік із дому Стецюк запросив його пообідати до себе, але вдома побив, зачинив у підвалі і сказав, що відпустить лише після того, як хлопчик попрацює у нього один місяць. Стецюк використовував хлопчика для роботи на городі. Хлопчик обробляв та збирав огірки та помідори, які Стецюк потім продавав на базарі. Крім того Стецюк примушував дитину працювати підсобником при будівництві гаража. Після заяви сусідів, правоохоронці затримали Стецюка.

Кваліфікуйте дії Стецюка.

Заняття 5 :Кримінальні правопорушення протистатевої свободи та статевої недоторканості

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, суб'єкти і потерпілі від цих кримінальних правопорушень. Значення віктимної поведінки потерпілої особи для кваліфікації кримінального правопорушення. Кваліфікація статевих кримінальних правопорушень.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

2. Юридичний аналіз кримінальних правопорушень проти статеві свободи особи.

3. Юридичний аналіз кримінальних правопорушень проти статеві недоторканості особи.

ТЕСТИ.

1. Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони – Зґвалтування ст. 152 КК :

- а) примушування до вступу в статевий зв'язок із використанням матеріальної чи службової залежності
- б) час
- в) місце
- г) відсутність згоди потерпілої особи
- д) вагінальне, анальне чи оральне проникнення в тіло іншої особи
- е) домагання на вступ у статевий зв'язок

2. Назвіть правильні варіанти виконавця та потерпілого кримінального правопорушення зґвалтування:

- а) чоловік – жінка ;
- б) жінка – чоловік
- в) жінка – жінка
- г) чоловік – чоловік
- д) всі варіанти вірні

3. В якому випадку буде склад кримінального правопорушення – Розбещення неповнолітніх – ст. 156 КК:

- а) відносно осіб віком до 18 років
- б) відносно осіб віком до 16 років
- в) тільки відносно осіб, які не досягли статевої зрілості
- г) добровільні неприродні статеві зносини з особою, яка не досягла 16-ти років
- д) добровільні статеві зносини з собою яка не досягла статевої зрілості
- е) добровільні статеві зносини з особою, яка досягла статевої зрілості

4. Обов'язкові ознаки ст. 155 КК – Статеві зносини з особою, яка не досягла 16-річного віку :

- а) при добровільній згоді з особою, яка не досягла 14 років
- б) тільки природні статеві зносини

- в) природні або неприродні статеві зносини
- г) спеціальний суб'єкт

5. Що є безпосереднім об'єктом згвалтування:

- а) статева свобода;
- б) статева недоторканість;
- в) статеві зносини з особою;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Суб'єктом кримінальних правопорушень проти статевої свободи є:

- а) особи з 14 років;
- б) особи, за родинною ознакою;
- в) особа, щодо якої потерпіла особа є залежною;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Службова залежність означає, що:

- а) потерпіла особа є підлеглою винного на роботі;
- б) потерпіла особа підлягає службовому контролю з боку винного (скажімо, ревізор і комірник);
- в) реалізація істотних інтересів потерпілої особи залежить від поведінки винного по службі (наприклад, науковий керівник і аспірант);
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Суб'єктивна сторона статевих кримінальних правопорушень складає:

- а) непрямий умисел;
- б) необережність;
- в) прямий умисел;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

ПРАКТИКУМ

1. Гр. В'ялова була на вечірці, де випила чимало спиртного, поводи́ла себе розкуто, цілувалась і обнімалася з усіма присутніми хлопцями. Гришин завів її у гараж біля будинку, де вчинив з нею

статевий акт. Наступного дня В'ялова подала в прокуратуру заяву про зґвалтування її Гришиним.

Що може бути підставою для притягнення Гришина до кримінальної відповідальності?

2.Гр. Петько заходив до сусідського дому, де жила з двома дітьми-дівчатками (віком 8 і 12 років) вдова Петренко. Скориставшись з того, що Петренко вдень буває на роботі, Петько неодноразово вчиняв статеві акти з дітьми. Потерпілі жодного опору Петькові не чинили, бо він їх пригощав цукерками.

Кваліфікуйте дії Петька.

3.Гр. Єльцов зґвалтував 18-річну Кобилко. За два дні до цього він мав статеві зносини з 15-річною Цвіркун, яка проти статевого акту не заперечувала.

Кваліфікуйте дії Єльцова.

4.Гр. Чебрик зґвалтував 17-річну Петрову, з якою він зустрічався

упродовж тижня. За день до зґвалтування Петрова переконувала Чебрика, що їй дев'ятнадцять років. На суді вона пояснила, що «хотіла мати перед ним доросліший вигляд».

Дайте правову оцінку діям Чебрика.

5.Від зґвалтування 17-річна Шубка завагітніла і народила ВІЛ-інфіковану дитину. Кваліфікуйте дії гвалтівника.

6.Батьки 10-річної Олі часто займалися в її присутності природними і неприродними способами задоволення статевої пристрасті, а також разом з нею дивилися порнографічні фільми. Прокуророві вони пояснили, що таким чином хотіли «просвітити» свою дочку стосовно сутності статевого життя і, отже, «загартувати її для подальшого життя».

Кваліфікуйте дії батьків Олі.

7. 15-ти річний гр. П. заволік сусіднього 5-ти річного хлопчика Д. на горище, де намагався задовольнити свої статеві пристрасті неприродним способом а після того ,як хлопчик пообіцяв, що про це він розповість своїм батькам, він мотузкою, яку підібрав на горищі, задушив дитину, а труп закопав у садочку. Кваліфікуйте дії гр. П.

8.Шушукало, яка працювала продавцем у продовольчому магазині, надала притулок своїй осиротілій 16-річній племінниці Валерії. Через деякий час вона зажадала, щоб Валерія вступила у статевий зв'язок з завідувачем магазину Буряком, погрожуючи в противному разі вигнати її з дому, позбавити матеріальної підтримки, а також розповісти знайомим Валерії, що кілька місяців

тому вона була зґвалтована групою осіб. Валерія намагалася покінчити життя самогубством.

9.Степовий, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, завів Буртову в сад неподалік від пологового будинку. Застосовуючи фізичне насильство та погрози ножем, він задовольнив статеву пристрасть неприродним способом, потім зґвалтував, заподіявши тілесні ушкодження, віднесені судово-медичною експертизою до категорії тяжких за ознакою небезпечності для життя під час їх заподіяння, після чого знову задовольнив статеву пристрасть неприродним способом. Маючи намір приховати вчинене, Степовий завдав Буртовій вісім ударів ножем, в тому числі три у шию і два в живіт. Забравши сумочку, в якій було 30 грн. і паспорт, Степовий пішов додому. Опритомнівши, Буртова дійшла до пологового будинку, де їй своєчасно було надано медичну допомогу.

Змістовий модуль 2

Заняття 6: Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини

Загальна характеристика і суб'єкти кримінальних правопорушень проти виборчих і трудових прав громадян. Відповідальність за порушення трудового законодавства. Кримінальні правопорушення проти особистих прав і свобод особи. Кваліфікація кримінальних правопорушень відносно прав дітей і батьків. Кримінальні правопорушення проти свободи совісті і релігійної діяльності.

Навчальні питання:

1. Види кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина та їх загальна характеристика
2. Кримінальні правопорушення проти виборчих прав громадян та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

3. Кримінальні правопорушення проти трудових прав громадян та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

4. Кримінальні правопорушення в сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

5. Кримінальні правопорушення проти інших особистих прав і свобод людини і громадянина та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

6. Кримінальні правопорушення проти сім'ї та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

7. Кримінальні правопорушення проти свободи совісті та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

Тести:

1. Який із зазначених видів кримінальних правопорушень за безпосереднім об'єктом не відноситься до даних видів кримінального правопорушення:

- а) кримінальні правопорушення проти трудових прав громадян;
- б) кримінальні правопорушення у сфері охорони права на об'єкти інтелектуальної власності;
- в) кримінальні правопорушення, що посягають на особисті права і свободи громадян;
- г) кримінальні правопорушення проти сім'ї;
- д) кримінальні правопорушення у сфері вільного волевиявлення;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Що із перерахованого є родовим об'єктом даних видів кримінального правопорушення:

- а) суспільні відносини, що забезпечують конституційні права та свободи людини і громадянина;
- б) суспільні відносини, що забезпечують свободу виборів і референдумів;
- в) суспільні відносини у сфері трудових прав громадян;
- г) суспільні відносини, що склалися у виборчому органі певного відокремленого округу;
- д) жоден із варіантів не є правильним;

е) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Заповніть пропущене слово: «кримінальні правопорушення у сфері охорони права на об'єкти _____ власності»:

- а) суміжної;
- б) авторської;
- в) інтелектуальної;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Заповніть пропущене слово: «_____ порушення угоди про працю»:

- а) злісне;
- б) повторне;
- в) грубе;
- г) невмотивоване;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Яким є розмір шкоди, коли йдеться про матеріальну шкоду у великих розмірах у ст. 176 та ст. 177:

- а) шкода від 100 до 200 н.м.д.г.;
- б) від 200 до 500 н.м.д.г.;
- в) від 200 до 1000 н.м.д.г.
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Яким є розмір шкоди, коли йдеться про матеріальну шкоду у особливо великих розмірах у ст. 176 та ст. 177:

- а) від 200 до 500 н.м.д.г.;
- б) від 500 до 1000 н.м.д.г.
- в) від 1000 н.м.д.г.;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Заповніть пропущене слово: «Пошкодження релігійних _____ чи культових будинків»:

- а) пам'яток;
- б) будинків;
- в) споруд;
- г) жоден із варіантів не є правильним;

д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Що є обов'язковим елементом об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення передбаченого ст. 160 «Порушення законодавства про референдум»:

- а) причинний зв'язок;
- б) мотив;
- в) спосіб;
- г) обман;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

9. Що є обов'язковим елементом об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення передбаченого ст. 174 «Примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку»:

- а) причинний зв'язок;
- б) мотив;
- в) спосіб;
- г) насильство;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

ПРАКТИКУМ:

1. Ігор у перший же день свого проживання в готелі виявив, що хтось оглядав його речі. Він звернувся до адміністратора готелю Валентини, яка заявила, що речі перевіряла вона з метою виявити, чи не користується Ігор електронагрівальними приладами, оскільки це заборонено правилами пожежної безпеки готелю. Валентина сказала також, що у випадку скарги у компетентні органи Ігора буде негайно виселено із готелю. Дайте кримінально-правову оцінку діям Валентини.

2. Працівники міліції отримали оперативну інформацію, що С. зберігає вдома пістолет Т., але наступного дня він продасть його іншій особі. Тому, отримавши усну згоду заступника прокурора, вони провели обшук квартири, але пістолета там не виявили. Чи будуть працівники міліції притягнуті до кримінальної відповідальності?

3. Директор проектного інституту Олександр у розмові із науковим співробітником Миколою, який розробив нову і промислово придатну модель безгайкового з'єднання деталей,

запропонував останньому включити в число співавторів сина заступника директора, який незабаром мав захищати дисертацію. За це Олександр пообіцяв Миколі сприяння в оформленні заявки і пільгову грошову позику на житло. Дайте кримінально-правову оцінку діянням Олександра.

4. Робітники заводу обрали страйковий комітет для організації проведення страйку з вимогою до адміністрації про перегляд умов колективного договору. До страйкового комітету не ввійшов жоден із членів профспілкового комітету заводу, оскільки останній лише слухняно підтримував адміністрацію. З метою перешкодити роботі страйкового комітету, директор заводу Михайло заборонив виділяти приміщення для проведення його засідань, наклав дисциплінарні стягнення на тих членів страйкового комітету, які брали участь у його засіданнях у робочий час. Кваліфікуйте діяння Михайла.

5. Ректор університету С. заборонив бухгалтерії виплачувати протягом трьох місяців стипендії студентам, які не беруть участі у громадській роботі. Під час перевірки вузу податковою інспекцією цей факт був виявлений. Ректор, дізнавшись про порушення кримінальної справи за невиконання стипендій, наказав повернути їх студентам. Чи буде він притягнутий до кримінальної відповідальності за цей злочин?

6. Директор державного дитячого садка наказав вихователям передати вимогу батькам зробити за власний рахунок ремонт приміщення. Дайте правову оцінку діям директора.

Заняття 7: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти бюджетної і фінансової системи України. Кримінальні правопорушення проти нормальної господарської діяльності. Відповідальність за контрабанду. Кримінальні правопорушення, що посягають на інтереси торгівлі і побутового обслуговування населення.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика і види кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

2. Кримінальні правопорушення у сфері кредитно-фінансової, банківської і бюджетної систем України та

юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

3. Кримінальні правопорушення у сфері підприємництва, конкурентних відносин та іншої діяльності господарюючих суб'єктів та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

4. Кримінальні правопорушення у сфері банкрутства та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

5. Кримінальні правопорушення у сфері використання фінансових ресурсів та обігу цінних паперів та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

6. Кримінальні правопорушення у сфері обслуговування споживачів та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

7. Кримінальні правопорушення у сфері приватизації державного та комунального та юридичний аналіз деяких складів кримінального правопорушення.

Тести:

1. До якого виду кримінального правопорушення за безпосереднім об'єктом відноситься склад кримінального правопорушення «Шахрайство з фінансовими ресурсами»:

- а) кримінальні правопорушення у сфері кредитно-фінансової, банківської і бюджетної систем України;
- б) кримінальні правопорушення у сфері підприємництва, конкурентних відносин та іншої діяльності господарюючих суб'єктів;
- в) кримінальні правопорушення у сфері використання фінансових ресурсів та обігу цінних паперів;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності – це:

- а) умисні діяння, що заподіюють шкоду суспільним відносинам, які складаються з приводу виробництва, розподілу і робіт, і послуг;
- б) умисні діяння (дія або бездіяльність) у сфері господарської діяльності, що заподіюють шкоду суспільним відносинам, які

- складаються з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання товарів, робіт і послуг;
- в) умисні діяння (дія або бездіяльність) у сфері господарської діяльності, що заподіюють шкоду обміну і споживання товарів робіт і послуг;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Чи буде склад кримінального правопорушення у разі вчинення контрабанди товарів у великих розмірах?

- а) так, ст.201 КК
- б) ні т.я. не має складу кримінального правопорушення (предмету)
- в) вирішує слідчий
- г) вирішує прокурор

4. Отримання доходу у великому розмірі має місце, коли його сума _____:

- а) від 100 до 200 н.м.д.г.;
- б) від 250 до 1000 н.м.д.г.;
- в) від 1000 і більше н.м.д.г.
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Під значним розміром у складі кримінального правопорушення ст. 203-1 «Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва» слід розуміти:

- а) від 20 до 100 н.м.д.г.;
- б) від 50 до 100 н.м.д.г.;
- в) від 100 до 150 н.м.д.г.;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Матеріальна шкода вважається великою, яка заподіяна державі або юридичним особам у складі кримінального правопорушення ст. 205 «Фіктивне підприємництво» якщо вона становить:

- а) від 100 до 200 н.м.д.г.;
- б) від 250 до 1000 н.м.д.г.;
- в) від 1000 і більше н.м.д.г.
- г) жоден із варіантів не є правильним;

д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. З яким розміром доходу пов'язана криміналізація порушення порядку Зайняття господарською діяльністю?

- а) незначним;
- б) середнім;
- в) значним;
- г) великим.
- д) криміналізації не має

8. Чи утворюють сукупність кримінальних правопорушень дії, пов'язані з заготівлею металобрухту, яким виступає майно, завідомо здобуте злочинним шляхом? (ст.213, 198 КК України)

- а) так;
- б) ні.

9. Вкажіть обов'язкову ознаку об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 222 КК України (шахрайство з фінансовими ресурсами):

- а) бездіяльність;
- б) дії;
- в) умисел.

10. Використання товарного знаку є незаконним у випадку:

- а) використання чужого фірмового найменування;
- б) отримання доходу у великих розмірах;
- в) продаж товарного знаку.

11 Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення - це:

- а) підробка документів без мети збуту;
- б) дарування документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків;
- в) підробка документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків;
- г) придбання, зберігання, перевезення, пересилання без мети збуту підроблених документів на переказ чи платіжних карток.

12. Які з вказаних ознак характеризують об'єктивну сторону складу кримінального правопорушення передбаченого ст. 212 КК України «Ухилення від сплати податків, зборів та обов'язкових платежів»:

- а) діяння;
- б) дія;
- в) бездіяльність.

13. Який критерій вжито законодавцем для обчислення розміру ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів:

- а) неоподаткований мінімум доходів громадян;
- б) мінімальний розмір заробітної плати;
- в) прожитковий мінімум.

14. Які з вказаних обставин є кваліфікуючими при вчиненні ухилення від податків, зборів та інших обов'язкових платежів:

- а) тяжкі наслідки;
- б) незначний розмір шкоди;
- в) вчинення кримінального правопорушення особою раніше судимою за ухилення від сплати сів, зборів, інших обов'язкових платежів.

15. Предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 210 КК України “Нецільове використання бюджетних коштів...” є:

- а) бюджетні кошти;
- б) бюджетні кошти у значних розмірах;
- в) бюджетні кошти у особливо великих розмірах.

16. Заподіяння якої шкоди, є кваліфікуючою ознакою кримінального правопорушення «протидія законній господарській діяльності»:

- а) істотна шкода;
- б) великий розмір шкоди;
- в) особливо-великий розмір шкоди;
- г) велика шкода.

17. Назвіть критерії визначення розміру заподіяної шкоди при протидії законній господарській діяльності:

- а) неоподаткований мінімум доходів громадян;

- б) мінімальний розмір заробітної плати;
- в) прожитковий мінімум.

18. Яка з названих дій характеризує об'єктивну сторону «незаконного збирання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю» - ст.231 КК:

- а) збирання відомостей про особу підприємця;
- б) розголошення відомостей про сім'ю підприємця;
- в) передача документів про платоспроможність юридичної особи;
- г) розголошення юридичної адреси фірми.

19. Вкажіть вид складу кримінального правопорушення «незаконне збирання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю»:

- а) матеріальний;
- б) формальний;
- в) формально-матеріальний.

20. Вкажіть суб'єкт кримінального правопорушення «розголошення комерційної або банківської таємниці»:

- а) загальний, з 16 років;
- б) особа, якій відома комерційна таємниця;
- в) будь-яка особа;
- г) осудна особа з 14 років.

21. Вкажіть мету вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 231 КК:

- а) розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю;
- б) шантаж;
- в) помста.

22. Поняття істотної шкоди, що є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення «розголошення комерційної або банківської таємниці», включає в себе:

- а) оціночні критерії;
- б) критерієм є неоподаткований мінімум доходів громадян;
- в) мінімальний розмір заробітної плати.

23. Вкажіть безпосередній об'єкт кримінального правопорушення «розголошення комерційної або банківської таємниці»:

- а) суспільні відносини, що встановлюють порядок здійснення господарської діяльності в частині забезпечення чесної конкуренції між її суб'єктами;
- б) суспільні відносини, що регулюють комерційну або банківську діяльність суб'єктів;
- в) суспільні відносини підприємницької діяльності.

24. Вкажіть мотив кримінального правопорушення «розголошення комерційної або банківської таємниці», що є кваліфікуючою ознакою:

- а) ревності;
- б) заздрість;
- в) корисний мотив.

25. Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони ст. 201 «Контрабанда»:

- а) дія
- б) бездіяльність
- в) наслідки
- г) причинний зв'язок
- д) спосіб
- е) місце
- є) час
- ж) знаряддя

ПРАКТИКУМ:

1. Під час комплексної перевірки у фірми «Монтана» співробітниками податкової міліції було вилучено близько двох тисяч «піратських» аудіокaset із записами співачки Руслани «Дикі танці», а також устаткування для їх тиражування.

Визначте відповідальність власника фірми.

2. В ході оперативної розробки було встановлено, що на одному з підприємств м. Харкова виготовлялися фальсифіковані «французькі» вина. Співробітники цього підприємства виготовляли відповідні пляшки та пробки, а студенти художнього училища малювали етикетки. Готова продукція розповсюджувалася оптовими магазинами міста.

Дайте кримінально-правову оцінку вчиненому.

3. В одному з передмість м. Полтави співробітниками податкової поліції встановлено, що Пархоменко протягом року скупляв газовий конденсат, з якого у подальшому виробляв дизельне паливо, яке реалізовував за ринковими цінами. Всього за вказаний період ним було продано близько 900 т. дизельного палива.

Визначте відповідальність Пархоменка.

4. Коломієць, маючи вільні кошти, протягом двох років скуповував квартири, які оформляв на своїх родичів. У подальшому, коли ціни на нерухоме майно значно підвищилися, продав їх, отримавши прибуток у розмірі 456 тис. грн..

Дайте кримінально-правову оцінку вчиненому.

5. З метою неконтрольованого виробництва горілки, фірма «Сана» підписала угоду на закупівлю горілки «SV». Отримуючи товар згідно договору «Сана», організувала його оптовий продаж. Разом з цим, власники фірми відкрили підпільний цех по виробництву горілки «SV», яку реалізовували у своєму ж оптовому магазині.

Дайте кримінально-правову оцінку вчиненому.

6. Винокур, Шилов та Петрищев за втраченим паспортом на ім'я Носова зареєстрували фірму «Немо», для надання туристичних послуг. Для цього Винокур передав, а Шилов вклеїв фотокартку Петрищева, який став директором «Немо». Крім цього, Винокур, використовуючи комп'ютерну техніку, вніс у зазначений паспорт неправдиві дані щодо прописки. Після реєстрації співробітники фірми (Петрищев, Винокур та Шилов), провівши рекламну кампанію, залучивши клієнтів та отримавши від останніх кошти у розмірі 159 тис. грн. зникли, а кошти привласнили.

7. Ковальов, будучи директором АТ «Плаза», скориставшись тим, що у підприємства є вільні кошти, надав кредити, згідно якими підприємство із їх повернення отримало кошти у розмірі 75 тис. грн. (обумовлений відсоток за користування кредитом).

Чи підлягає Ковальов кримінальній відповідальності? Якщо так, то за яких умов?

8. Власник одного з харківських бутіків за відповідний відсоток від обороту надавав послуги з «відмивання коштів». З цією метою він завищував свій торговий оборот, а «чорний нал» оформляв як надходження від реалізації.

Визначте відповідальність власника бутіку.

9. Керівник підприємства Котов систематично через підставні фірми обналічував кошти за фінансовими угодами.

Отриманий «чорний нал» Котов використовував на розвиток свого бізнесу.

Відповідальність Котова.

10. Директор АТ «Доміно» Кузьменко з метою отримання кредиту для закупівлі устаткування, надав до банку неправдиві дані щодо належного підприємству майна. АТ не змогло вчасно повернути борг та сплатити відповідний відсоток за користування кредитом.

Відповідальність Кузьменка.

11. Пономаренко як власник супермаркету уклав угоду про отримання кредиту в розмірі 150 тис. грн. На півроку й в якості його забезпечення він надав гарантійний лист про повернення кредиту від підприємства ВАТ «Соло», де він працював комерційним директором. Цей лист Пономаренко надрукував на фірмову бланку «Соло», підробив підписи генерального директора та головного бухгалтера. Кредит він не повернув і банк, у безакцептному порядку перерахував з рахунку «Соло» 350 тис. Грв.

Відповідальність Пономаренка.

12. Чернікова, займаючись виготовленням одягу на замовлення, для надання кращого вигляду на власну продукцію виготовляла лейби з товарним знаком однієї з французьких фірм. Чи підлягає Чернікова відповідальності?

13. МП «Профіт» протягом 2001 року здійснювало реалізацію продуктових товарів. У ході здійснення документальної перевірки, було встановлено факт порушення пломб на важелях та невідповідність ГОСТу гир для зважування. У результаті проведення зустрічних перевірок, було встановлено наявність незаконного, безпідставного прибутку підприємства у розмірі 180 тис. гривень.

Кваліфікуйте діяння?

14. Драч займався виготовленням ювелірних виробів із золота, скупленого у населення, які клеймував підробленим пробірним клеймом, виготовленим на його замовлення громадянином Моциком. Ліцензії на діяльність, пов'язану з виготовленням і реалізацією ювелірних виробів, Драч не мав.

За рік Драч виготовив і реалізував ювелірних виробів на 200 тис. гривень.

Кваліфікуйте дії Драча?

15. Директор ТОВ «Пегас» Карташов та його головний бухгалтер Крячко занизили вартість робіт, виконаних товариством, на 500 тис.грн., ухилившись від сплати податку на додану вартість

на 100 тис.грн. Одержані невраховані кошти вони привласнили. Органами досудового слідства їх дії кваліфіковано за ч. 5 ст. 191, ч. 2 ст. 209 та ч. 3. ст. 21 2 КК.

Чи правильно кваліфіковано дії Карташова і Крячка? Яке рішення по справі має прийняти суд?

16. Жаровецький К.М. та Трясун О.П., працюючи відповідно генеральним директором та головним бухгалтером приватної страхової компанії, у період з 7 грудня 1999 року по 11 травня 2002 року при здійсненні страхування життя і здоров'я громадян, не маючи індивідуальної ліцензії Національного банку України на проведення операцій з валютними цінностями, приймали від громадян страхові внески та здійснювали виплати в іноземній валюті. Всього ними було прийнято страхових платежів на суму 166 тис. 300 доларів США, 1 3 тис. 265 марки, а видано 66 тис. 888 доларів США, 6 тис. 144 марки. Залишкова сума склала, як визнав суд у вирокі, дохід страхової компанії. Податок на вказаний дохід становив 5 675 947 гривень. Він Жаровецьким К.М. та Трясун О.П. не декларувався і в державний бюджет не надходив.

Дайте кримінально-правову оцінку вчиненому Жаровецьким К.М. та Трясун О.П.

17. У ході здійснення оперативних заходів, співробітниками управління податкової міліції м.Чоп було викрито діяльність фінансової групи «Профіт», господарювання, якої ґрунтувалось на відмиванні коштів із застосуванням конвертацій ного центру за кордоном та використанням протизаконних методів. Загальна сума збитків держави за податковими платежами становить 150 000 грн.

Кваліфікуйте діяння.

18. На підставі оперативної інформації, на території Вишгородського району Київської області, було викрито протизаконну конвертаційну фірму, яка здійснювала операції по незаконній купівлі-продажу валюти. Протизаконна діяльність даного підприємства тривала протягом двох років. Обсяг фінансових операцій за цей період склав 20 млн. гривень.

Чи є дії керівника фірми злочинними?

19. Робітник сільгосппідприємства Р. на базарі реалізував 5 тонн помідорів за більш високою, проти встановленої підприємством, за товарними накладними, ціною. Різницю, що складала 200 грн., між передбаченою та фактичною виручкою, він привласнив.

Дайте кримінальне - правову оцінку діям Р.

20. Підприємство побутового обслуговування неодноразово без попереднього замовлення громадян виготовляло невеликі партії взуття та одягу, а потім за наявності замовлень реалізувало їх як виготовлені за індивідуальними замовленнями. При цьому завищувалась вартість виробів за рахунок віднесення на їх вартість суми додаткової оплати за індивідуальність замовлення, його терміновість та складність.

Як кваліфікувати дії винних осіб?

21. Для покриття затрат і одержання певного середнього прибутку приватні підприємці Рогозін та Лепухов домовились про підвищення цін, взятих на реалізацію, лікарських препаратів, а виручені кошти поділили між собою.

Дайте кримінально-правову оцінку діям вказаних осіб?

Заняття 8: Кримінальні правопорушення проти власності

Кваліфікація різних видів викрадення майна. Особливості цих кримінальних правопорушень, скоєних спеціальними суб'єктами - матеріально відповідальними і службовими особами.

Кваліфікація вимагання - відмінність від грабежу і розбою. Шахрайство і заподіяння майнової шкоди шляхом обману. Відповідальність за знищення і пошкодження майна.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти власності.

2. Кримінально-правова характеристика обставин, що обтяжують різні форми викрадання чужого майна.

3. Спільність та розмежованість суміжних кримінальних правопорушень.

Тести:

1. Що із переліченого не є суб'єктом здійснення права власності:

- а) право власності українського народу;
- б) право державної власності;
- в) право комунальної власності;
- г) право колективної власності;

- д) право спільної власності подружжя, членів сім'ї, осіб, що ведуть селянське (фермерське) господарство;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Що не може виступати додатковим об'єктом у даних видах кримінальних правопорушень:

- а) здоров'я, життя, психічна або фізична недоторканість людини;
- б) громадський порядок;
- в) екологічна безпека;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що із перерахованого є предметом даних видів кримінальних правопорушень:

- а) таємність;
- б) холодна та вогнепальна зброя;
- в) речі матеріального світу;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Що із перерахованого є проявом вартості речі:

- а) це грошова оцінка;
- б) це попит на ринку збуту;
- в) це рідкісність речі та її індивідуальні ознаки;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Що із перерахованого є юридичною ознакою речі:

- а) майно повинно бути чужим для винного,
- б) воно, як правило, має належати на праві власності іншому суб'єкту права власності;
- в) воно не повинно виступати предметом кримінальних правопорушень;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Заповніть пропущене слово: «Викрадення електричної або _____ енергії шляхом її самовільного використання»:

- а) теплової;
- б) енергетичної;

- в) газової;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Заповніть пропущене слово: «Придбання, отримання, зберігання чи _____ майна, одержаного злочинним шляхом»:

- а) продаж;
- б) реалізація;
- в) збут;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Якою є розмір шкоди, коли йдеться про великий розмір шкоди при заподіянні майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою:

- а) від 50 до 100 н.м.д.г.;
- б) від 100 і більше н.м.д.г.;
- в) від 50 до 150 н.м.д.г.;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

9. За якими ознаками розмежовуються крадіжка та грабіж

- а) за об'єктом
- б) за предметом
- в) за способом
- г) за місцем
- д) за суб'єктом
- е) за формою вини

10. Злодій проник у приватний магазин та викрав телевізор. Що буде безпосереднім об'єктом цього кримінального правопорушення?

- а) магазин
- б) телевізор
- в) власник магазину
- г) приватна власність

ПРАКТИКУМ

1. Гр. Ковалко, маючи намір убити гр. Ганнушкіну, щоб заволодіти її майном, у лісосмузі напав на неї, вихопив з її рук господарську сумку, при цьому завдав

потерпілій ударів металевою трубою і шабером по голові, обличчю і грудях, у результаті чого у Ганнушкіної — численні рани голови, проломлені кістки черепа, ушкоджений головний мозок. Потім, поваливши потерпілу на землю, Ковалко намагався її згвалтувати, але його дії були припинені громадянами, що підбігли.

Кваліфікуйте вчинене.

2. Гр. Пересунько прийшов до театру, здав у гардероб своє пальто, отримав «номерок» і поклав його до кишені. Рецидивіст Катков побачив це і таємно витяг «номерок» з кишені Пересунька. Останній через деякий час виявив, що «номерок» зник і пішов до гардеробу, де став спостерігати з боку за видачею одягу. Коли Катков намагався отримати за викраденим «номерком» пальто Пересунька, останній його затримав.

Кваліфікуйте дії Каткова.

3. Біля магазину було розвантажено кілька десятків ящиків з горілкою. Громадяни Кравчук і Муров в одязі вантажників взяли кожний по ящику горілки і на очах у багатьох людей, що були неподалік, понесли їх нібито до магазину, але завернули у проїзд і зникли з вантажем.

Кваліфікуйте дії Кравчука і Мурова.

4. Гр. Сендак таємно проник у чужу квартиру і став складати цінні речі у сумку. Саме зайшов господар, який зробив спробу затримати злодія. Сендак ножем, що був при ньому, ударив господаря у живіт і зник з викраденими речами.

Кваліфікуйте дії Сендака.

Варіант: Сендак, побачивши господаря, став утікати, кинувши речі, але останній схопив його, тоді Сендак ударив його ножем у живіт і зник.

5. З метою заволодіти коштовностями, які були на гр. Тоцькій, підчас вечірки гр. Коробко потай додав у її склянку з вином велику дозуклофеліну. Після випитого Тоцька знепритомніла і Коробко зняв з неї коштовності. Оскільки Тоцька не приходила до тям, викликали «швидку допомогу», яка врятувала їй життя.

Кваліфікуйте дії Коробка.

6. Громадяни Власов та Циркаль, дізнавшись, що їхня знайома Козка одружилася з багатим бізнесменом, почали вимагати у неї 1000 дол., погрожуючи, що скажуть її чоловікові, нібито вона вела розпусний спосіб життя, що не відповідало дійсності. Злякавшись конфлікту з чоловіком, Козка передала вказану суму Власову і Циркалю.

Кваліфікуйте ці дії.

7. Громадяни Валерко та Тютін зустріли ввечері у парку гр. Клокову і, погрожуючи їй ножем, вимагали гроші. Але у Клокової грошей з собою не було, і злочинці, пригрозивши розправою, зажадали, щоб Клокова принесла їм на це ж місце наступного вечора 100 грн.

Кваліфікуйте ці дії.

8. Гр. Коритов заборгував гр. Шапоркові 3000 дол., які не міг віддати в обумовлений термін. Шапорко зустрівся з Коритовим і сказав, що «увімкнув лічильник», який щодня додає до боргу 100 дол. Через тиждень Шапорко разом з гр. Катричем зустріли Коритова і зажадали від нього вже 4000 дол., погрожуючи вбивством.

Кваліфікуйте ці дії.

9. Гр. Приходько, дізнавшись, що син гр. Путька заарештований крадіжку, прийшов до нього і сказав, що знає слідчого, який веде справу, і може умовити його закрити справу, але для цього потрібно дати хабара у розмірі 1000 дол. Путько дав гроші Приходькові для передачі слідчому. Приходько гроші привласнив. Кваліфікуйте ці дії.

10. Слюсар Присядько прийшов за викликом на квартиру до гр. Петрова для ремонту сантехніки. Петров у цей час вийшов до крамниці за сигаретами, не зачинивши двері. Зайшовши до квартири і нікого у ній не побачивши, Присядько зняв зі стіни годинника і пішов.

Кваліфікуйте ці дії.

11. Головний бухгалтер, його заступник і касир РВНО за попередньою змовою займалися привласненням бюджетних коштів, які були виділені для заробітної платні вчителям та іншим працівникам школи. Підробляючи документи і свідомо

вносячи неправдиві дані до заявок на видачу заробітної платні персоналу шкіл району, зазначені особи привласнили 115 тис. грн.

Кваліфікуйте дії зазначених осіб.

12. Керівник ТОВ «Промбудальянс» Савченко, зловживаючи службовим становищем і довірою, отримав від фірми «Промтрест» за векселем, виданим йому цим ТОВ, 1 млн грн, які не повернув, і зник.

Кваліфікуйте дії Савченка.

13. Гр. Чарівний, працюючи водієм автобуса у державному автопарку, самовільно залишив маршрут, на якому був заряджений працювати, і займався перевезенням пасажирів із вокзалу на ринок. Всього ним було одержано з пасажирів 265 гривень, які він привласнив.

Кваліфікуйте дії Чарівного.

14. Гр. Рябко, прийшовши додому до свого випадкового знайомого Картеля вирішив заволодіти цінностями, які він там побачив. Несподівано вдарив Картеля ножем і вбив його. Потім прихопив цінності, речі і гроші, виходячи, підпалив квартиру, яка до прибуття пожежників вигоріла вщент.

Кваліфікуйте дії Рябка.

Заняття 9: Кримінальні правопорушення проти довкілля

Кваліфікація незаконних мисливства, рибальства, порубок лісу та інших подібних кримінальних правопорушень.

Кримінальні правопорушення в сфері охорони і використання природних багатств.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти довкілля.
2. Юридичний аналіз деяких кримінальних правопорушень проти екологічної безпеки
3. Кримінально-правова характеристика деяких кримінальних правопорушень у сфері землекористування,

охорони надр, атмосферного повітря.

4. Кримінальні правопорушення у сфері охорони водних ресурсів: юридичний аналіз деяких складів кримінальних правопорушень.

5. Кримінально-правова характеристика деяких кримінальних правопорушень у сфері лісовикористання, захисту рослинного і тваринного світу.

6. Відмежування кримінальних правопорушень проти довкілля від кримінальних правопорушень проти власності.

ТЕСТИ: Кримінальні правопорушення проти довкілля

1. Що з наведеного найповніше відповідає родовому об'єкту даних видів кримінального правопорушення:

- а) суспільні відносини, що забезпечують раціональне використання і відтворення природних ресурсів, охорону нормального екологічного стану біосфери;
- б) суспільні відносини, що забезпечують відтворення природних ресурсів, охорону нормального екологічного стану біосфери;
- в) суспільні відносини, що забезпечують охорону довкілля, його наукове обґрунтоване раціональне використання і відтворення природних ресурсів, охорону нормального екологічного стану біосфери;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Вставте пропущене слово: «Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків _____ забруднення»:

- а) техногенного;
- б) водного;
- в) екологічного;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Вставте пропущене слово: «Порушення правил охорони _____»:

- а) надр;
- б) вод;
- в) повітря;
- г) навколишнього середовища;

- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Продовжіть речення: «Забруднення моря в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або в межах виключної (морської) _____ зони України матеріалами чи речовинами»:

- а) економічної;
- б) геополітичної;
- в) екологічної;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Об'єктивна сторона даних видів кримінальних правопорушень характеризується:

- а) дією;
- б) бездіяльністю;
- в) змішаною формою вини;
- г) необережністю;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Хто з даних осіб не може бути суб'єктом вчинення даних видів кримінальних правопорушень:

- а) громадянин України;
- б) іноземець;
- в) спеціальний суб'єкт – службова особа;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Ст. 236 Порухнення правил екологічної безпеки. За своєю конструкцією це є склад кримінального правопорушення:

- а) бланкетний
- б) формальний
- в) описовий
- г) матеріальний
- д) відсилочний
- е) усічений
- є) простий
- ж) складний

8. Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони ч. 1 ст. 245 Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу:

- а) дія
- б) бездіяльність
- в) наслідки
- г) причинний зв'язок
- д) наслідки
- е) місце
- є) час
- ж) спосіб
- з) засіб
- и) обставини

ПРАКТИКУМ:

1. На металургійному комбінаті був зданий в експлуатацію новий цех, безпечна в екологічному плані робота якого потребувала одночасного введення в дію очисних споруд для очистки промислових стоків. Не маючи необхідних коштів для зведення цих споруд, директор комбінату видав наказ про початок експлуатації цеху. У результаті цього стічні води з цеху виливалися впродовж двох місяців у річку, що призвело до загибелі риби у ній.

Кваліфікуйте дії директора комбінату.

2. Іноземний танкер, що стояв на рейді в українському порту, промив свої танки, у результаті чого утворилася нафтова пляма завбільшки кілька квадратних кілометрів; було забруднено сім кілометрів пляжної зони. На відновлення нормального стану берега було витрачено 120 тис. грн.

Кваліфікуйте дії капітана танкера.

3. Головний лікар міської лікарні, використавши закріплену за ним машину типу «Джип», у заборонений період та безпосередньо з транспортного засобу полював на лосів. Вбив лосиху і лосеня. Кваліфікуйте ці дії.

4. Гр. Смагов перед Новим роком уночі зрубав п'ять блакитних ялинок, що були висаджені на бульварі міста, і під час їх продажу був затриманий.

Кваліфікуйте дії Смагова.

5. Гр. Лупика було притягнуто до кримінальної відповідальності за ст. 246 КК за незаконну порубку дерев.

Заперечуючи проти обвинувачення, Лупик заявив, що рубав і вивозив тільки хмиз.

Ваша думка з цього приводу.

6. Гр. Самодін прийшов до озера і вкинув у нього три заряди динаміту, які він вкрав, працюючи на шахті. Вибухами було знищено майже центнер риби.

Кваліфікуйте дії Самодіна.

ШОСТИЙ СЕМЕСТР

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 1

Заняття 10:Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки

Відповідальність за участь в злочинних групах і їх діяльності. Кваліфікація незаконних дій із зброєю, боєприпасами, вибуховими, радіоактивними і іншими небезпечними речовинами.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.

2. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення.

2.1. Створення злочинної організації терористичної групи та інших злочинних об'єднань, участь у них та у кримінальних правопорушеннях, що вчиняються ними чи пов'язані з ними.

2.2. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами.

2.3. Порушення різних правил, що забезпечують громадську безпеку

Тести:

1. Що з переліченого не може бути предметом скоєння даних видів кримінального правопорушення:

а) зброя, боєприпаси;

- б) вибухові речовини, вибухові пристрої;
- в) радіоактивні матеріали;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Про яку кількість осіб йдеться у складі кримінального правопорушення «Створення злочинної організації»:

- а) 3 і більше;
- б) 4 і більше;
- в) 5 і більше;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Про який склад кримінального правопорушення йдеться: «застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створюють небезпеку для життя чи здоров'я людини...»:

- а) бандитизм;
- б) створення злочинної організації;
- в) терористичний акт;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Що із переліченого є ознакою воєнізованого формування:

- а) єдиноначальність;
- б) дисципліна;
- в) підпорядкованість;
- г) згуртованість;
- д) визначена мета;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Який розмір шкоди, коли йдеться про майнову шкоду у великих розмірах у даних видах кримінального правопорушення:

- а) від 100 до 200 н.м.д.г.;
- б) від 200 до 300 н.м.д.г.;
- в) від 300 до 1000 н.м.д.г.;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Який розмір шкоди, коли йдеться про майнову шкоду у особливо великих розмірах у даних видах кримінального правопорушення:

- а) від 1000 і більше н.м.д.г.;
- б) від 300 до 500 н.м.д.г.;
- в) від 500 до 800 н.м.д.г.;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Вставте пропущене слово: «Порушення встановлених законодавством вимог _____ безпеки»:

- а) екологічної;
- б) пожежної;
- в) громадської;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Назвіть ознаки банди:

- а) група 2 і більше осіб
- б) група 3 і більше осіб
- в) група 5 і більше осіб
- г) стійкість
- д) особлива жорстокість
- е) особливий цинізм
- є) мета
- ж) мотив
- з) спосіб
- и) місце
- і) озброєність

ПРАКТИКУМ:

1. Громадяни Іваненко, Петренко і Сидоренко зорганізувалися з метою нападу на водіїв на автотранспорті. Для успішного здійснення цих злочинів вони вирішили використати дві гладкоствольні мисливські рушниці. Для зручності стволи рушниць вони обрізали, зробивши так звані обрізи.

Чи можна розглядати цю групу як банду?

2. Громадяни Карпов, Шустов і Рабінович зорганізувалися у банду і, використовуючи незаконно добутий автомат Калашникова і гранатомет РПГ-18, вчинили три напади на оселі громадян. Для запланованого нападу на інкасаторів вони взяли у гр. Сімка

автомашину, повідомивши, для чого вони її беруть, і пообіцяли Сімкові 10 % від суми грошей, якими вони заволодіють. Кваліфікуйте дії зазначених осіб.

3. Гр. Бондаренко, обурений тим, що йому представником районної адміністрації було запропоновано знести самовільно побудований гараж, заклав у вестибулі райадміністрації саморобний вибуховий пристрій, який був випадково виявлений і знешкоджений.

Дайте оцінку діям Бондаренка.

4. Гр. Жук придбав газовий пістолет, вставив у нього ствол під патрон калібру 5,6 мм і носив його з метою самозахисту.

Кваліфікуйте ці дії.

5. Гр. Чунак знайшов пістолет «ПМ» із зарядженою обоймою і закопав його у лісі біля своєї дачі. На місце схову поклав камінь, щоб одразу знайти пістолет, який він змастив солідолом і загорнув у ганчірку.

Чи можна це кваліфікувати як незаконне придбання і зберігання пістолета?

6. Гр. Сидорук, навчаючись на військовій кафедрі вищого навчального закладу, викрав там навчальний пістолет «ПМ» і вдома привів його в придатний для використання за призначенням стан. Пістолет зберігався у шафі, де його знайшов малолітній син Сидорука і, бавлячись з ним, випадковим пострілом позбавив себе життя.

Кваліфікуйте дії Сидорука.

7. Гр. Пустовійт украв із зброярської крамниці дві мисливські рушниці: одну нарізну, а другу гладкоствольну. Кваліфікуйте дії Пустовійта.

8. Мисливець Петренко повернувшись додому з полювання забув розрядити рушницю і покласти зброю до сейфу. Його малолітні діти побачивши рушницю почали з нею гратися. Дівчинка випадково нажала на спусковий гачок і вбила свого брата.

Чи є в діянні Петренко злочин?

9. На прохання Самарця слюсар Кузьмін виготовив кинжал. Самарець зберігав кинжал вдома, пояснивши, що має намір захищатися у разі нападу злочинців.

Варіант : Самарець мав намір скоїти вбивство.

10. На прохання Муштая Санько вислав йому поштою 3 кг. пороху. Від жару під час перевезення порох вибухнув, чим було заподіяно істотну матеріальну шкоду.

Заняття 11: Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва в різних галузях, особливості суб'єктів цих кримінальних правопорушень.

Навчальні питання

1. Поняття кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва та їх види.
2. Кримінальні правопорушення у сфері безпеки праці;
3. Інші кримінальні правопорушення у сфері безпеки виробництва.

Тести:

1. Потерпілими від кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва можуть бути:

- а) тільки працівники виробництва;
- б) сторонні особи;
- в) варіанти а) і б) є правильними;
- г) жоден із варіантів не є правильним.

2. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва з об'єктивної сторони характеризуються:

- а) кримінальні правопорушення з формальним складом;
- б) кримінальні правопорушення з матеріальним складом;
- в) кримінальні правопорушення з усіченим складом.
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Диспозиції статей кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва є:

- а) банкетними;
- б) простими;
- в) складними;
- г) відсилочними;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

4. В якій відповіді суб'єкт кримінального правопорушення «Порушення вимог законодавства про охорону праці» названий відповідно до тексту закону?

- 1) службова особа підприємства, установи, організації або громадянин – суб'єкт підприємницької діяльності;
- 2) директор або головний інженер підприємства;
- 3) особа, на яку в установленому порядку покладено обов'язки забезпечувати дотримання правил техніки безпеки та промислової санітарії;
- 4) суб'єкт загальний;
- 5) працівник підприємства, установи, організації.

5. В якій відповіді правильно вказано суб'єкта кримінального правопорушення «Порушення вимог законодавства про охорону праці»?

- 1) працедавець;
- 2) власник підприємства, установи або організації;
- 3) громадянин – суб'єкт підприємницької діяльності;
- 4) особа, уповноважена засновником або власником суб'єкта підприємницької діяльності;
- 5) працівник.

6. Що є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва:

- а) лише діяння;
- б) мотив;
- в) місце;
- г) причинний зв'язок;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Наслідками даних видів кримінальних правопорушень є:

- а) створення загрози загибелі людей та інших тяжких наслідків;
- б) спричинення реальної шкоди;
- в) шкода здоров'ю потерпілого;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. У разі заподіяння шкоди якому потерпілому настає кримінальна відповідальність за кримінальне правопорушення «Порушення вимог законодавства про охорону праці»?

- 1) громадянину, який прибув на підприємство для отримання виготовленого на його замовлення виробу;
- 2) слідчому, який прибув на підприємство в зв'язку з розслідуванням вчиненого там розкрадання;
- 3) екскурсанту;
- 4) хлопчику, який приніс обід мамі на роботу;
- 5) громадянину, який вирішив пройти через територію підприємства, щоб скоротити собі шлях.

9. Яке з наведених положень, правильно характеризує умови відповідальності за кримінальне правопорушення «Порушення вимог законодавства про охорону праці»?

- 1) відповідальність за вказаною статтею КК настає за порушення загальних і спеціальних правил безпеки проведення будь-яких робіт;
- 2) нормою про названекримінальне правопорушення охоплюється порушення спеціальних правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах;
- 3) випуск в експлуатацію завідомо технічно несправних будівельних машин, що використовуються як транспортні засоби, або інше грубе порушення правил їх експлуатації, які забезпечують безпеку руху, вчинене особою, відповідальною за технічний стан або експлуатацію цих засобів слід кваліфікувати за статтею КК «Порушення вимог законодавства про охорону праці»;
- 4) порушення службовою особою вимог законодавчих актів про охорону праці, що заподіяло майнову шкоду підприємству, організації або окремим громадянам не утворює складу кримінального правопорушення передбаченого статтею Особливої частини КК «Порушення вимог законодавства про охорону праці»;
- 5) основний склад кримінального правопорушення «Порушення вимог законодавства про охорону праці» є формальним.

10. В якій відповіді вказано неправильне положення, яке характеризує умови відповідальності за посягання, передбачені розділом X КК «Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва»?

- 1) в усіх статтях вказаного розділу передбачені матеріальні склади кримінальних правопорушень;
- 2) всі кваліфіковані склади кримінальних правопорушень, передбачені статтями розділу X Особливої частини КК, характеризуються однаковими кваліфікуючими ознаками;

- 3) за жоден із кримінальних правопорушень, передбачених вказаним розділом КК, не встановлено понижений вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність;
- 4) загроза загибелі людей або інших тяжких наслідків є ознакою формального складу кримінального правопорушення;
- 5) суб'єктивна сторона всіх складів кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва характеризується лише необережною формою вини.

11. За заподіяння якої за характером шкоди настає відповідальність за ст. розділу «Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва»:

- 1) моральної;
- 2) майнової;
- 3) честі і гідності особи;
- 4) авторитету державної служби;
- 5) здоров'ю людей.

12. Як кваліфікувати, вчинений відповідним суб'єктом, випуск в експлуатацію завідомо технічно несправних будівельних або сільськогосподарських машин, що використовуються як транспортні засоби, якщо це спричинило смерть потерпілого?

- 1) за ст. 287 КК України «Випуск в експлуатацію завідомо технічно несправних транспортних засобів або інше грубе порушення їх експлуатації»;
- 2) за ст. 272 КК України «Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою»;
- 3) за ст. 271 «Порушення вимог законодавства про охорону праці»;
- 4) за ст. 288 КК України «Порушення правил норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху»;
- 5) за ст. 289 КК України «Незаконне заволодіння транспортним засобом».

ПРАКТИКУМ:

1. Працюючи машиністом вугільного комбайна, Косолапов вивчав Правила безпеки у вугільних і сланцевих шахтах, проходив відповідний інструктаж. Однак на порушення цих правил (§9) він проніс у шахту пачку цигарок і під час робіт з демонтажу комбайна запалив цигарку. Ці його дії припинив заступник головного інженера по техніці безпеки Тимофєєв.

Варіант. Дії Косолапова спричинили вибух метану і кілька осіб дістали опіки.

2. Майстер-підривник вугільної шахти «Червоноармійська» Болубаш, працюючи в третю зміну, виконував вибухові роботи за відсутності води в ємкостях водяного заслону, а також осіб технічного нагляду, чим порушив вимоги § 164 і 292 Єдиних правил безпеки при вибухових роботах. Шахта «Червоноармійська» належить до розряду категорійних щодо безпеки вибуху газу і вугільного пилу.

Варіант. Внаслідок дій Балубаша виникла загроза вибуху газу метану.

3. Прораб асфальтобетонного заводу Марчук грубо порушив правила техніки безпеки при будівництві, ремонті й утриманні автомобільних шляхів, не виконав вказівки інспектора держсільелектронагляду та головного механіка тресту огорожити трансформатор та навісити замки на розподільчий прилад і хвіртку огорожі. Марчук, давши завдання теслі заводу Савенку відремонтувати огорожу трансформатора, не проінструктував його щодо особливостей роботи на цьому об'єкті, не сповістив електромонтера заводу Тищенка про ремонтні роботи і необхідність зняття напруги з трансформатора на час цих робіт. Савенко, не знаючи правил техніки безпеки, підняв матеріал на майданчик трансформатора і був смертельно уражений електрострумом.

Хто і за вчинення якого злочину повинен нести відповідальність?

4. Майстер лісосідільниці Миронов запропонував Савку працювати на лебідці, шестерні передачі якої не були закриті захисним кожухом. Саме робоче місце було захищене й забруднене. Під час роботи лебідчик Савко зробив різкий рух, посковзнувся на брудному вологому ґрунті і впав правим ліктем на шестерні лебідки, діставши смертельну травму.

5. Начальник зміни електроцеху заводу Роман направив монтера для ремонту вимикача високої напруги. Усупереч правилам техніки безпеки він не вимкнув струм на лінії вимикача. Монтер, впевнений у тому, що струму в мережі немає, доторкнувся до проводу й дістав тяжку травму. Роман пояснив, що хоч він і забув вимкнути струм, але і сам монтер виявив грубу необережність.

За що і як повинен відповідати Роман? Чи зміниться кваліфікація його дій, коли у справі буде встановлено, що монтер відповідно до правил техніки безпеки повинен був, перш ніж

розпочати ремонтні роботи, перевірити, чи не перебуває провід під струмом?

6. Бригадир комплексної бригади сільськогосподарського підприємства Тинчук, відповідальний за додержання правил техніки безпеки в бригаді, послав робітниць Марущенко і Вірепик виносити картоплю із земляного льоху, який перебував в аварійному стані. Під час їх роботи стеля льоху завалилась. Робітниць засипало землею, Марущенко було заподіяно середньої тяжкості, тілесні ушкодження, а Віренко від заподіяних тілесних ушкоджень померла.

Кваліфікуйте дії бригадира.

7. Капітан катера Амнілогов та його помічник Дяченко визнані винуватими в тому, що всупереч правилам техніки безпеки на суднах флоту рибної промисловості України намагалися ривком зняти з мілини сейнер «Вогник», Внаслідок цього буксирний трос обірвався і кінцем ударив матроса Панова, який від заподіяних йому тілесних ушкоджень помер.

Дайте юридичну оцінку.

8. Бригада монтажників міняла опори контактної мережі на залізниці. За інструкцією про це слід було доповісти черговому диспетчеру. Не зробивши цього, прораб дільниці Єнченко дав вказівку зростити дроти і закріпити їх на опорах до ізоляторів. З'єднуючи дроти без гумових рукавиць, яких не виявилось в бригаді, монтер Магдика був смертельно уражений струмом,

Варіант. Магдика одержав легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я.

Дайте юридичну оцінку.

Заняття 12: Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Відповідальність за порушення правил руху та експлуатації водного, залізничного чи повітряного транспорту службовими і іншими особами.

Відповідальність за порушення правил дорожнього руху різними особами. Кваліфікація угону різних транспортних засобів.

Навчальні питання

1. Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень, які вчиняються на залізничному, водному чи повітряному транспорті..

3. Юридичний аналіз деяких кримінальних правопорушень, які вчиняються на автомобільному і міському електротранспорті.

4. Аналіз юридичних складів кримінальних правопорушень, що пов'язані з порушенням чинних на транспорті правил та в пошкоджені магістральних трубопроводів.

Тести:

1. Що є предметом яких кримінальних правопорушень:

- а) транспортні засоби та шляхи сполучення;
- б) транспортні комунікації, вокзали засоби зв'язку;
- в) транспортні засоби та транспортні комунікації;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Суб'єктом даних кримінальних правопорушень може бути:

- а) лише особи з 16-річного віку;
- б) лише особи з 14-річного віку;
- в) лише працівник транспорту;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Транспортні кримінальні правопорушення – це

- а) передбачені кримінальним законом небезпечні діяння, що посягають на безпеку руху всіх видів механічного транспорту, а також магістрального трубопровідного транспорту;
- б) передбачені кримінальним законом суспільно небезпечна дія, що посягає на безпеку руху та експлуатації всіх видів механічного транспорту, а також магістрального трубопровідного транспорту;
- в) передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння, що посягають на безпеку руху та експлуатації всіх видів механічного транспорту, а також магістрального трубопровідного транспорту;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Кримінальне правопорушення, що проявляється у порушенні правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху відноситься до:

- а) кримінальних правопорушень, які вчиняються на залізничному, водному чи повітряному транспорті;
- б) кримінальних правопорушень, які вчиняються на автомобільному і міському електротранспорті;
- в) кримінальних правопорушень, що виражаються в порушенні чинних на транспорті правил та в пошкодженні магістральних трубопроводів;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Суб'єктивна сторона даних кримінальних правопорушень характеризується:

- а) залежно від складності її об'єктивної сторони;
- б) формальним складом характеризується прямим умислом;
- в) умисною формою вини;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 276, включає в себе:

- а) порушення правил безпеки руху або експлуатації транспорту;
- б) недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку;
- в) руйнування та пошкодження шляхів сполучення;
- г) недоброякісний ремонт транспортних засобів;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 276 може бути особа, яка:

- а) перебуває у трудових відносинах з відповідним транспортним підприємством;
- б) дії вчинено у зв'язку з виконанням трудових обов'язків по забезпеченню руху чи експлуатації або проведенням ремонту транспорту;
- в) будь-яка особа;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Заподіяння яких наслідків є ознакою простого виду кримінального правопорушення «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами»?

- 1) заподіяння потерпілому легкого тілесного ушкодження без наслідків у вигляді короточасного розладу здоров'я або незначної втрати працездатності;
- 2) заподіяння легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності;
- 3) створення перешкод у русі на шляхах загального користування;
- 4) середньої тяжкості тілесне ушкодження;
- 5) істотна матеріальна шкода.

9. Заподіяння яких наслідків не є ознакою простого або кваліфікованого видів кримінального правопорушення «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами»?

- 1) заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження;
- 2) загибель кількох осіб;
- 3) створення небезпеки для життя чи здоров'я;
- 4) тяжкі тілесні ушкодження;
- 5) смерть потерпілого.

10. Назвіть суб'єкта кримінального правопорушення «Ненадання допомоги судну, та особам, що зазнали лиха»:

- 1) особа, яка несе вахту;
- 2) капітан судна;
- 3) член екіпажу судна;
- 4) будь-яка особа;
- 5) всі наведені вище відповіді неправильні.

11. Вставте пропущене слово: «Самовільне, без нагальної потреби зупинення поїзда _____ чи шляхом роз'єднання повітряної гальмової магістралі або іншим способом...».

- 1) підкупом;
- 2) через обман поїзної бригади;
- 3) через блокування транспортних комунікацій;

- 4) стоп-краном;
- 5) усі наведені вище відповіді правильні.

12. В якій відповіді правильно названий суб'єкт кримінального правопорушення «Порушення правил безпеки руху та експлуатації залізничного, водного або повітряного транспорту»?

- 1) службова особа;
- 2) суб'єкт загальний;
- 3) працівник залізничного, водного або повітряного транспорту;
- 4) особа, яка керує рухомим засобом залізничного, водного або повітряного транспорту;
- 5) особа, яка відповідає за безпеку руху та експлуатації транспорту відповідного виду.

13. В якій відповіді правильно названий суб'єкт кримінального правопорушення «Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів»?

- 1) службова особа;
- 2) суб'єкт загальний;
- 3) працівник залізничного, водного або повітряного транспорту;
- 4) особа, яка керує рухомим засобом залізничного, водного або повітряного транспорту;
- 5) особа, яка відповідає за безпеку руху та експлуатації транспорту відповідного виду.

14. Під час весілля Дем'ян запустив феєрверк, внаслідок чого було збито вертоліт, а його екіпаж загинув. За наявності усіх необхідних ознак складу кримінального правопорушення його дії становлять:

- 1) вбивство двох або більше осіб, вчинене через необережність;
- 2) порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою;
- 3) порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту;
- 4) пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів;
- 5) порушення правил використання повітряного простору.

15. Назвіть способи вчинення кримінального правопорушення «Блокування транспортних комунікацій, а

також захоплення транспортного підприємства», що прямо названі у диспозиції відповідної статті КК:

- 1) відключення енергопостачання;
- 2) погроза вбивством;
- 3) образлива лайка;
- 4) погроза розголосити відомості, що є конфіденційною інформацією про особу;
- 5) застосування насильства, що є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого.

16. Якою формою вини характеризується відношення винного до наслідків у вигляді смерті у складі «Порушення правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами»?

- 1) прямим умислом;
- 2) непрямым умислом;
- 3) необережністю;
- 4) лише злочинною самовпевненістю;
- 5) лише злочинною недбалістю.

17. Назвіть склади кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, у яких наслідок у вигляді загибелі людей є ознакою основного складу кримінального правопорушення:

- 1) «Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту»;
- 2) «Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів»;
- 3) «Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна»;
- 4) «Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства»;
- 5) «Порушення чинних на транспорті правил».

ПРАКТИКУМ:

1. Гр. Пасько їхав на велосипеді, не зупинився на червоне світло світлофора і наїхав на пішохода, в результаті чого завдав йому тяжких тілесних ушкоджень.

Кваліфікуйте дії Паська.

2. Гр. Ковальов, побачивши біля будинку легкову автомашину, двері якої не були зачинені власником, сів у неї і поїхав. Увесь день він катав по містах і за містом знайомих дівчат, а

коли побачив, що бензин у баках закінчується, доїхав до того місця, де заводів автомобиною, поставив її і пішов.

Кваліфікуйте дії Ковальова.

3. Гр. Чеків зупинив автомашину «Пежо-205», яка йому «сподобалася», у глухому провулку. Загрожуючи водієві ножем, примусив того вийти з машини. Далі, їдучи на автомашині, не справився з керуванням, наїхав на двох чоловіків, одного травмував смертельно, а другому завдав тілесні ушкодження середньої тяжкості. Тікаючи від відповідальності, врізався в дерево, пошкодив автомашину, завдавши шкоди на суму 8300 грн. і був затриманий міліцією.

Кваліфікуйте дії Чекова.

4. Александров, керуючи закріпленим за ним вантажним автомобілем, через власну неуважність виїхав на смугу зустрічного руху і зіткнувся з автобусом, заподіявши автобусному парку матеріальну шкоду на суму 8 тис. грн., а пасажирці Незнановій — легкі тілесні ушкодження. На місці події Александров автомобіль не зупинив, допомоги потерпілій не надав.

Варіант. Пасажирці Незнановій було заподіяно тяжких тілесних ушкоджень.

5. Бажаючи швидше дістатися до сусіднього села, п'яний Сімеонов зайшов на стоянку тракторів сільськогосподарського кооперативу, завів одного з них (після двох невдалих спроб завести інші трактори). По дорозі він посадив у кабінку Федосєєва. Спускаючись до струмка, Сімеонов не впорався з керуванням, трактор перекинувся, Федосєєв загинув.

6. Тракторист Бахтін і причіплювач Гейко, обидва наїждитку, поїхали ввечері орати поле. Близько 23-ї години Бахтін пішов до села, де знову випив. Гейко ж, пропрацювавши якийсь час, ліг спати на землю. Повернувшись із села, Бахтін, не перевіривши, де знаходиться причіплювач, почав орати і наїхав на сплячого Гейка, смертельно травмувавши його.

7. Абдулаєв і Павловський запропонували неповнолітньому Пустовіту покататися на «іномарці». Компанія проникла в автомобіль «Фольксваген-Пасат», що належав Брежнєву і стояв на вулиці Поліській у Києві, на якому всі проїхали до Борисполя, повернулися назад і поставили автомобіль на попереднє місце. Варіант. Ініціатором поїздки був Пустовіт.

8. Раніше судимий за крадіжку Крижанівський після звільнення з місць позбавлення волі продовжував злочинні дії. У стані сп'яніння він у селищі Софіївці з допомогою ключа за палення

зумів завести автомашину «Москвич-412», що належала Шевченку, і поїхав покататися в напрямку Кривого Рога. Навеликій швидкості він при обгоні не впорався з керуванням і зіткнувся з автомобілем МАЗ-555, спричинивши Шевченку збитків внаслідок пошкодження машини на 15 тис. грн. Переховуючись від органів міліції, Крижанівський прибув до Києва, де знову вирішив покататися на автомашині. П'яним він проник в автомашину «Волга» ГАЗ-21, що належала Київській обл- санепідемстанції. Тікаючи від інспектора дорожнього руху, Крижанівський з перевищенням швидкості намагався проїхати на червоне світло світлофора, внаслідок чого зіткнувся з автомашиною, що належала Київському виробничому об'єднанню вантажного автотранспорту 09662. Від зіткнення автомашин двом організаціям було заподіяно шкоду відповідно на 5 тис. грн. і 2 тис. грн. Крижанівський був затриманий.

9. Лушкін, випивши вина та пива, надвечір їхав на велосипеді вулицею селища. При наближенні до перехрестя, через поганий зір і сп'яніння, він виїхав на лівий бік дороги в безпосередній близькості від мотоцикла «Ява-350», який під керуванням Піпка рухався йому назустріч, чим створив аварійну ситуацію. При зіткненні Піпко дістав смертельні тілесні ушкодження, його малолітній син, пасажир мотоцикла, а також сам Лушкін — середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Варіант 1. Лушкін їхав мопедом із робочим об'ємом двигуна 49 см³.

Варіант 2. Лушкін їхав мотоциклом.

10. Демахін у стані сп'яніння почав переходити вулицю на червоне світло в той час, коли по ній рухався транспорт. Водій «Москвича» Дьомін, намагаючись уникнути наїзду, загальмував і повернув кермо вправо. Від цього автомобіль перекинувся і збив Пухилевич, яка стояла на островку безпеки. Пухилевич було заподіяно тяжкі тілесні ушкодження.

11. Руденко та Кливленко за домовленістю між собою на польовій дорозі зупинили вантажну автомашину і, погрожуючи ножем, примусили шофера Морозюка залишити кабінку. Вони зв'язали Морозюка і залишили його в лісопосадці, наказавши дві години «не подавати голосу». Вони планували з допомогою автомашини вкрати зерно з комори колективного сільськогосподарського підприємства, перевезти до Кливленка додому, після чого машину кинути. Їхні плани не здійснились, оскільки за сигналом Морозюка машина була зупинена одним з постів ДАІ, а Руденко і Кливленко затримані.

Варіант. Руденко і Кливленко мали намір після «операції» машину розібрати і запчастини продати.

12. Водій Лесюк, не впоравшись з керуванням автомашиною «Мазда», вчинив наїзд на пішохода, який ішов узбіччям дороги. Боячись відповідальності, Лесюк не зупинився, не надав допомоги потерпілому і втік з місця пригоди. При розслідуванні було встановлено, що потерпілий помер від втрати крові, хоч при своєчасному наданні допомоги його можна було врятувати.

Варіант. Вважаючи потерпілого мертвим, Лесюк відвіз його за місто і скинув у затоплений водою кар'єр. Як було встановлено проведеною судово-медичною експертизою, потерпілий помер від утоплення.

13. Бойчук вистрибнув на ходу з трамваю. Водій автомашини, яка їхала паралельно з трамваем, різко загальмував. Мотоцикл, що їхав за автомашиною, наскочив на неї. Мотоциклу й автомашині було завдано технічні пошкодження, а мотоциклісту — тяжкі тілесні ушкодження.

14. Гончарук переганяв худобу через залізничну колію в належному місці. У цей момент з-за повороту раптово з'явився товарний потяг. Хоча машиніст Артющенко вжив заходів до екстреного гальмування, уникнути наїзду не вдалося. Дві корови потрапили під колеса, два вагони зійшли з рейок. Рух на дільниці було відновлено лише через 7 годин.

15. Бажаючи помститись обхіднику залізниці Мажарі, Катеринчук та Приятель вночі виїняли із шпал 25 костилів на залізничному полотні. У результаті товарний потяг зійшов з рейок, матеріальна шкода від аварії склала 60 тис. гривень.

Варіант. Машиністу потягу було заподіяно середньої тяжкості тілесне ушкодження, помічнику машиніста — легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я.

16. Капітан нафтоналивного танкера Юрченков, керуючи судном при виході з порту в умовах, що вимагають особливої уваги, передовірив керування судном рульовому Закарлюці, вказавши неправильний курс. Результатом було зіткнення танкера з риболовецьким сейнером, капітан якого, порушуючи правила, передовірив управління судном матросу Сливі, спустившись на короткий час у свою каюту за сигаретами. Одержавши сильне пошкодження, сейнер почав тонути. Капітан танкера Юрченков, не надавши допомоги екіпажу танкера, вернувся в порт. Сейнер затонув, його екіпажу вдалося врятуватися. Під час досудового

слідства Юрченков пояснив, що він боявся затоплення танкера, який також дістав пошкодження, в зв'язку з чим повернувся в порт для його усунення.

Заняття13:. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності

Відповідальність за участь в групових порушеннях громадського порядку. Кваліфікація хуліганства і різних його проявів. Відповідальність за наругу над могилою.

Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти моральності. Втягування неповнолітніх у злочинну діяльність.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності
2. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення.

Тести:

1. Що є родовим об'єктом даних видів кримінальних правопорушень:

- а) моральні основи життя суспільства;
- б) громадський порядок;
- в) втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність;
- г) суспільна мораль суспільства;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Об'єктивна сторона даних видів кримінальних правопорушень характеризується:

- а) бездіяльністю;
- б) дія;
- в) спосіб;
- г) місце;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Суб'єктивна сторона кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності характеризується в більшості злочинах як:

- а) прямий умисел;
- б) необережність;
- в) спосіб;
- г) мотив;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Що являє собою дане визначення: «погляди, уявлення і правила, що визначають поведінку, умовні та моральні якості, необхідні людині в суспільстві, та відповідні правила, що визначають умови нормального громадського життя людей»:

- а) громадський порядок;
- б) суспільна мораль;
- в) це є безпосередній об'єкт конкретного кримінального правопорушення;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Що являє собою дане визначення: сукупність суспільних відносин, що забезпечують спокійні умови життя людей у різних сферах суспільної корисної діяльності, відпочинку, побуту і нормальної діяльності підприємств, організацій, установ у цій сфері»:

- а) громадський порядок;
- б) суспільна мораль;
- в) це є безпосередній об'єкт конкретного кримінального правопорушення;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності – це:

- а) суспільно небезпечні посягання на громадській порядок та моральні основи життя суспільства;
- б) умисні суспільно небезпечні посягання на моральні основи життя суспільства, взяті під охорону законом про кримінальну відповідальність;

- в) умисні суспільно небезпечні посягання на громадський порядок та моральні основи життя суспільства, взяті під охорону законом про кримінальну відповідальність;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Хто може виступати суб'єктом даних видів кримінального правопорушення:

- а) службові особи;
- б) організатори та активні учасники;
- в) будь-які особи;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. В якій відповіді названий вид антигромадської діяльності, за втягнення у яку неповнолітніх встановлена кримінальна відповідальність (в окремій кримінально-правовій нормі)?

- 1) злочинна діяльність;
- 2) порушення порядку зайняття підприємницькою діяльністю;
- 3) статева розбещеність;
- 4) ухилення від навчання в загальноосвітній школі;
- 5) валютні махінації.

9. В якій відповіді правильно названі предмети, застосування чи спроба застосування яких є ознакою особливо кваліфікованого виду хуліганства?

- 1) макети зброї;
- 2) предмети, спеціально пристосовані для нанесення тілесних ушкоджень;
- 3) предмети, призначені для заподіяння шкоди іншим особам;
- 4) предмети, надані іншими особами;
- 5) особливо небезпечні предмети.

10. В якій відповіді правильно названі дії, за заклики до вчинення яких встановлена відповідальність в окремій статті КК?

- 1) загальнонебезпечні дії;
- 2) групові дії;
- 3) масові дії;
- 4) дії, пов'язані із заподіянням шкоди життю, здоров'ю чи власності інших осіб;

5) дії, що загрожують громадському порядку.

11. В якій відповіді правильно названа ознака суб'єкта основного складу кримінального правопорушення «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність»?

- 1) батьки, або особи, які їх замінюють;
- 2) особи, відповідальні за поведінку неповнолітнього;
- 3) досягнення вісімнадцятирічного віку;
- 4) особа, в службовій або іншій залежності від якої перебував неповнолітній;
- 5) зменшена осудність.

12. В якій відповіді названо дію, за вчинення якої щодо порнографічних предметів не встановлена кримінальна відповідальність за чинним законодавством?

- 1) демонстрація іншим особам;
- 2) ввезення в Україну з метою збуту;
- 3) виготовлення;
- 4) збут;
- 5) розповсюдження.

13. В якій відповіді вказано ознаку простого кримінально-караного хуліганства, яка прямо названа в диспозиції відповідної статті КК:

- 1) образливе приставання до громадян;
- 2) злісне порушення громадського порядку;
- 3) грубе порушення громадського порядку;
- 4) нецензурна лайка в громадських місцях;
- 5) безпричинне порушення порядку поведінки в суспільстві.

14. Заподіяння якої шкоди (вчинення якого кримінального правопорушення, передбаченого самостійною кримінально-правовою нормою) не охоплюється складами основного, кваліфікованого та особливо кваліфікованого хуліганства, а потребує кваліфікації за сукупністю норм?

- 1) опір члену громадського формування з охорони громадського порядку;
- 2) нанесення легкого тілесного ушкодження, яке потягло короточасний розлад здоров'я чи незначну втрату працездатності;
- 3) нанесення тілесного ушкодження, яке спричинило непоправне знівечення обличчя;

- 4) заподіяння побоїв;
- 5) нанесення тілесного ушкодження, внаслідок якого настала стійка втрата працездатності у розмірі 5%.

15. Назвіть кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності, однією з кваліфікуючих ознак яких є їх вчинення щодо неповнолітнього чи з його використанням:

- 1) «Групове порушення громадського порядку»;
- 2) «Масові заворушення»;
- 3) «Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку»;
- 4) «Хуліганство»;
- 5) «Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів».

ПРАКТИКУМ:

1. Гр. Цілуйко прийшов додому у нетверезому стані. Сокирою почав рубати меблі, дружина намагалася перешкодити цьому, але він побив її, підпалив запальничкою її волосся, вигнав з дитиною, неодагненою, на мороз. Сусіди намагалися втрутитися, але Цілуйко бігав за ними з сокирою з криками: «Уб'ю! Заріжу!» Коли вони викликали наряд міліції, Цілуйко вчинив опір: плював в обличчя міліціонерам, при спробі надіти йому наручники, вдарив міліціонера ногою в живіт.

Кваліфікуйте дії Цілуйка.

2. *Варіант.* У ході хуліганських дій Цілуйко завдав сокирою своїй Дружині тяжких тілесних ушкоджень.

3. *Варіант.* Вчинивши хуліганські дії, Цілуйко заснув. Викликаний наряд міліції став його будити, після чого Цілуйко вчинив дії, зазначені вище.

2. Гр. Петров, перебуваючи в нетверезому стані, на пляжі роздягнувся догола, підходив до відпочиваючих, показував їм статеві органи, робив цинічні пропозиції. Людина похилого віку Цветкова сказала йому: «Чи не соромно тобі, хуліган?» Петров штовхнув її, вона вдарилася головою об залізну урну і померла на місці. Кваліфікуйте дії Петрова.

3. Гр. Турчин підмовив гр. Павлова, якому виповнилося 16 років вчинити крадіжку з квартири. Після їх затримання виявилося, що Турчину на момент вчинення злочину виповнилося 17 років і 11 місяців.

Кваліфікуйте дії цих осіб.

4.19-річний Шухерман запропонував 17-річному Бецику згвалтувати їхню знайому. Бецик відмовився, тоді Шухерман став погрожувати йому вбивством, але й це не вплинуло на відмову Бецика.

Кваліфікуйте дії Шухермана.

5. Ідучи на дискотеку, Іванченко випив «для розкутості» пляшку горілки і взяв з собою «заточку», як він пізніше пояснив — для самозахисту. Іванченко запросив на танець дівчину, але вона відмовилася, сказавши, що він п'яний. Тоді Іванченко вдарив її по обличчю. На зойки дівчини підбігли двоє юнаків, які намагалися її захистити, але Іванченко завдав одному з них удар «заточкою» в живіт, від якого той через кілька годин помер у лікарні.

Кваліфікуйте дії Іванченка.

6. Гр. Ковальчук приніс додому відеофільм, на якому були зняті кадри задоволення статевої пристрасті неприродним способом, а та кож злягання людей з тваринами. Касету Ковальчук заховав у шафі, але її там знайшов його 15-річний син і зробив «перегляд» зі своїми однокласниками у школі.

У своїх поясненнях Ковальчук твердив, що фільм є не порнографічним, а еротичним.

Дайте правову оцінку ситуації.

7. Гр. Єсіпов систематично займався гомосексуальною проституцією, втяг у це заняття ще двох неповнолітніх чоловічої статі, керував їхньою "діяльністю", вилучаючи левову частку "зароблених" ними грошей. Клієнтів Єсіпов і підлітки приводили до квартири Єсіпова або ще до однієї квартири, яку він наймав, де й влаштовували оргії.

Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

8. Гр. Царьов вигулював собаку породи пітбультерер без намордника і повідця. Працівник міліції Петько, який був у цивільному, зробив зауваження. У відповідь Царьов став кричати, що не допустив знущання над твариною, чим викликав роздратування у собаки. Оскільки собака проявляв надмірну агресивність, Петько з

ї у нього табельної зброї чотирма пострілами вбив пітбультерера. Царьов звернувся до прокурора з вимогою притягнути Петька до кримінальної відповідальності за ст. 299 КК. Ваша думка з цього приводу.

9. Озброївшись відрізком металевої труби, п'яний Молчанов вночі бігав по під'їздах багатоквартирного будинку, стукав ногами і

руками в двері багатьох квартир, бив трубою дверне скло на сходових майданчиках. На зауваження мешканців відповідав нецензурною лайкою, погрожував розправою.

Кваліфікуйте дії Молчанова.

10. Новицький у дворі багатоквартирного будинку підставив підніжку Даруку, який погнався за підлітком, що ламав дитячу карусель. П'яний Новицький кілька разів ногою ударив Дарука, заподіявши перелом трьох ребер. При цьому він нецензурно лаявся в присутності мешканців будинку. Дарук піднявся з землі і вдарив Новицького. Той знову кілька разів ударив Дарука кулаом в обличчя. Далі дії Новицького були припинені присутніми.

Варіант. При припиненні його дій Новицький бив усіх, хто до нього наближався.

Дайте юридичну оцінку.

11. Звільнившись із місць позбавлення волі, де він відбував покарання за ч. 1 ст. 296 КК України, Санжарський через рік в їдальні села розпивав принесені з собою горілку і вино. На зауваження з боку персоналу їдальні відповідав нецензурною лайкою, залишки червоного вина вилив на скатерку. Виведений з приміщення відвідувачами, Санжарський кинув пляшку з-під вина у вікно їдальні, розбивши скло.

Варіант. Санжарський вчинив ці дії на п'ятий день після винесення вироку судом, яким він за ч. 1 ст. 296 КК України був засуджений до штрафу в розмірі п'ятдесят неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дайте юридичну оцінку.

12. П'яний Євстаф'єв уночі зустрів на вулиці міста Ситенко, яка йому сподобалася. Він почав до неї залицятися, намагався обійняти, поцілувати. Одержавши відсіч, Євстаф'єв почав погрожувати ножем, викинувши його з кишені та показавши Ситенку. При цьому він говорив, що може на вибір відрізати їй кінчик носа, вухо або гудзик. Таке «залицяння» тривало близько години, поки Ситенко вдалося вирватись і втекти від Євстаф'єва.

Заняття 14:Кримінальні правопорушення в сфері обігу наркотиків

Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Особливості відповідальності за незаконні дії з наркотиками з метою збуту і без мети збуту. Відповідальність за кримінальні правопорушення відносно неповнолітніх.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення

2. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення.

2.1. Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення

2.2. Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення.

2.3. Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.

2.4. Інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Тести:

1. Що може виступати предметом даних видів кримінального правопорушення:

- а) допінг;
- б) радіоактивне забруднені продукти та інша продукція;
- в) наркотичні засоби;
- г) прекурсори;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Що відповідає даному визначенню: «Включені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 жовтня 2000р. №770), препарати, рослини, які становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними»:

- а) психотропні речовини;

- б) наркотичні засоби;
- в) прекурсори;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що відповідає даному визначенню: «Включені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження, препарати, природні матеріали, які здатні викликати стан залежності та чинити депресивний або стимулюючий вплив на центральну нервову систему або викликати порушення сприйняття, емоцій, мислення чи поведінки, і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання»:

- а) психотропні речовини;
- б) наркотичні засоби;
- в) прекурсори;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Що відповідає даному визначенню: «Речовини та їх солі, що використовуються при виробництві, виготовленні наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до Переліку»:

- а) психотропні речовини;
- б) наркотичні засоби;
- в) прекурсори;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Що відповідає даному визначенню: «Це речовини синтетичного або природного походження, в тому числі рослини, що заподіюють небезпечний вплив на організм людини, і можуть нанести шкоду її здоров'ю та життю при прийомі їх не в медичних цілях»:

- а) психотропні речовини;
- б) наркотичні засоби;
- в) прекурсори;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Об'єктивна сторона даних видів кримінальних правопорушень характеризується:

- а) дією;

- б) бездіяльністю;
- в) мотивом;
- г) способом;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Незаконний обіг героїну у великих розмірах, це коли його вага становить:

- а) від 1,0 до 10 г.;
- б) від 10 до 50 г.;
- в) від 0,5 до 1,5 г.;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Назвіть орган, який затверджує перелік речовин, що належать до наркотичних засобів:

- 1) Верховна Рада України;
- 2) Кабінет Міністрів України;
- 3) Міністерство охорони здоров'я України;
- 4) Міністерство внутрішніх справ України;
- 5) Генеральна прокуратура України.

9. Вкажіть дії, в яких полягає збут наркотичних засобів:

- 1) використання як засобу платежу;
- 2) рафінування;
- 3) купівля;
- 4) передача у заставу;
- 5) виготовлення та вироблення.

10. Контрабанда наркотичних засобів полягає у їх переміщенні через митний кордон України поза митним контролем або _____ (продовжіть):

- 1) у великих розмірах;
- 2) неодноразово;
- 3) вчинена за попередньою змовою групою осіб;
- 4) з приховуванням від митного контролю;
- 5) всі наведені вище відповіді є правильними.

11. Назвіть види предметів, контрабанда яких становить собою один із кримінальних правопорушень проти здоров'я населення:

- 1) зброя;
- 2) бойові припаси та вибухові речовини;
- 3) медикаменти, які не сертифіковані в Україні;
- 4) прекурсори;
- 5) всі вищеназвані предмети.

12. За характером впливу на організм психотропні речовини поділяються на:

- 1) прості та складні;
- 2) звичайні та особливо небезпечні;
- 3) дешеві та дорогі;
- 4) промислового та кустарного виготовлення;
- 5) шкідливі для організму людини та нешкідливі.

13. Кримінальне законодавство встановлює відповідальність за такі дії, внаслідок яких «створюються» наркотичні засоби:

- 1) виробництво;
- 2) контрабанда;
- 3) вирощування;
- 4) ввезення в Україну без належного дозволу;
- 5) придбання.

14. Кримінальну відповідальність встановлено за посів або вирощування таких рослин:

- 1) олійного маку, конопель, наркотиковмісних коренеплодів;
- 2) снотворного маку чи конопель;
- 3) тютюну;
- 4) картоплі;
- 5) генетично модифікованих сортів рослин.

15. За незаконну видачу рецепта на право придбання яких предметів встановлено кримінальну відповідальність в окремій статті КК?

- 1) сильнодійних речовин;
- 2) лікарських засобів;
- 3) допінга;
- 4) психотропних речовин;
- 5) вибухових пристроїв.

16. Кримінальну відповідальність тягне надання приміщень для вживання:

- 1) наркотичних засобів;
- 2) психотропних речовин;
- 3) аналогів наркотичних засобів або психотропних речовин;
- 4) одурманюючих лікарських або інших засобів, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами;
- 5) в усіх вищезазначених відповідях правильно вказані предмети, за надання приміщень, для вживання яких встановлено кримінальну відповідальність.

17. У разі вчинення розбою з метою викрадення обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, застосовується насильство,

- 1) що не є небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу;
- 2) небезпечне для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу;
- 3) інтенсивне;
- 4) фізичне;
- 5) особливо зухвале.

18. Способом заволодіння прекурсорами шляхом шахрайства за КК є:

- 1) таємне заволодіння;
- 2) насильство;
- 3) зловживання довірою;
- 4) використання службового становища;
- 5) погроза.

ПРАКТИКУМ:

1.Гр. Польщі Ценанський, який перебував певний час у Пакистані, придбав там 1,5 кг героїну і 2 кг гашишу. При огляді його речей на російсько-українському кордоні наркотики були виявлені.

Кваліфікуйте дії Ценанського.

2.Гр. Загоруйко, мешканець м. Одеси, налагодив канал постачання наркотичної сировини на базі рослини ефедрі з Турції. В Одесі він виготовляв наркотик ефедрон, який збував молоді через створену ним систему дрібних наркодилерів, які спонукали підлітків до вживання наркотиків.

Кваліфікуйте дії Загоруйка.

3.Гр. Синяков уночі проник в аптеку, звідки викрав ліки на наркотичній основі, депресанти, стимулятори та інші ліки.

Оцініть дії Синякова.

4. Гр. Цупко придбав на дискотеці пігулку наркотику «екстазі» і там же вжив її разом із групою своїх товаришів.

Кваліфікуйте ці дії.

5. Гр. Шолудько розфасував у пакетики дози суміші зубного порошку, цукрової пудри тощо і продав два з них наркоманам як наркотик героїн.

Кваліфікуйте дії Шолудька і покупців.

6. Гр. Таранова незаконно висіяла снотворний мак (всього – 800 рослин) на своїй земельній ділянці з метою збуту. Про це довідався наркоман Титов, який, дочекавшись, коли мак дозріє, зрізав 70 його стебел.

Кваліфікуйте дії цих осіб.

Варіант. Таранова збрала врожай маку, але серед кукурудзи, де висівався мак, залишилось ще кілька десятків стебел маку, який і позрізав Титов для власного вживання.

7. До квартири наркомана Зарічного прийшли його знайомі наркомани Середенко і Петрусєва. Він пригостив кожного дозою екстазогованого опію («ширки»), яку вони вжили у його квартирі.

Кваліфікуйте дії Зарічного.

8. Хо́да був затриманий міліцією за бродяжництво. При затриманні у нього в кишені джемпера було виявлено пакетик з газети з 0,2 г гашишу. Хо́да пояснив, що придбав гашиш у хлопця на ім'я Гриша на базарі, щоб вжити його. Півроку тому в того ж Гриші купив приблизно таку саму кількість гашишу.

Дайте юридичну оцінку.

9. Жуков, працюючи разом із неповнолітнім Хо́менком, неодноразово пригощав його спиртним. Під час чергової випивки ній запропонував Хо́менку викурити цигарку з гашишем, а потім того ж вечора ще одну. Після цього вій запропонував Хо́менку разом убити робітника їхнього підприємства Савченка, який зняв з рахунку в банку 5 тис. грн. для придбання імпоротної радіоапаратури. Вони обговорили план, який здійснили наступного дня: під час випивки завдали Савченку у різні частини тіла 59 ножових ударів — Жу́коп фінським, а Хо́менко — кухонним ножом. Гроші поділили. Під час обшуку за місцем проживання Жу́кова було виявлено порошок білого кольору, який за висновком судово-хімічної експертизи є гашишем.

Дайте юридичну оцінку.

10. Рябокiнь i Гончарив на городi у Потапчука вночi зрiзали недозрiлi головки маку на площi 100 кв.м. зiбрали з них сiк, яким просочили марлеві бинти.

Дайте юридичну оцiнку дiям.

11. Гаврилюк шукав дикорослi коноплi, з яких виготовляв для власного споживання марихуану. Коли до нього звернувся Гринчак з проханням дати йому «покашкарити», Гаврилюк пригостив його цигаркою з начинкою з марихуани, сказавши, що дає в борг ще три цигарки.

Квалiфiкуйте дiї.

12. Тарасенко на базарi купив у невстановленої слiдством особи 2,4 кг макової соломи, яку принiс додому, подрiбнив i шляхом хiмiчної обробки одержав екстракцiйний опiй, який потiм вживав.

Варiант. Тарасенко зробив це для збуту.

Квалiфiкуйте дiї Тарасенка.

Заняття 15. Кримiнальнi правопорушення у сферi охорони державної таємниці, державних кордонiв, забезпечення призиву та мобiлiзацiї

Кримiнальна вiдповiдальнiсть за порушення недоторканостi державних кордонiв. Її особливостi. Особливостi кримiнальної вiдповiдальностi за ухилення вiд призову на строкову вiйськову службу, вiд призову за мобiлiзацiєю, ухилення вiд вiйськового облiку або спецiальних зборiв.

Навчальнi питання

1. Загальна характеристика кримiнальних правопорушень у сферi охорони державної таємниці, недоторканностi державних кордонiв, забезпечення призову та мобiлiзацiї

2. Юридична характеристика окремих складiв кримiнального правопорушення.

Тести:

1. Що виступає родовим об'єктом даних видiв кримiнальних правопорушень:

- а) суспільні відносини, що забезпечують територіальну цілісність та недоторканість;
- б) суспільні відносини, що забезпечують обороноздатність України;
- в) суспільні відносини, що забезпечують обороноздатність України, її цілісність та недоторканість;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Склад кримінального правопорушення: «Втрата документів, що містять державну таємницю» за безпосереднім об'єктом відноситься до кримінальних правопорушень:

- а) які посягають на відносини у сфері охорони державної таємниці або конфіденційної інформації;
- б) які посягають на недоторканність державного кордону України;
- в) які порушують порядок комплектування збройних сил України, що забезпечує її обороноздатність;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Склад кримінального правопорушення: «Незаконне переправлення осіб через державний кордон України» за безпосереднім об'єктом відноситься до кримінальних правопорушень:

- а) які посягають на відносини у сфері охорони державної таємниці або конфіденційної інформації;
- б) які посягають на недоторканність державного кордону України;
- в) які порушують порядок комплектування збройних сил України, що забезпечує її обороноздатність;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Розголошення державної таємниці з об'єктивної сторони є:

- а) лише дія;
- б) лише бездіяльність;
- в) як дія так і бездіяльність;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Ухилення від призову на строкову службу, за мобілізацією, військового обліку з об'єктивної сторони є:

- а) лише дія;

- б) лише бездіяльність;
- в) як дія так і бездіяльність;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Суб'єктивна сторона даних видів кримінального правопорушення може бути:

- а) тільки умисел;
- б) змішана форма вини;
- в) будь-яка форма вини;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Які негативні ознаки передбачені у складі кримінального правопорушення «Розголошення державної таємниці»?

- 1) відсутність небезпеки в момент заподіяння;
- 2) відсутність ознак шахрайства;
- 3) відсутність складу кримінального правопорушення;
- 4) відсутність суспільно небезпечних наслідків;
- 5) відсутність ознак шпигунства.

8. В якій із відповідей правильно названий предмет кримінального правопорушення «Втрата документів, що містять державну таємницю»?

- 1) відомості, що становлять державну таємницю;
- 2) матеріальні носії секретної інформації, що містять державну таємницю;
- 3) відомості, що становлять конфіденційну інформацію, яка є власністю держави;
- 4) предмети, відомості про які становлять комерційну таємницю;
- 5) матеріальні носії інформації, що містить службову таємницю.

9. Назвіть суспільно небезпечні діяння у складі кримінального правопорушення «Порушення правил міжнародних польотів»?

- 1) паління на борту повітряного судна;
- 2) перевезення на борту літака або вертольота вибухових речовин;
- 3) недодержання зазначених у дозволі маршрутів;
- 4) перетинання державного кордону без паспорта;
- 5) перебування на борту повітряного судна міжнародного сполучення пасажирів з котами та собаками.

10. Незаконне вивезення за межі України яких предметів тягне відповідальність за однією з норм розділу «Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації»?

- 1) форменного обмундирування;
- 2) систем наведення боеголовок;
- 3) гладкоствольної мисливської зброї;
- 4) мисливських собак;
- 5) хвилястих папуг.

ПРАКТИКУМ:

1. Працівник військового відомства Сарченко, одержавши документ, який містив відомості, що становлять державну таємницю, йдучи з кабінету на обід, залишив документ на столі, а коли повернувся, то застав за його читанням двох співробітників, не допущених до роботи з документами, що містять відомості, які становлять державну таємницю. Сарченко просив їх не розповідати нікому про текст документа, але один зі співробітників, який негативно ставився до Сарченка, доповів про випадок керівництву.

Дайте правову оцінку цьому випадку.

2. Гр. Поклад був провідним конструктором КБ, яке розробляє нові зразки космічних об'єктів, зокрема і ті, що мають секретний характер, віднесений до державної таємниці.

Одного разу, вирушаючи на дачу, він взяв із собою малогабаритний прилад, дані про який були віднесені до державної таємниці. В дорозі його машину занесло, вона перекинулася і Поклад знепритомнів. Коли він отямився, з машини було викрадено кілька речей, у тому числі і зазначений прилад.

Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.

3. Громадяни Ястребов, Ситько і Чеберек, попередньо змовившись, створили злочинну групу, яка займалася переправленням осіб через державний кордон України. Проживаючи в різних містах країни, вони зустрічали, а потім передавали один одному групи нелегальних мігрантів, які транзитом через Україну прямували в Західну Європу. Останній етап їхньої діяльності — переправа нелегалів через кордон з Польщею. Всього ними переправлено майже 200 мігрантів, від кожного з яких вони отримували в середньому 2,5 тис. дол.

Були випадки, коли Чеберек, який був останньою «ланкою» злочинного ланцюга кидав нелегалів неподалік від кордону і зникав

з грошима, а одного разу, перевівши вночі групу до Польщі, показав на напрямок руху в протилежний бік, в результаті чого нелегали, самі того не підозрюючи, опинилися знову на території України.

Дайте кримінально-правову оцінку зазначеним діям.

4. Гр. Солонко був призваний на строкову військову службу. Його мати умовила переїхати сина в інше місто до родичів і переховуватися там, поки пройде призов. Солонко так і зробив.

Дайте правову оцінку ситуації.

5. В одному з чорноморських портів стояло іноземне судно, матрос якого Гостано познайомився з Кравченко. Бажаючи, виїхати з України, вона передала Гостано свої документи і частину речей. Вночі дістатися до судна, але була затримана.

Кваліфікуйте дії Гостино та Кравченко.

6. Мешканець Прилук Ярмиш був виявлений на території межуючої з державним кордоном зі Словаччиною сільради Закарпатської області. Його паспорт був прострочений. Він проник на територію прикордонної сільради, щоб непомітно перейти кордон і продати в сусідній країні скуплені на території України золоті вироби, поштові марки, ордени і медалі колишнього СРСР.

Кваліфікуйте дії Ярмиша.

Змістовий модуль 2

Заняття 16: Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади та місцевого самоврядування

Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення відносно державних символів. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти представників влади, громадськості і правоохоронних органів.

Кримінальна відповідальність за примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань і самоуправство.

Кваліфікація кримінальних правопорушень про незаконні дії відносно печаток, штампів, документів.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

2. Юридична характеристика окремих видів кримінального правопорушення.

2.1. Кримінальні правопорушення у сфері використання державних символів.

2.2. Кримінальні правопорушення, пов'язані із перешкоджанням діяльності організацій та об'єднань громадян

2.3. Кримінальні правопорушення проти представників влади, працівників правоохоронних органів, членів громадських формувань

2.4. Кримінальні правопорушення у сфері використання документів і засобів отримання інформації

2.5. Інші кримінальні правопорушення проти авторитету держави і діяльності об'єднань громадян

Тести:

1. Що з наведеного можна назвати родовим об'єктом даних видів кримінальних правопорушень:

а) певна група суспільних відносин, що виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян і фізичними особами;

б) певна група суспільних відносин, що виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян і фізичними особами, у зв'язку із здійсненням адміністративно–розпорядчих функцій з метою захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб;

в) певна група суспільних відносин, що виникають між органами місцевого самоврядування і об'єднаннями громадян, у зв'язку із здійсненням адміністративно–розпорядчих функцій з метою захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб;

г) жоден із варіантів не є правильним;

д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Склад кримінального правопорушення: «Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій» з об'єктивної сторони є:

а) діяння;

б) лише дія;

в) лише бездіяльність;

г) жоден із варіантів не є правильним;

д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що належить до предмета складу кримінального правопорушення ч. 2 ст. 338:

- а) державний прапор і державний герб будь-якої держави;
- б) прапори і герби, які не є символами іноземних держав;
- в) прапори і герби міжнародних організацій;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Із суб'єктивної сторони дані кримінальні правопорушення є:

- а) прямий умисел;
- б) прямий умисел і необережність;
- в) необережність;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Що є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: «Захоплення державних або громадських будівель чи споруд»:

- а) мотив;
- б) вина;
- в) мета;
- г) умисел
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Який склад кримінального правопорушення передбачає скоєння його службовою особою:

- а) незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій;
- б) викрадання, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження;
- в) одержання незаконної винагороди працівником державного підприємства, установи чи організації;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. В якій відповіді вказана одна з обов'язкових ознак суб'єкта всіх кримінальних правопорушень проти авторитету органів

державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян?

- 1) досягнення повноліття;
- 2) осудність;
- 3) наявність громадянства України;
- 4) відсутність статусу службової особи;
- 5) адміністративна преюдиція.

8. Назвіть державні символи України за поругу над якими встановлена відповідальність у КК України:

- 1) офіційно встановлені чи проголошені;
- 2) Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України;
- 3) які перебувають або проголошуються на території державних установ та організацій;
- 4) Державна Печатка, Штандарт Президента;
- 5) кримінальна відповідальність встановлена за поругу над будь-якими символами держави.

9. Заповніть пропущене слово з законодавчого формулювання: «_____ поруга над Державним Прапором України, Державним Гербом України або Державним Гімном України»:

- 1) Особливо зухвала;
- 2) Зухвала;
- 3) Тривала;
- 4) Публічна;
- 5) Неодноразова.

10. Назвіть державні символи іноземної держави, за поругу над якими встановлена відповідальність в КК України:

- 1) офіційно встановлений чи піднятий прапор чи герб іноземної держави;
- 2) державний прапор, державний герб, державний гімн;
- 3) символи держави, з якою Україна підтримує дружні відносини;
- 4) державний прапор та державний герб, який перебуває на території дипломатичного представництва іноземної держави;
- 5) предметом відповідного кримінального правопорушення може бути будь-який державний символ іноземної держави.

11. Продовжіть формулювання диспозиції однієї із статей КК: «Підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні _____»

- 1) вчинене особою, яка протягом року була піддана адміністративному стягненню за такі ж дії;
- 2) яке приписане до портів України;
- 3) яке належить іноземній державі;
- 4) без належного дозволу;
- 5) без права на цей Прапор.

12. За вчинення опору яким потерпілим встановлено кримінальну відповідальність:

- 1) громадянину України;
- 2) підлеглому;
- 3) військовослужбовцеві;
- 4) іноземцеві;
- 5) батькам, або особам, які їх замінюють.

13. Опір представникові влади - це (вказіть його об'єктивні ознаки)

- 1) невиконання законних вимог представника влади;
- 2) невиконання неодноразових, настійливих законних вимог представника влади;
- 3) непокора, виражена у зухвальній формі;
- 4) активна фізична протидія виконанню представником влади своїх повноважень;
- 5) заподіяння йому тілесних ушкоджень.

14. Кримінальна відповідальність за опір працівникові правоохоронного органу встановлена, якщо відповідні дії вчинені:

- 1) неодноразово;
- 2) групою осіб;
- 3) з особливою зухвалістю;
- 4) під час виконання ним службових обов'язків;
- 5) особою, яка протягом року притягалася до адміністративної відповідальності за такі ж дії.

15. В окремих статтях розділу Особливої частини КК «Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та

об'єднань громадян» встановлена відповідальність за втручання в діяльність таких осіб:

- 1) працівника правоохоронного органу;
- 2) які є громадянами України;
- 3) які здійснюють керівні функції;
- 4) які обіймають виборні посади;
- 5) які призначені на посади.

16. За яку погрозу щодо працівника правоохоронного органу встановлено кримінальну відповідальність:

- 1) будь-яку;
- 2) знищенням або пошкодженням майна.;
- 3) розголошенням відомостей, які ганьблять потерпілого;
- 4) повідомленням інформації, яку працівник правоохоронного органу бажає зберегти в таємниці;
- 5) доведення до самогубства.

17. Перешкоджання діяльності народного депутата України як кримінально каране посягання полягає, зокрема, у:

- 1) заподіянні тілесних ушкоджень;
- 2) розголошенні інформації, яку народний депутат бажає зберегти в таємниці;
- 3) повідомленні відомостей, які ганьблять народного депутата чи його близьких;
- 4) невиконанні законних вимог народного депутата України;
- 5) вчиненні дій, проти яких виступає народний депутат.

18. Опір працівникові правоохоронного органу полягає:

- 1) непокорі, вираженій у зухвалій формі;
- 2) невиконанні вимог працівника правоохоронного органу;
- 3) невиконанні неодноразових, настійливих законних вимог працівника правоохоронного органу;
- 4) погрозах або насильстві щодо такої особи;
- 5) активній фізичній протидії виконанню працівникові правоохоронного органу своїх повноважень.

19. Заподіяння яких наслідків є умовою застосування статті КК «Самоправство»?

- 1) будь-яких;
- 2) матеріальної шкоди у великому розмірі;

- 3) значної шкоди інтересам громадянина, державним чи громадським інтересам або інтересам власника;
- 4) моральної шкоди потерпілому;
- 5) ніяких – склад цього кримінального правопорушення формальний.

20. Кримінальна відповідальність встановлена за захоплення державних або громадських будівель і споруд з метою:

- 1) продажу;
- 2) іншого відчуження;
- 3) знищення або руйнування;
- 4) незаконного користування ними;
- 5) перешкоджання їх приватизації.

21. Кримінальне правопорушення «Захоплення державних або громадських будівель і споруд» вважається закінченим:

- 1) з моменту, коли винна особа почала незаконно використовувати захоплену будівлю;
- 2) з моменту, коли нормальна робота підприємств, установ, організацій була фактично зірвана;
- 3) з моменту фактичного захоплення хоча б частини будівлі або споруди;
- 4) після закінчення однієї доби, протягом якої будівля чи споруда перебувала у розпорядженні осіб, які її захопили;
- 5) з моменту настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді майнової шкоди у великих розмірах.

ПРАКТИКУМ:

1. Громадяни Верченко і Свідайло налагодили вироблення фальшивих іноземних паспортів з візами амбасад відповідних країн. Підробленні паспорти продавали бажаним. Упродовж 5 місяців виготовили і продали 46 таких фальшивих документів. Кваліфікуйте дії всіх вказаних осіб.

2. Працівник міліції Лепеха затримав неповнолітнього бешкетника Львовочкіна і доставив його до відділення міліції. Батьки Львовочкіна були оштрафовані, через що батько побив сина. Вирішивши помститися Лепесі, Львовочкін підмовив трьох своїх знайомих і вони, вистеживши міліціонера на пляжі, несподівано напали на нього і побили. Двоє нападників були віком 15 років і двоє — 17 років. Кваліфікуйте дії нападників.

3. Працівник підрозділу боротьби з організованою злочинністю Редько брав участь у затриманні члена організованої злочинної групи Сокола. Через три дні члени цієї групи Гаврилко і Мазар вистежили дружину Редька і хлюпнули їй в обличчя сірчаною кислотою, від чого потерпіла осліпла.

Кваліфікуйте ці дії.

4. Працівники державної лісової охорони Палкін і Цевко намагалися затримати гр. Чухрая, який займався незаконною порубкою лісу. Чухрай, схопивши мисливську рушницю, з двох стволів вистрілив у охоронців і, вскочивши у вантажівку, зник. Потерпілі отримали ушкодження середньої тяжкості.

Кваліфікуйте дії Чухрая.

5. Робітник заводу Хрустальов їхав у тролейбусі у своїх справах, коли спостеріг, що кишеньковий злодій витяг гаманця з кишені потерпілого. Вирішивши затримати злочинця, Хрустальов ухопив його за руку і закричав: «Я працівник міліції! Пішли зі мною до відділення міліції!» Злочинець на прізвище Карасик кинув гаманця і, бажаючи уникнути затримання, крикнув: «Уб'ю лягавого гада!», вихопив заточену монету і вдарив Хрустальова по горлу. Останній помер на місці.

Кваліфікуйте дії Карасика.

6. Слідчий РВВС Казан викликав на допит громадянина Бабака як свідка. У ході допиту, який проводився з дотриманням вимог КПК, Бабак, обурений самим фактом виклику, образив Казана нецензурними словами, а на пропозицію слідчого залишити кабінет накинувся на нього, завдав побоїв, що спричинили кровотечу з носа.

Кваліфікуйте дії Бабака.

7. Виконуючи рішення суду щодо примусового приводу Міщенка, працівники міліції Пархомов та Мамонтов прибули о 8 годині ранку до помешкання останнього. На вимогу міліціонерів йти разом з ними, Міщенко почав ображати Пархомова та Мамонтова, погрожуючи їм розправою. Після повторного роз'яснення працівниками міліції прав та обов'язків Міщенка, останній погодився прямувати до суду разом із міліціонерами.

Дайте кримінально-правову оцінку вчиненому. Чи зміниться кваліфікація, якщо Міщенко, не бажаючи йти до суду, спричинив працівникам міліції тілесних ушкоджень й лише після позбавлення його можливості чинити опір представникам влади, примусово був доставлений до суду?

8. Коноваленко, бажаючи помститися слідчому Зомарову за те, що він не припиняв після неодноразових попереджень розслідування кримінальної справи стосовно його брата, підстеріг Зомарова пізно ввечері коли той повертався додому й наніс останньому кілька ножових поранень, після яких слідчий помер у лікарні.

Визначте відповідальність Коноваленка.

Чи зміниться рішення, якщо Коноваленко лише проколов шини автомобіля Зомарова?

9. Капустін, будучи студентом одного з Вузів м. Харкова підробив посвідчення працівника міліції й використовував його з метою безкоштовного проїзду у тролейбусі.

Відповідальність Капустіна.

10. Протасов, маючи чималий досвід у роздрібній торгівлі, підробив посвідчення працівника протипожежної охорони. З зазначеним посвідченням він здійснював перевірки у магазинах щодо дотримання правил протипожежної безпеки. В тих магазинах, де не все було гаразд з «протипожежною безпекою» Протасов отримував від їх власників бариші, щоб не притягувати останніх до відповідальності.

Дайте кримінально-правову оцінку вчиненому.

11. Лаборант однієї з кафедр технікуму Маркова пропонувала студентам за 50 дол. США владнати питання щодо здачі екзамену з фізики. Отримані від студентів кошти, Маркова залишала собі й використовуючи приятельські стосунки з викладачами цієї кафедри, домовлялася про позитивні оцінки студентам.

Чи підлягає Маркова кримінальній відповідальності? Як що так, то за який злочин? З'ясуйте умови кримінальної відповідальності за одержання незаконної винагороди працівником державного підприємства, установи чи організації?

12. Лікар Дробот 4-ї місцевої лікарні м. Харкова повідомив Рубан, що прооперувати її сина Сашка, який потрапив в аварію, він зможе в тому разі, коли вона заплатить йому 400 дол. США. Отримавши від Рубан зазначені кошти, Дробот прооперував хворого, який через тиждень помер у лікарні. Згодом з'ясувалося, що Сашко хворів на СНІД й жити лишалося йому небагато, про що було відомо лікарю.

Визначте відповідальність Дробота.

13. Сафік уклала договір займу з Мамонтовою, яка зобов'язалася сплатити означену суму через чотири місяці. Не

отримавши коштів після вказаного строку, Сафік звернулася з позовом до суду. Навіть отримавши виконавчий лист, Сафік не могла повернути своїх коштів, оскільки Мамонтова ніде не працювала й у неї не було майна на яке можна було б звернути стягнення. Зневірившись у судовій владі, Сафік з метою повернення своїх коштів, почала погрожувати розправою над Мамонтовою.

Дайте кримінально-правову оцінку вчиненому.

14. Інспектор режимної частини виправної установи Похвалинський, що проходив територією колонії разом з контролерами Нургалієвим і Антиповим, побачив засудженого Попова, який перебував у стані сп'яніння. Попов не підкорився вимозі Похвалинського і Нургалієва йти на контрольно-пропускний пункт. У цей час із душової вийшов п'яний засуджений Льгов і ножом замахнувся на Нургалієва, а потім почав погрожувати ним і Похвалинському. Останньому вдалось обеззброїти Льгова. Попов у цей момент, погрожуючи, схопив Нургалієва за груди і вдарив рукою по обличчю.

Дайте юридичну оцінку.

15. Шемаєв, не маючи прав водія і перебуваючи в стані сп'яніння, роз'їжджав по селу мотоциклом. Старшина міліції Ступа запропонував піти у відділення міліції. Шемаєв відмовився. Коли на місце події прибув державтоінспектор Маркелов, Шемаєва із застосуванням сили було доставлено на пункт швидкої допомоги для медичного освідування. Там він не давав себе оглянути, чинив опір медперсоналу, а Ступі подряпав обличчя.

Дайте юридичну оцінку

16. Єленін у стані сп'яніння в кафе «Супутник» заважав працівникам міліції: намагався звільнити свого товариша, затриманого за вчинення правопорушення, збивши з ніг одного з працівників міліції.

Дайте юридичну оцінку.

Заняття 17: Кримінальні правопорушення у сфері використання комп'ютерів

Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень у сфері використання комп'ютерів.

Навчальні питання:

1. Поняття кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж та їх загальна характеристика

2. Види кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж та юридичний аналіз окремих складів кримінального правопорушення.

Тести:

1. Що може бути предметом даних видів кримінального правопорушення:

- а) комп'ютерна інформація, тобто відомості про навколишній світ і процеси, які в ньому відбуваються, представлені у формі даних, зафіксованих в електронному вигляді;
- б) комп'ютерна програма – побудована за особливими правилами сукупність даних, що забезпечує функціонування та керування комп'ютерними системами й окремими телекомунікаційними мережами, виконання ними певних завдань;
- в) інформація, що передається мережами електрозв'язку;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Що таке комп'ютерна мережа:

- а) це сукупність програмних і технічних засобів за допомогою яких забезпечується можливість доступу з однієї АЕОМ до програмних чи технічних засобів іншої (інших) АЕОМ та до інформації, що зберігається у системі іншої (інших) АЕОМ;
- б) це сукупність програмних і технічних засобів;
- в) це сукупність програмних засобів за допомогою яких забезпечується доступ до програмних чи технічних засобів;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що є родовим об'єктом даних видів кримінального правопорушення:

- а) суспільні відносини, що виникли з приводу комп'ютерної інформації;
- б) суспільні відносини, що виникли та існують з приводу комп'ютерної інформації чи з приводу обміну інформацією телекомунікаційними мережами;

- в) суспільні відносини з приводу обміну інформацією телекомунікаційними мережами;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Склад кримінального правопорушення: «Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них обробляється» з об'єктивної сторони є:

- а) дією;
- б) бездіяльністю;
- в) як дією, так і бездіяльністю;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Суб'єктом складу кримінального правопорушення: «Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них обробляється» може бути:

- а) особа з 14 років;
- б) особа з 16 років;
- в) спеціальний суб'єкт;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення: «Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них обробляється» може бути:

- а) лише у формі необережності;
- б) вина у формі прямого умислу;
- в) у формі умислу та необережності;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Що є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення ст. 361-1:

- а) мотив;
- б) мета;
- в) вина у формі прямого умислу;
- г) жоден із варіантів не є правильним;

д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Що є безпосереднім об'єктом складу кримінального правопорушення ст. 361:

- а) комп'ютерна інформація;
- б) обмін інформації телекомунікаційними мережами;
- в) комп'ютерна інформація, тобто відомості про навколишній світ і процеси, які в ньому відбуваються, представлені у формі даних, зафіксованих в електронному вигляді;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

9. Що з перерахованого не може бути предметом даних видів кримінальних правопорушень:

- а) ЕОМ;
- б) автоматизовані системи, комп'ютерні мережі та мережі електрозв'язку;
- в) інформація, що передається мережами електрозв'язку;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

10. Обов'язковим елементом суб'єктивної сторони у складі кримінального правопорушення ст. 361-1 є:

- а) мотив;
- б) мета;
- в) спосіб;
- г) діяння;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

11. За суб'єктивною стороною склад кримінального правопорушення передбачений ст. 363 КК України є:

- а) умисним;
- б) необережним;
- в) усічена форма вини;
- г) змішаним;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

ПРАКТИКУМ:

1. Проаналізуйте ст. 361–363 КК України, та визначте, що може виступати предметом у злочинах у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку? Що є знаряддям, а що засобами вчинення даних злочинів?

2. Іванов випадково виявив, що в операційній системі персонального комп'ютера Петренко присутня програма «троянський кінь», «BackOrifice», що дозволяє отримувати несанкціонований доступ до чужого комп'ютера. Використавши можливості «троянського коня», Іванов скопіював з комп'ютера Петренко інформацію, що його зацікавила, а потім знищив деякі системні файли операційної системи Microsoft Windows Millennium.

Варіант 1. Іванов скопіював конфіденційну інформацію про Петренка.

Варіант 2. Іванов скопіював ім'я та пароль для доступу в мережу Інтернет. Потім, використовуючи їх, Іванов скористався послугами Інтернет на суму 207 грн.

Кваліфікуйте дії Іванова.

3. Адміністратор локальної комп'ютерної мережі АТ «Хвиля» Куш порушив встановлені підприємством правила експлуатації цієї мережі. Використовуючи це, Скачко зміг скопіювати з комп'ютера АТ відомості, що складають комерційну таємницю. Внаслідок таких дій АТ «Хвиля» було спричинено істотну шкоду.

Кваліфікуйте дії Куша та Скачка.

Чи зміниться кваліфікація, якщо Скачко не скопіював, а викрав зазначену комп'ютерну інформацію.

Кваліфікуйте дії Скачка.

4. 24 вересня 2001 року співробітники компанії «Світ мультимедіа» виявили, що інформація на їх Веб-сервері повністю знищена. Компанія звернулась до УБОЗ УМВС України. В результаті оперативно-розшукових дій, проведених УБОЗ, стало відомо, що це посягання було вчинене за попередньою змовою 14-річним Морозовим та 18-річним Куценком.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Морозова та Куценко. Що є предметом даного злочину?

5. Працівники СБУ у Донецькій області затримали підозрюваних Бутка та Нечипоренка, які протягом тривалого часу здійснювали незаконне втручання у роботу автоматизованих електронно-обчислювальних машин Донецької дирекції Українського державного підприємства електрозв'язку «Укртелеком», знищуючи інформацію про надання послуг міжнародного телефонного зв'язку з країнами Африки, Америки, Близького та Середнього Сходу. Підприємству було завдано істотної шкоди.

Дайте кримінально-правову оцінку діям підозрюваних.

6. Кузьмін познайомився через глобальну комп'ютерну мережу Інтернет із співробітницею банку «Україна» Костенко і спілкувався з нею за допомогою електронної пошти. Одного разу, Кузьмін під виглядом графічного файлу навмисно переслав Костенко комп'ютерний вірус. Цей файл не був перевірений Костенко на наявність вірусу антивірусною програмою, хоча це і входило до її обов'язків, через що вірус активізувався на її ЕОМ та вразив всі комп'ютери банку, що були підключені до локальної мережі. В результаті комп'ютерна мережа банку була блокована на тривалий час. Шкода банку оцінюється близько 100 500 грн.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

7. У жовтні-грудні 2002 року Разін, користуючись своїм службовим становищем, змінив комп'ютерну програму нарахування заробітної плати на підприємстві так, що в працівників, яким нараховувалося більш ста гривень, списувалося по одній гривні. Ці кошти надходили на рахунок Разіна. Згодом він зняв з цього рахунку 754 грн.

Дайте кримінально-правову характеристику вчиненому.

8. 25 червня 2003 р., зламавши сервер банку «Надія», Кузьмін незаконно втрутився в роботу комп'ютерної системи управління базами даних, що містить у собі інформацію про стан рахунків власників пластикових карток, і під видом банківської помилки умисно зменшив дані виписки стану свого карткового рахунка на 220603 доларів США.

Тим часом, комп'ютерна база даних власників пластикових карток банку «Надія», що установлює видатковий ліміт по пластиковій картці, зберігала в собі реальну інформацію про стан карткового рахунка Кузьміна і дозволяла використовувати тільки кошти в сумі 50 доларів США.

Потім, Кузьмін зателефонував до чергового оператора банку, якому повідомив, що нібито з вини банку, у виписці стану його карткового рахунка в мережі Інтернет значиться великий негативний залишок коштів, і попросив внести відповідні зміни.

Перевіряючи повідомлення Кузьміна, працівники банку знайшли, що у виписці стану його карткового рахунка відображена помилкова сума мінус 220603 доларів США, що не відповідало дійсності. Приймаючи її за збій роботи автоматизованої системи, співробітники банку провели службову операцію по фактичному поповненню карткового рахунка Кузьміна на суму 220603 доларів США. У результаті таких дій Кузьмін зміг розпоряджатися

вказану сумою. Після чого він одержав в банкоматах м. Харкова грошові кошти в розмірі 218396 доларів США.

Кваліфікуйте дії Кузміна.

9. Зінченко і Драч за попередньою змовою проникли уночі до приміщення ТОВ «Блискавка». Знаючи, що на жорстких дисках комп'ютерів підприємства міститься важлива інформація (що є комерційною таємницею), вони викрали всі жорсткі диски. Загальна вартість викрадених жорстких дисків складає 3125 грн.

Наступного дня Зінченко і Драч зателефонували до директора ТОВ «Блискавка» і вимагали в нього 5000 доларів США, погрожуючи розголошенням отриманої інформації, конкурентам цього ТОВ.

Кваліфікуйте дії винних осіб. Чи вплинув би на кваліфікацію той факт, що Зінченко та Драч не знали, що на жорстких дисках міститься важлива інформація?

10. Кравець під виглядом нового співробітника проник до концерну «Міленіум». Зайшовши у департамент бухгалтерського обліку, він викрав дискету, на якій був записаний файл-ключ для доступу до банківського терміналу. Цей файл був в єдиному екземплярі. Концерну була спричинена істотна шкода.

Дайте кримінально-правову оцінку діяння Кравця.

11. Фрідман від свого знайомого Сіленка дізнався, що в НДІ «Інститут теплофізики» зламався один з комп'ютерів, на якому знаходилась важлива інформація про плани та обсяги виробництва окремих стратегічних видів продукції. Під виглядом співробітника комп'ютерного сервісного центру Фрідман проник в НДІ, де йому передали даний комп'ютер. Згадану інформацію він переписав на свій комп'ютер, а комп'ютер НДІ продав.

Визначте відповідальність Фрідмана та Сіленка.

12. Янченко, раніше засуджений за ст. 361 КК України, проник до АЕОМ державної податкової адміністрації м. Харкова та змінив облікову інформацію, що була заведена на нього.

Кваліфікуйте дії Янченка.

13. Безробітний програміст Бучма протягом року тричі намагався зламати захисні системи окремих банків. Його було затримано під час чергової спроби добору паролю доступу до комп'ютерної системи.

Кваліфікуйте дії Бучми.

14. З метою подальшого отримання інформації, що становила предмет комерційної таємниці МП «Дзвони», Хижняк підмовив

секретаря цього підприємства Котаєву за плату надати йому відомості, що компрометують генерального директора МП «Дзвони» Власова. Погрожуючи оприлюднити такі відомості, Хижняк намагався отримати у Власова дискету з секретною інформацією. Котаєва не була обізнана про те, як саме Хижняк використовуватиме надані нею відомості.

Кваліфікуйте дії Хижняка.

Варіант. Хижняк повідомив Котаєвій, що завдяки наданим нею відомостям він планує отримати дискету, на якій викладена комерційна таємниця МП «Дзвони».

Кваліфікуйте дії Хижняка і Котаєвої.

15. З метою наживи голова правління комерційного банку Юрченко лобював установку в своєму банку неякісної захисної системи. Внаслідок несправності цієї системи Романюк, який був найнятий Юрченком, з власного комп'ютера отримав доступ до рахунків банку і здійснив перерахунок 50 тис. доларів США на рахунок зятя Юрченка до швейцарського банку. Отримані кошти Романюк поділив зі своїм зятем.

Кваліфікуйте дії цих осіб.

Заняття 18. :Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Поняття та ознаки службового кримінального правопорушення та службової особи, види службових осіб.

Кримінальна відповідальність за зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службових повноважень, службове підrobлення.

Особливості кримінальної відповідальності за хабарництво, суб'єкти цього кримінального правопорушення. Кримінальні правопорушення у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Навчальні питання

1.Загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності,пов'язаної з наданням публічних послуг.

2.Особливості суб'єкта цих кримінальних правопорушень

3. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення.

Тести:

1. Що є родовим об'єктом даних видів кримінального правопорушення:

- а) суспільні відносини, що забезпечують нормальну діяльність апарату управління підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності;
- б) суспільні відносини, що забезпечують нормальну діяльність державного і громадського апарату незалежно від форми власності;
- в) суспільні відносини, що забезпечують нормальну діяльність державного і громадського апарату, а також апарату управління підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності.
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Склад кримінального правопорушення: «Службове підроблення» з об'єктивної сторони є:

- а) з матеріальним складом;
- б) з формальним складом;
- в) з усіченим складом;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони службових кримінальних правопорушень із матеріальним складом:

- а) спосіб;
- б) службова особа;
- в) мотив і мета;
- г) причинний зв'язок;
- д) діяння;
- е) наслідки

4. Хто із перерахованих суб'єктів не може бути суб'єктом кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності:

- а) особи, які здійснюють функції представників влади або обіймають посади, пов'язані з виконанням цих функцій;
- б) особи, які здійснюють організаційно-розпорядчі функції;
- в) особи, які здійснюють адміністративно-господарські функції;
- г) громадяни, які досягли повноліття;
- д) працівники державних підприємств, установ та організацій;
- е) працівники, що виконують суто виробничі операції;
- є) працівники, що виконують суто матеріально-технічні операції;

- ж) жоден із варіантів не є правильним;
- з) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Про які обов'язки йдеться: «здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, дільницею роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах або організаціях не залежно від форми власності (підбір та розставляння кадрів, планування роботи, організація праці, забезпечення трудової дисципліни тощо):

- а) організаційно–розпорядчі;
- б) адміністративно–господарські;
- в) владні повноваження;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Про які обов'язки йдеться: «повноваження з управління або розпорядження державним, колективним чи приватним майном, що полягає у встановленні порядку його зберігання, переробки, реалізації, контролю за здійсненням цих операцій тощо. Такі повноваження у тому чи іншому обсязі мають начальники планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, їх заступники, завідувачі складами, магазинами, м стернями, ательє, відомчі ревізори і контролери тощо):

- а) організаційно–розпорядчі;
- б) адміністративно–господарські;
- в) владні повноваження;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Що з перерахованого є кваліфікуючою ознакою даних видів кримінального правопорушення:

- а) вчинене з корисливих мотивів;
- б) якщо це призвело до шкоди державним інтересам;
- в) якщо воно спричинило тяжкі наслідки;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Хто не є службовою особою:

- а) депутати місцевих рад;
- б) державні інспектори та контролери, лісничі, військові коменданти, начальники гарнізонів;
- в) слідчі;
- г) працівники міліції;

- д) всі працівники державних установ;
- е) завідуючий відділом;
- є) бригадири;
- ж) охоронці;
- з) викладачі;
- и) лікарі;
- і) шофери;
- ї) жоден із варіантів не є правильним;
- й) всі варіанти відповідей є правильними.

9. Назвіть склад кримінального правопорушення, суспільно небезпечне діяння у якому полягає у використанні влади всупереч інтересам служби.

- 1) «Зловживання владою або службовим становищем»;
- 2) «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу»;
- 3) «Службова недбалість»;
- 4) «Службове підроблення»;
- 5) «Провокація підкупу».

10. Назвіть склад кримінального правопорушення, суспільно небезпечне діяння у якому полягає у використанні службового становища всупереч інтересам служби:

- 1) «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу»;
- 2) «Службова недбалість»;
- 3) «Службове підроблення»;
- 4) «Зловживання владою або службовим становищем»;
- 5) «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою ».

11. Назвіть кримінальне правопорушення, суспільно небезпечне діяння у складі якого полягає у вчиненні службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав і повноважень:

- 1) «Зловживання владою або службовим становищем »;
- 2) «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу»;
- 3) «Службова недбалість»;
- 4) «Службове підроблення»;
- 5) «Провокація підкупу».

12. Вкажіть мотив одного зі службових кримінальних правопорушень, що пропущений у наведеному фрагменті статті Особливої частини КК : «...умисне,

_____, чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб...»:

- 1) через недбалість;
- 2) внаслідок допущеного зловживання;
- 3) з корисливих мотивів;
- 4) або необережне;
- 5) протиправне.

13. Назвіть кримінальне правопорушення, суспільно небезпечне діяння при вчиненні якого може полягати у внесенні службовою особою до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей:

- 1) «Зловживання владою або службовим становищем»;
- 2) «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу »;
- 3) «Службова недбалість»;
- 4) «Службове підроблення»;
- 5) «Провокація підкупу».

14. Назвіть кримінальне правопорушення у сфері службової діяльності, суспільно небезпечне діяння при вчиненні якого може полягати в іншому підробленні документів:

- 1) «Зловживання владою або службовим становищем»;
- 2) «Службове підроблення»;
- 3) «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу»;
- 4) «Провокація підкупу»;
- 5) «Службова недбалість».

15. Вкажіть функції, обов'язки, здійснення чи виконання яких пов'язане із наявністю статусу службової особи:

- 1) представницькі;
- 2) організаційно-розпорядчі;
- 3) керівні;
- 4) державно-владні;
- 5) функціональні.

16. Вкажіть загальні ознаки суб'єкта кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності:

- 1) неосудність;
- 2) перебування на виборній посаді;
- 3) досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність;
- 4) адміністративна або дисциплінарна преюдиція;
- 5) жодна з наведених відповідей не є правильною.

17. Кримінальне правопорушення «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного орган» може полягати у вчиненні дій, які:

- 1) вчинюються вперше;
- 2) входять до компетенції підлеглого;
- 3) можуть бути здійснені лише колегіально;
- 4) полягають у посяганні на права та свободи особи;
- 5) виконуються шляхом активної поведінки.

18. Вкажіть найбільш типові способи зловживання владою або службовим становищем:

- 1) застосування зброї;
- 2) винесення завідомо неправосудного судового рішення;
- 3) протекціонізм під час прийому на роботу, навчання, розподілі різних благ з соціальних фондів;
- 4) всі вище наведені відповіді правильні;
- 5) жодна із вище наведених відповідей не є правильною.

19. Вкажіть момент, з якого вважається закінченим кримінальне правопорушення «Прийняття пропозиції,обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»:

- 1) досягнення згоди на прийняття незаконної винагороди;
- 2) прийняття службовою особою хоча б частини хабара;
- 3) отримання службовою особою усієї обумовленої винагороди;
- 4) вчинення хоча б частини дій, за які одержано хабар;
- 5) вчинення в повному обсязі діяння, за яке одержаний хабар.

20. Вкажіть підставу звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка дала хабар:

- 1) незначний розмір одержаної винагороди;
- 2) збіг тяжких сімейних чи особистих обставин;
- 3) якщо така особа добровільно заявила у правоохоронні органи та активно сприяла розкриттю кримінального правопорушення,вчиненого особою , яка отримала хабар мало місце вимагання хабара;
- 4) якщо мало місце вимагання хабара ;
- 5) невчинення будь-яких діянь внаслідок давання-одержання хабара.

21. Провокація підкупу вчинюється з метою:

- 1) вирішити кадрові питання;
- 2) викрити того, хто дав або взяв хабар;
- 3) спричинити звільнення хабарника з роботи;
- 4) відновити справедливість;
- 5) подолання корупції в Україні.

22. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст.368 КК – «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою:

- а) загальний, тобто будь яка особа
- б) представники влади або місцевого самоврядування
- в) службова особа юридичної особи приватного права
- г) аудитор
- д) нотаріус
- е) всі перераховані особи

23. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст.368-2 КК – Незаконне збагачення:

- а) загальний, тобто будь яка особа
- б) представники влади або місцевого самоврядування
- в) службова особа юридичної особи приватного права
- г) аудитор
- д) нотаріус
- е) службова особа юридичної особи публічного права
- є) всі перераховані особи

24. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст.368-3 КК – Підкуп службової особи юридичної особи приватного права....:

- а) загальний, тобто будь яка особа
- б) представники влади або місцевого самоврядування
- в) службова особа юридичної особи приватного права
- г) аудитор
- д) нотаріус
- е) всі перераховані особи

ПРАКТИКУМ:

1. Службові особи Обленерго незаконно використали гроші в сумі 40 млн. гривень, отримані як оплата за використану електроенергію, витративши їх на потреби власного підприємства.

Дайте правову оцінку їхнім діям.

2. Керівник ДП «Обласні енергетичні системи» Чухно всупереч інтересам підприємства, використовуючи своє службове становище, уклав явно збитковий договір з ТОВ «Аква» на постачання обладнання за завищеними цінами, в результаті чого підприємству нанесено матеріальної шкоди у розмірі 4 млн. грн.

Кваліфікуйте ці дії.

3 Службова особа Териков підписав офіційні документи, не маючи на те повноважень, в результаті чого збитки становлять 560 тис. грн. Кваліфікуйте ці дії.

4. Службова особа АБ «Аналіз» Корольова дала своїм підлеглим вказівку про зняття і видачу 7 млн. грн. з рахунку приватного підприємства «Чапек», наперед знаючи, що на розрахункові рахунки зазначеного підприємства накладено арешт податковими органами.

Дайте правову оцінку цим діям.

5. Гр. Малєєва, яка мала двох малолітніх дітей, працюючи завідувачем магазину на селі, усунулася від роботи. За неї часто працював її чоловік, який приймав і продавав товари, здавав виручку і готував звіти, відпускав товар у роздрібні торговельні точки тощо. Сама Малєєва за звітністю не стежила, облік товарно-матеріальних цінностей вела погано, в результаті у неї виявлена нестача товару на суму 11 тис. грн. Малєєва засуджена за ч. 2 ст. 364 КК.

Чи правильне рішення суду?

6. У КСГП «Знецівське» проводилося розпаювання земель, яким займалася спеціально створена комісія у складі п'яти членів. Використовуючи своє службове становище у власних інтересах та в інтересах третіх осіб, які ніколи не працювали в господарстві й не мали права на отримання земельної частки, члени комісії включили до списків пайовиків 25 таких сторонніх осіб.

Кваліфікуйте дії членів комісії.

7. Дільничний інспектор міліції Ковгань у цивільному одязі перебував на базарі у своїх справах у нетверезому стані. Засперечавшись з продавцем, який обважив його, облаяв продавця, а потім, коли той почав обурюватися з цього приводу, побив його погрожував «зжити зі світу».

Кваліфікуйте дії Ковганя.

8. Міліціонер дорожньо-патрульної служби Гресь, побачивши, що на вузькому містку через річку стоїть мотоцикл, запропонував його власнику Петренкові негайно звільнити місток від транспортного засобу. Петренко сказав, що у мотоцикла заклинило колесо і він чекає своїх друзів, які заберуть мотоцикл машиною.

9. Громадські інспектори ДАІ Альохін і Потерко зупинили автомобіль «Запорожець», яким керував його власник Гмир, і вимагала від нього 20 грн., погрожуючи відібрати посвідчення на

право керуї вати у зв'язку з перевищенням ним швидкості. При цьому Альохіщ сказав: «Не даси гроші, відберемо права, ще й десять гумових кийків по спині отримаєш».

Кваліфікуйте дії громадських інспекторів.

10. До заступника начальника РВВС Тарана звернулася маті гр. Котка, який був звинувачений у службовій фальсифікації у справі, яку вів слідчий прокуратури того ж району. Знаючи, що Таран слідчий добре знають один одного по службі, мати Котка запропонувала Тарану 2000 грн., з яких він половину передав би слідчому для закриття справи проти її сина, а іншу взяв би собі. Таран з цим погодився, взяв гроші, але слідчий від пропозиції Тарана відмовився. Таран був притягнутий за ч. 2 ст. 368 КК. Не вважаючи себе винним, Таран наполягав, що справа Котка була поза його посадовими повноваженнями.

Кваліфікуйте дії Тарана і матері Котка.

11. Студенти вищого навчального закладу Кривун, Шашлов і Петров не були готові скласти іспит викладачеві Сидоренку, тож з склалися на 100 грн. і, знаючи, що Сидоренко «не байдужий» до холодної зброї, придбали і піднесли йому фінський ніж, у зв'язку з чим і отримали позитивні оцінки без опитування. Кваліфікуйте ці дії.

12. Міліціонер Полохно із розмови з гр. Чипалом у РВВС довідав, що слідчим Червонюком його притягнуто до кримінальної відповідальності за хуліганство. Полохно, видавши себе за родича Червонюка запропонував Чипалові через нього передати слідчому 500 грн. для закриття справи. Чипало дав гроші, але Полохно їх слідчому не віддав, навіть нічого не сказав йому про цей факт. Кваліфікуйте ці дії.

13. Посилаючи свого юрисконсульта Рабіновича для зустрічі з головою районної державної адміністрації для одержання вигідних замовлень для фірми, її голова Кац зняв з рахунку фірми 10 тис. грн. і дав їх Рабіновичу для передачі як хабар голові адміністрації. Рабінович гроші передав, замовлення фірма не отримала.

Кваліфікуйте ці дії.

14. Підприємець Оверко домовився з державним податковим інспектором Івченком, що той «не зверне уваги» на його прибутки і таким чином Оверко матиме можливість не сплатити податки на загальну суму 150 тис. грн., за що інспектор мав отримати від Оверка 10 тис. грн. Таким чином Оверко уникнув сплати податків, але грошей Івченкові він не дав і давати не збирався, хоча сам і підбив того на це. У ході слідства виявилось, що Івченко мав таку саму

домовленість з підприємцем Таракановим, який передав йому половину обіцяної суми — 5 тис. грн.

Кваліфікуйте ці дії.

15. Директор ринку Чубар щомісяця отримував від групи постійних продавців ринку, які користувалися його «прихильністю», по 100 грн. з кожного. Так тривало два роки, поки ці продавці не заявили в міліцію.

Кваліфікуйте ці дії.

16. Начальник відділу збуту підприємства за помсти директору не відправив своєчасно вагон з продукцією покупцю, внаслідок чого підприємство не отримало 100 тис. грн. Чи вбачається в цій ситуації склад злочину?

17. За дорученням групи студентів-заочників приватного університету староста цієї групи звернулася до методиста кафедри гр. М. з проханням допомогти групі здати іспит з вищої математики, пообіцявши за це винагороду. Після цього методист звернулася з аналогічним проханням до викладача В., який пообіцяв прийняти іспит формально і встановив критерій екзаменаційних оцінок: відмінно – за 25 грн., добре – за 20 грн. та задовільно – за 15 грн. Вимоги викладача методистом були переказані старості групи. Склавши список студентів з визначенням оцінок та зібравши відповідну суму грошей на загальну суму 700 грн, староста через методиста М. в день здачі іспиту передала викладачу В, який, фактично не приймаючи екзамену, виставив у екзаменаційній відомості та залікових книжках відповідні оцінки, а отримані гроші розділив із методистом М. Проаналізуйте цю ситуацію.

18. Працівники одного звідділів Департаменту з нагоди дня народження подарували начальнику відділу оргтехніку вартістю 2 тис грн. Дайте юридичну оцінку ситуації.

Заняття 19: Кримінальні правопорушення проти правосуддя

Кваліфікація кримінальних правопорушень, які скоюються службовими особами правоохоронних органів і органів правосуддя. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, що виражають неповагу до правоохоронних і судових органів. Відповідальність за кримінальні правопорушення, що скоюються засудженими. Кваліфікація кримінальних правопорушень відносно захисника.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти правосуддя.
2. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення проти правосуддя.

Тести:

1. Правосуддя – це:

- а) вид діяльності уповноважених органів держави вирішенню справ у порядку конституційного, цивільного, господарського та кримінального судочинства;
- б) особливий вид діяльності уповноважених органів держави по справ у порядку кримінального судочинства;
- в) особливий вид діяльності спеціально уповноважених органів держави по розгляду і вирішенню справ у порядку конституційного, цивільного, господарського та кримінального судочинства;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Чим характеризуються з об'єктивної сторони дані види кримінальних правопорушень;

- а) тільки дія;
- б) дія та бездіяльність;
- в) тільки дія і для деяких кримінальних правопорушень наслідки;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що вважається для даних видів кримінальних правопорушень настанням тяжких наслідків:

- а) самогубство;
- б) тяжка хвороба та значна майнова шкода;
- в) заподіяння тілесних ушкоджень для деяких складів кримінального правопорушення;
- г) жоден із варіантів не є правильним;
- д) всі варіанти відповідей є правильними.

4. До якого виду за безпосереднім об'єктом відноситься склад кримінального правопорушення «Порушення права на захист»:

- а) кримінальні правопорушення, які посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури і суду;

- б) кримінальні правопорушення, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, майно суддів, засідателів та інших учасників судочинства;
- в) кримінальні правопорушення, які перешкоджають одержанню достовірних доказів та істинних висновків у справі;
- г) кримінальні правопорушення, які перешкоджають своєчасному розкриттю і присіченню кримінального правопорушення;
- д) кримінальні правопорушення, які перешкоджають виконанню вироку (рішення) і призначеного ним покарання;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

5. До якого виду за безпосереднім об'єктом відноситься склад кримінального правопорушення «Примушування давати показання»:

- а) кримінальні правопорушення, які посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури і суду;
- б) кримінальні правопорушення, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, майно суддів, засідателів та інших учасників судочинства;
- в) кримінальні правопорушення, які перешкоджають одержанню достовірних доказів та істинних висновків у справі;
- г) кримінальні правопорушення, які перешкоджають своєчасному розкриттю і присіченню кримінального правопорушення;
- д) кримінальні правопорушення, які перешкоджають виконанню вироку (рішення) і призначеного ним покарання;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

6. До якого виду за безпосереднім об'єктом відноситься склад кримінального правопорушення «Порушення правил адміністративного нагляду»:

- а) кримінальні правопорушення, які посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури і суду;
- б) кримінальні правопорушення, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, майно суддів, засідателів та інших учасників судочинства;
- в) кримінальні правопорушення, які перешкоджають одержанню достовірних доказів та істинних висновків у справі;
- г) кримінальні правопорушення, які перешкоджають своєчасному розкриттю і присіченню кримінального правопорушення;

- д) кримінальні правопорушення, які перешкоджають виконанню вироку (рішення) і призначеного ним покарання;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

7. До якого виду за безпосереднім об'єктом відноситься склад кримінального правопорушення «Втеча із спеціалізованого лікувального закладу»:

- а) кримінальні правопорушення, які посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури і суду;
- б) кримінальні правопорушення, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, майно суддів, засідателів та інших учасників судочинства;
- в) кримінальні правопорушення, які перешкоджають одержанню достовірних доказів та істинних висновків у справі;
- г) кримінальні правопорушення, які перешкоджають своєчасному розкриттю і прісиченню кримінального правопорушення;
- д) кримінальні правопорушення, які перешкоджають виконанню вироку (рішення) і призначеного ним покарання;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- є) всі варіанти відповідей є правильними.

8. Наслідки ухилення від відбування виправних робіт передбачені:

- 1) у Загальній частини КК;
- 2) статтею розділу «Злочини проти основ національної безпеки»;
- 3) статтею розділу «Кримінальні правопорушення проти правосуддя»;
- 4) статтею розділу «Кримінальні правопорушення проти порядку управління»;
- 5) чинний КК не передбачає відповідної норми.

9. Обов'язковою ознакою складу яких кримінальних правопорушень проти правосуддя є вчинення їх з корисливих мотивів або іншої особистої заінтересованості?

- 1) «Завідомо незаконні затримання, привід або арешт»;
- 2) «Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності»;
- 3) «Примушування давати показання»;
- 4) «Втручання у вирішення судових справ»;
- 5) жодного з вказаних вище.

10. Яке з наведених положень, що стосуються відповідальності за кримінальні правопорушення проти правосуддя є правильним?

- 1) норма, яка передбачає відповідальність за посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю міститься у розділі «Кримінальні правопорушення проти правосуддя»;
- 2) кримінальна відповідальність за всі кримінальні правопорушення проти правосуддя настає з 14-річного віку;
- 3) судді не підлягають кримінальній відповідальності за статтями розділу „Кримінальні правопорушення проти правосуддя”;
- 4) потерпілий не підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдиве показання;
- 5) всі кримінальні правопорушення проти правосуддя вчиняються лише спеціальними суб'єктами

11. Яку мету втручання в діяльність судових органів передбачає відповідна стаття КК?

- 1) перешкодити виконанню суддею службових обов'язків;
- 2) добитися перегляду винесеного рішення в касаційному порядку;
- 3) змінити характер поведінки судді;
- 4) перегляду винесеного вироку, рішення, ухвали або постанови в касаційному порядку, або в порядку нагляду;
- 5) перешкодити проведенню судового засідання.

12. В якій відповіді вказаний орган, завідомо неправдиве повідомлення якому про вчиненекримінальне правопорушення не становить кримінальне правопорушення «Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення кримінального правопорушення»?

- 1) суд;
- 2) прокурор;
- 3) слідчий;
- 4) орган дізнання;
- 5) редакція газети.

13. Хто не підлягає кримінальній відповідальності за відмову від давання показань чи від виконання покладених на них обов'язків?

- 1) свідок;
- 2) потерпілий;
- 3) експерт;
- 4) перекладач
- 5) всі особи, які вказані вище.

14. Яка особа не підлягає кримінальній відповідальності за кримінальне правопорушення «Втеча з місця позбавлення волі або з-під варті»?

- 1) особа, яка незаконно позбавлена волі;
- 2) особа, яка відбуває покарання у вигляді довічного позбавлення волі;
- 3) особа, яка перебуває в попередньому ув'язненні;
- 4) особа, яка відбуває покарання у вигляді позбавлення волі за злочин, що не становить великої суспільної небезпеки;
- 5) особа, якій за злісне ухилення від відбування покарання у вигляді виправних робіт без позбавлення волі, воно було замінене покаранням у вигляді позбавлення волі.

ПРАКТИКУМ

1. Володько як сусід вбитого Собчака був викликаний до слідчого і допитаний як свідок. Володько заявив, що нічого по суті справи пояснити не може, але не виключає, що Собчака вбила його дружина. Через деякий час виявилося, що Собчака вбив сам Володько, який був притягнутий за ч. 1 ст. 115 і за ч. 1 ст. 384 КК (завідомо не правдиве показання).

Дайте свою оцінку цій кваліфікації.

2. Гр. Захарчук попросив свого небожа Татарчука заховати фінський ніж, пояснивши, що цим ножем він у бійці вбив випадково його знайомого, з яким розпивав спиртні напої. Татарчук на це погодився.

Кваліфікуйте вказані дії.

3. До депутата обласної ради Пітюнька звернувся давній приятель Хабаров і розповів, що його зять, керуючи автомашиною, наїхав на двох чоловіків, які загинули. Справа стосовно зятя надійшла до судді обласного міста Закусила. Хабаров попросив Пітюнька як депутата «вплинути» на суддю. Пітюнько написав судді «депутатський запит», в якому зажадав, щоб суддя дав звіт стосовно того, як він буде розглядати справу. Але Закусило на цей запит не відреагував. Тоді Пітюнько з'явився до судді і сказав, що від імені своїх виборців вважає, що справа стосовно зятя Хабарова порушена незаконно і має бути закритою. Інакше Пітюнько обіцяв «розібратися» із Закусило за допомогою «високих начальників». Кваліфікуйте дії Пітюнько.

4. Директор НДІ звільнив з роботи наукового працівника Тюлькіна, який, займаючись упродовж двох років науковою проблематикою, не досяг жодних позитивних результатів. За

позовом Тюлькіна суд поновив його на роботі на попередній посаді. Суд врахував і те, що Тюлькін на зборах колективу критикував директора за його наукову безпорадність і непродуктивність.

Директор НДІ рішення суду, що надійшло, не виконав, мотивуючи це тим, що на місце Тюлькіна уже прийнятий новий перспективний науковець.

Як треба вирішити питання відповідальності директора НДІ?

5. Відбуваючи покарання у виправній колонії громадяни Полосюк, Дахно і Цвирка за територією колонії і під охороною двох працівників контролерської служби розбирали стару цегляну будівлю. Раптом засуджені напали на контролерів, побили їх, зв'язали і втекли.

Кваліфікуйте ці дії.

6. Гр. Вовченко, підозрюваний у вчиненні вбивства, якого не вчиняв, відповідно до ст. 106 КПК був затриманий і поміщений до ІТТ. Вовченко зробив підкоп під стіну приміщення і втік. Через два місяців він був затриманий.

Яке рішення має бути прийняте стосовно Вовченка?

7. Викладач середньої школи Трунько, який працював у виховній колонії, на прохання засудженого Тарасюка проніс і передав йому фінський ніж для того, щоб Тарасюк разом з іншим засудженим вчинив напад на охорону і втік з колонії. За це друзі Тарасюка на волі вручили йому 200 грн.

Кваліфікуйте ці дії.

8. Суддя Сидорчук одержав матеріали про дрібне хуліганство, вчинене Васильєвим. Ретельно вивчивши матеріали, він дійшов висновку про наявність у діях Васильєва складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК України, і сказав про це Васильєву. Той почав просити суддю не порушувати кримінальної справи, пообіцяв віддячити його матеріально. Сидорчук не порушив проти Васильєва кримінальної справи, а обмежився винесенням постанови про його арешт на 15 діб. Звільнившись з-під арешту, Васильєв передав Сидорчуку 2 тис. грн.

Дайте юридичну оцінку.

9. Справа щодо обвинувачення Рошенка за ч. 2 ст. 189 КК України надійшла до суду і була прийнята до провадження суддею Баранчиковою. Під час розгляду справи Баранчикова у своїй поштовій скриньці знайшла анонімного листа з порадою не виявляти завзяття при розгляді справи Рошенка, пам'ятаючи, що в неї є донька, яка повертається зі школи пізно і може бути зґвалтована.

Було встановлено, що записку написав спільник Роценка зі злочинної діяльності Браїловський.

Кваліфікуйте дії Роценка та дайте юридичну оцінку.

10. Капітан теплоплава Троян був обраний народним засідателем. Розглядаючи в складі суду справу колеги по роботі Сушка, який обвинувачувався у вчиненні умисного вбивства жінки, яка була в стані вагітності (про що знав винний), Троян став адресатом звернень з боку Гулого та Карпенка, теж капітанів. Йому пропонували не прискіпуватися до деталей, виявити капітанську солідарність і взагалі зробити все можливе для пом'якшення покарання. Відкидаючи такий підхід до здійснення правосуддя, Троян виявляв у судовому засіданні активність у встановленні істини. Вироком суду Сушка було визнано винним і засуджено за п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України до 12 років позбавлення волі. Після суду Гулий назвав Трояна прислужником владних структур.

Дайте юридичну оцінку.

11. За підозрою у вчиненні розбійного нападу був заарештований Дишлюк. На допиті у слідчого Ларіна він категорично заперечував вчинення ним злочину. Тоді Ларін звернувся зі словами: «Виведіть його і розстріляйте там же, де звичайно розстрілюєте». Злякавшись за своє життя, Дишлюк «зізнався» у вчиненні розбійного нападу. Однак під час слухання справи в суді він винуватим себе не визнав і розповів про обставини, за яких він «зізнався» у вчиненні злочину.

Варіант. Дишлюк дійсно вчинив розбійний напад.

Кваліфікуйте дії Ларіна та Дишлюка.

12. Суддя Бояров одержав матеріали про факт дрібного хуліганства, вчиненого Лященко, з яким перебував у неприємних стосунках. З почуття помсти він виніс постанову про притягнення Лященка до кримінальної відповідальності. Вироком суду (суддя Власенко) Лященко за ч. 1 ст. 296 КК України був засуджений до арешту строком три місяці.

Варіант. Після суду Лященко покінчив життя самогубством.

Кваліфікуйте дії судді.

Заняття 20: Військові кримінальні правопорушення

Кримінально-правова характеристика військових кримінальних правопорушень. Кримінальна відповідальність за невиконання наказу, непокору, незаконні дії щодо начальника.

Кримінально-правова характеристика самовільного залишення частини, дезертирства і ухилення від військової служби, відмінність між ними. Відповідальність за військові кримінальні правопорушення проти власності. Кваліфікація - кримінальних правопорушень проти, вимог і правил військових статутів.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика військових кримінальних правопорушень.

2. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення.

2.1. Кримінальні правопорушення проти порядку підлеглості і військової честі.

2.2. Кримінальні правопорушення проти порядку проходження військової служби.

2.3. Кримінальні правопорушення проти порядку користування військовим майном і його зберігання.

2.4. Кримінальні правопорушення проти порядку експлуатації військової техніки.

2.5. Кримінальні правопорушення проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб.

2.6. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку збереження військової таємниці.

2.7. Військові службові кримінальні правопорушення.

2.8. Кримінальні правопорушення проти порядку несення служби на полі бою і в районі воєнних дій.

2.9. Кримінальні правопорушення проти законів і звичаїв війни.

Тести:

1. Що з переліченого відповідає даному визначенню: «період фактичного знаходження України у стані війни з іноземною державою»:

- а) воєнний стан;
- б) бойова обстановка;
- в) поле бою;
- г) район військових дій;

- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Що з переліченого відповідає даному визначенню: «частина території суші, повітряного або водного простору, на якій відбувається, відбулося або повинно відбутися озброєне зіткнення з противником»:

- а) воєнний стан;
- б) бойова обстановка;
- в) поле бою;
- г) район військових дій;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Що з переліченого відповідає даному визначенню: «період знаходження військової частини, підрозділу, окремих військовослужбовців у безпосередньому зіткненні з противником, підготовка чи ведення бою»:

- а) воєнний стан;
- б) бойова обстановка;
- в) поле бою;
- г) район військових дій;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Хто не може бути суб'єктом даним видів кримінальних правопорушень:

- а) військовослужбовці Збройних Сил України;
- б) військовослужбовці Служби безпеки України, Прикордонних військ України, внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України;
- в) військовослужбовці військових формувань, утворених відповідно до законів України;
- г) особи, щодо яких є спеціальна вказівка в законодавстві України;
- д) військовозобов'язані під час проходження ними навчальних (чи перевірних) або спеціальних зборів;
- е) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Який день вважається початком проходження строкової військової служби:

- а) в день підписання наказу про присвоєння відповідного військового звання;
- б) в день залишення місця служби, зазначений у розпорядженні військового комісаріату;

в) день явки призовника до військового комісаріату для відправки до військової частини, установи, військового навчального закладу, на підприємство або організацію міністерства оборони;

г) жоден із варіантів не є правильним;

д) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Суб'єктивна сторона даних видів кримінального правопорушення:

а) умисна форма вини;

б) винна необережність;

в) як умисел, так і необережність;

г) жоден із варіантів не є правильним;

д) всі варіанти відповідей є правильними.

7. Якими ознаками повинен характеризуватися військовослужбовець як суб'єкт військових кримінальних правопорушень?

1) особа є громадянином України;

2) особа проходить один із видів військової чи прирівняної до неї служби у відповідних військових формуваннях;

3) вік особи відповідає вимогам до військовослужбовця відповідної статі, посади, військового звання;

4) відсутні передбачені законом підстави, за наявності яких особа не може бути призвана або залучена до військової служби чи підлягає звільненню з неї;

5) всіма, вказаними вище.

8. В якій відповіді названо військове кримінальне правопорушення, який вчиняється з необережності?

1) «Самовільне залишення військової частини або місця служби»;

2) «Порушення правил водіння або експлуатації машин»;

3) «Непокора»;

4) «Погроза або насильство щодо начальника»;

5) «Бездіяльність військової влади».

ПРАКТИКУМ

1. Рядовий Санько отримав від матері листа, в якому вона просила його приїхати до неї і полагодити дах будинку, який протікає. Санько подав рапорт своєму командирі з проханням надати йому відпустку на 14 днів. Командування військової частини повідомило Саньку, що відпустка може бути надана йому не раніш як через місяць. Санько самовільно залишив місце служби, приїхав до матері й 10 днів латав дах будинку. На одинадцятий день він був затриманий.

2. Рядовий Зуб одержав від батьків посилку з продуктами та солодощами. Солодощами він поділився зі своїми друзями. Молодший сержант Аргон запропонував Зубу взяти участь у спільному вживанні спиртних напоїв і віддати для цього отримані ним продукти. Зуб відмовився від участі в такому «банкеті» та продуктів не дав. Аргон підмовив Кизю і Сулу провчити Зуба. Кизя і Сула жорстоко побили Зуба, який протягом 22 днів був на лікуванні в госпіталі.

3. Новик протягом десяти днів вісім разів (інколи двічі на день) самовільно відлучався з частини. За весь цей час він був відсутній у частині 26 годин.

4. Військовослужбовець Дрозд залишив свою частину, щоб ухилитися від військової служби. Він обміняв свою військову форму на цивільну, підробив паспорт брата на своє ім'я і переходував у друзів. Через три доби Дрозд був затриманий.

5. Бум залишив військову частину з метою ухилитися від військової служби, але через 12 діб добровільно повернувся до військової частини. Суд виходячи з того, що Бум добровільно відмовився від дезертирства, визнав Бума винним у самовільному залишенні частини і призначив йому покарання у виді направлення до дисциплінарного батальйону строком на один рік.

6. Чи правильно вирішив цю справу суд? Водій Дуб, перебуваючи у відрядженні, заїхав до своїх батьків переночувати і залишив на подвір'ї без нагляду закріплену за ним автомашину. Вранці він побачив, що його машина розкомплектована.

7. Під час польоту літака військовий пілот почав знижувати літак на посадку з висоти, меншої, ніж дозволено. Машина врізалася в земляний насип і загорілася. Пілот залишився живий.

8. Після зміни караулу розвідний старший сержант Муха дав наказ Ільку бути готовим заступити в караул через годину. Ілько заявив, що він у наступні дві зміни в караул не піде, оскільки дуже хоче спати, і назвав сержанта «піратом» та «жлобом».

9. Вартовий Чуб охороняв парк машин. Опівночі він побачив, що до воріт парку підійшла якась людина. Він дав команду: «Стій! Хто йде?». У відповідь почув: «Ісус Христос». Чуб розгубився і помилково вирішив, що на його пост готується напад. Він вистрелив у бік сторонньої людини і тяжко поранив її. Потерпілим виявився кухар військової їдальні, який нападпитку заблукав до воріт парку машин.

10. Військовослужбовець прикордонного наряду Гармаш самовільно залишив свій пост по охороні державного кордону і

пішов на заставу попросити свого напарника підмінити його. У цей час хтось перерізав лінію зв'язку.

11. Черговий по роті Поп побачив, що військовослужбовці другого року служби в умивальній кімнаті жорстоко б'ють двох молодих солдатів. Поп не вжив ніяких заходів щодо зупинення насильства. Через деякий час стало відомо, що Кузя і Сан нанесли середньої тяжкості тілесні ушкодження Кощею та Лопаті за те, що вони відмовилися почистити їм взуття та заступити за них чергувати на кухні.

12. Рядовий Сулик вважав, що до нього дуже не об'єктивно ставиться командир взводу (накладає на нього позачергові наряди, не дозволяє увільнення до міста, наказує командирові відділення проводити окремо з Суликом стройову підготовку тощо). Коли в черговий раз командир взводу наказав Сулику за його непристойний гумор вийти зі строю, Сулик вийшов і сказав: «Якщо ви будете переслідувати мене, я убію вас на стрілецькому полігоні», — і замахнувся кулаком на командира взводу.

13. Рядовий Паксянов, заарештований командиром роти загрубе порушення військової дисципліни, шляхом насильства вчинив опір старшині роти, що доставляв його на гауптвахту.

14. Командир роти Новик зайшов до казарми. Йому здалося, що сержант Газик напідпитку. Він зірвав з Газика погони, плюнув йому в обличчя і вийшов з казарми.

15. Військовослужбовці другого року служби Кац, Мурза та Слон глушилися над молодими вошами (забирали у них мило, зубні щітки, примушували гавкати та кукурікати, прати онучі, чистити чоботи, віддавати пайку цукру тощо). Коли хтось з молодих солдатів не виконував їхньої вимоги, Кац, Мурза та Слон накидали на них ковдру, били самі й примушували робити це інших солдат.

16. Заєць вислухав наказ командира заступити в добове чергування по військовому підрозділу. Він повторив наказ, але виконувати його не став, заявивши наступного дня, що він забув про те, що одержав наказ.

17. Перебуваючи у 5-денній відпустці, військовослужбовець Кріт вирішив звільнитися з армії. З цією метою він завдав собі сокирою рубленої глибокої рани. Після 25 днів лікування Кріт був визнаний медкомісією непридатним до строкової служби і звільнений у запас.

18. Військовослужбовцю Калиті дуже тяжко було нести військову службу. Він вирішив піти з життя. Будучи в караулі, Калита вистрелив собі в живіт, внаслідок чого втратив багато

крові. Три дні лікарі боролися за його життя. Шість солдатів віддали частину своєї крові, щоб врятувати Калиті життя. Життя вдалося зберегти, але він став інвалідом II групи і був демобілізований з армії.

Чи є злочином замах на самогубство?

19. лейтенант Буйвол порушив встановлений порядок зберігання довірених йому відомостей, що становлять військову таємницю. Частину документів він зберігав у себе на квартирі, записував таємні відомості в особистому блокноті. Порушення таких правил не призвело до розголошення відомостей, що становлять військову таємницю.

Кваліфікуйте дії Буйвола.

20. Начальник караулу Козак при перевірці караульних постів установив, що Налюк спить на посту. Козак побив Налюка і замінив вартового.

Кваліфікуйте дії Козака та Налюка.

Заняття 21 :Кримінальне правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку

Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Кримінальна відповідальність за порушення правил та звичаїв війни, за найманство. Геноцид та екоцид.

Навчальні питання

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

2. Юридична характеристика окремих складів кримінального правопорушення.

2.1. Кримінальні правопорушення проти миру.

2.2. Кримінальні правопорушення проти безпеки людства.

2.3. Кримінальні правопорушення проти міжнародного правопорядку.

Тести:

1. Яке з наведених понять відповідає даному визначенню: «розроблення системи діяльності, яка передбачає порядок, послідовність, строки та інші суттєві умови щодо підготовки та розв'язування...»:

а) планування агресивної війни,

- б) підготовка агресивної війни;
- в) розв'язування агресивної війни;
- г) ведення агресивної війни;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

2. Яке з наведених понять відповідає даному визначенню: «знищення останніх ідеологічних, політичних, дипломатичних та інших перешкод, надання можливостей для розвитку агресії ...»:

- а) планування агресивної війни,
- б) підготовка агресивної війни;
- в) розв'язування агресивної війни;
- г) ведення агресивної війни;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

3. Яке з наведених понять відповідає даному визначенню: «здійснення будь-якого акту агресії проти іншої держави»:

- а) планування агресивної війни,
- б) підготовка агресивної війни;
- в) розв'язування агресивної війни;
- г) ведення агресивної війни;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

4. Яке з наведених понять відповідає даному визначенню: «здійснення будь-якого акту агресії проти іншої держави»:

- а) планування агресивної війни,
- б) підготовка агресивної війни;
- в) розв'язування агресивної війни;
- г) ведення агресивної війни;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

5. Яке з наведених понять відповідає даному визначенню: «дії, пов'язані з попереднім готуванням засобів ведення війни, зосередженням збройних сил на певних напрямках, проведенням розвідувальних заходів, схилення населення до ненависті до народів інших держав та інші дії, спрямовані на усунення можливих перешкод для вторгнення збройних сил на територію іншої країни або для іншого акту агресії, створення умов для успішного розв'язування агресивної війни чи воєнного конфлікту»:

- а) планування агресивної війни,

- б) підготовка агресивної війни;
- в) розв'язування агресивної війни;
- г) ведення агресивної війни;
- д) жоден із варіантів не є правильним;
- е) всі варіанти відповідей є правильними.

6. Заповніть пропуск у назві та диспозиції однієї із статей розділу «Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку»: «Публічні заклики до агресивної війни або до _____, а також виготовлення матеріалів із закликами до вчинення таких дій з метою їх розповсюдження або розповсюдження таких матеріалів»:

- 1) розв'язування воєнного конфлікту;
- 2) провокації ворожості;
- 3) відмови від укладення миру;
- 4) збройного вирішення спірних міждержавних проблем;
- 5) анексії чужих територій.

7. Планування, підготовка або розв'язування чого тягне за собою кримінальну відповідальність за статтею КК України «Пропаганда війни»?

- 1) війни чи бойових дій;
- 2) бою чи воєнного стану;
- 3) війни чи воєнного конфлікту;
- 4) агресивної війни чи воєнного конфлікту;
- 5) бойових дій чи воєнного конфлікту.

8. Порухення законів та звичаїв війни полягає у:

- 1) розв'язуванні агресивної війни;
- 2) вигнанні цивільного населення для примусових робіт;
- 3) захопленні у полон військовослужбовців або цивільного населення;
- 4) захопленні у полон цивільного населення;
- 5) веденні бойових дій на територіях заповідників.

9. Назвіть ознаку зброї масового знищення, яка закріплена у Кримінальному кодексі України:

- 1) здатність заподіювати смерть невизначеному колу осіб;
- 2) можливість застосування без безпосередньої участі людини;
- 3) розташованої не на території України;
- 4) здатність заподіювати смерть невизначеному колу осіб або спричинити екологічну катастрофу;
- 5) заборона міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

10. Незаконне використання яких предметів тягне за собою кримінальну відповідальність за однією зі статей розділу КК «Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку»?

- 1) державного прапора іноземної держави;
- 2) символіки Червоного Хреста і Червоного Півмісяця;
- 3) державної символіки іноземної держави;
- 4) символіки міжнародної організації;
- 5) символіки Організації Об'єднаних Націй.

11. Використання з метою одержання матеріальної винагороди або іншої особистої вигоди озброєного чи неозброєного судна для захоплення іншого морського чи річкового судна, застосування насильства, пограбування або інших ворожих дій щодо екіпажу чи пасажирів такого судна, це:

- 1) флібустєрство;
- 2) піратство;
- 3) корсарство;
- 4) морській грабіж;
- 5) морській розбій.

ПРАКТИКУМ

1. Ніколаєв, член релігійної секти, з метою зараження місцевості, на якій компактно проживало кримсько-татарське населення, використовуючи шантаж, придбав у працівників хімкомбінату компоненти триосновної хімічної бінарної речовини.

Кваліфікуйте дії Ніколаєва.

2. Під час бойових дій в районі збройного конфлікту міжурядовими військами і незаконними збройними формуваннями підрозділ урядових військ зайняв опорний населений пункт сепаратистів. Командир підрозділу наказав взяти як заручників мешканців населеного пункту. Ним було висунуто вимогу про здачу зброї протягом 12 годин, у противному разі він погрожував зруйнувати населений пункт, а його мешканців депортувати.

Дайте юридичну оцінку.

3. Уявімо, що Бакатий з метою спричинити міжнародні ускладнення в м. Одесі з гладкоствольної мисливської рушниці стріляв у посла суміжної з Україною держави, заподіявши йому тяжке тілесне ушкодження.

Варіант 1. Потерпілий був убитий.

Варіант 2. Потерпілий був убитий на замовлення Ратушного.

Варіант 3. Тяжкі тілесні ушкодження були заподіяні з метою заволодіти цінними речами потерпілого.

Дайте юридичну оцінку.

4. Уявімо, що екіпаж шхуни у складі п'яти осіб — громадян України у відкритому морі підплив до маломірного судна іноземної держави і погрожуючи застосуванням зброї (автомата і пістолетів), заволодів вантажем, цінним обладнанням та судновими документами, а також вивів із ладу радіонавігаційне обладнання судна. Після здійсненого нападу шхуна повернула в територіальні води України.

Дайте юридичну оцінку.

5. Група озброєних осіб використовуючи моторні човни, вчинили напад на пасажирський пароплав, який йшов курсом по Дніпру, з метою заволодіння грошима та цінностями пасажирів.

Дайте юридичну оцінку.

6. Уявімо, що Алімов і Бокій домовилися з представником зарубіжної військової частини про вербування на території України групи добровольців для участі у збройному конфлікті, що мав місце в його державі. Для цього вони одержали значну суму американських доларів. Очолювана ними група у складі 12 осіб перетнула державний кордон України, отримала зброю і брала участь у збройному конфлікті на території іноземної держави. Кваліфікуйте дії кожного учасника цієї групи та дії іноземного представника.

Дайте юридичну оцінку.

7. Уявімо, що військовослужбовці Бандалян і Вартелян (громадяни України) за місяць до демобілізації із Збройних Сил України, перебуваючи на стрілецькому полігоні, залишили військову частину, причому кожний забрав з собою закріплений за ним автомат «Калашникова». Вони перейшли державний кордон України, вступили у військове формування іншої держави і протягом п'яти місяців брали участь у збройних конфліктах. Ще через місяць вони повернулися в Україну до своїх батьків, які проживали в Чернівцях.

Дайте юридичну оцінку.

8. Уявімо, що воєначальник під час збройного нападу на Україну віддав наказ для відбиття нападу використати хімічну зброю. Застосуванням останньої було виведено з ладу військовий підрозділ нападаючої сторони.

Дайте юридичну оцінку.

9. Уявімо, що громадянин України викрав посла іноземної держави з помешкання, де той жив, вимагаючи повернути сина, який після розлучення батьків за рішенням іноземного суду залишився проживати з матір'ю в державі, яку представляє в Україні потерпілий.

Варіант. Громадянин України зажадав, щоб держава, яку представляє посол, припинила демпінгові розслідування щодо поставок ряду товарів з України.

Дайте юридичну оцінку.

10. Уявімо, що пірати Карибського моря проникли на своєму судні до устя Дніпра і напали на пасажирський теплохід, заволодівши речами пасажирів. Кваліфікуйте дії.

3. Теми курсових робіт

1. Конституція України та кримінальне право.
 2. Поняття кримінальної відповідальності та її підстава.
 3. Чинне кримінальне законодавство і структура кримінального закону.
 4. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі.
 5. Поняття кримінального правопорушення і класифікація кримінальних правопорушень.
 6. Об'єкт і предмет кримінального правопорушення.
 7. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення.
 8. Суб'єкт кримінального правопорушення.
 9. Форми і види вини у кримінальному праві.
 10. Необхідна оборона та умови її правомірності.
- Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. їх розмежування.
11. Стадії вчинення умисного кримінального правопорушення.
 12. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушення.
 13. Поняття співучасті, її форми і види. Причетність до кримінального правопорушення.
 14. Множинність кримінальних правопорушень.
 15. Поняття, підстави і види звільнення від кримінальної відповідальності.
 16. Поняття і мета покарання.

17. Система і види покарань у кримінальному праві.
18. Позбавлення волі на певний строк і довічне позбавлення волі.
19. Призначення покарання.
20. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.
21. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
22. Інститут судимості.
23. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
24. Поняття Особливої частини кримінального права і її значення.
25. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вимоги до кваліфікації та її процес.
26. Кримінальні правопорушення проти життя: кримінально-правова характеристика.
27. Тілесні ушкодження: кримінально-правова характеристика.
28. Статеві кримінальні правопорушення: кримінально-правова характеристика.
29. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти власності.
30. Кримінально-правова характеристика контрабанди.
31. Кримінально-правова характеристика ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів.
32. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень у сфері банкрутства.
33. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами: кримінально-правова характеристика і відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.
34. Кримінальні правопорушення, предметом яких є радіоактивні матеріали: кримінально-правова характеристика.
35. Порушення вимог законодавства про охорону праці.
36. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами: кримінально-правова характеристика і відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.
37. Хуліганство: кримінально-правова характеристика і відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

38. Кримінальні правопорушення, що загрожують нормальному духовному і фізичному розвитку неповнолітніх.

39. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: кримінально-правова характеристика.

40. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцю: кримінально-правова характеристика і відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

41. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності: поняття, загальна характеристика і види.

42. Зловживання владою або службовим становищем і перевищення влади або службових повноважень: кримінально-правова характеристика і розмежування.

43. Хабарництво: кримінально-правова характеристика.

44. Кримінальні правопорушення, що посягають на конституційні права громадян у сфері правосуддя.

45. Кримінальне право Сполучених Штатів Америки (загальна характеристика).

46. Кримінальне право Великобританії (загальна характеристика).

47. Кримінальне право Федеративної Республіки Німеччини (загальна характеристика).

48. Кримінальне право Російської Федерації (загальна характеристика).

49. Правові аспекти вбивства.

50. Крадіжка і грабіж: кримінально-правова характеристика і розбіжності.

51. Розбій і вимагання: кримінально-правова характеристика і розмежування.

52. Злочини проти основ національної безпеки України

4. Контрольні питання до іспиту

1. Поняття і система кримінального права.

2. Кримінальна відповідальність і її підстави.

3. Закон про кримінальну відповідальність.
4. Чинність кримінального закону в просторі і часі.
5. Поняття кримінального правопорушення.
6. Склад кримінального правопорушення.
7. Об'єкт кримінального правопорушення.
8. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення.
9. Суспільне небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діями і наслідками.
10. Місце, час, обстановка, спосіб та засоби вчинення кримінального правопорушення як кваліфікуючі факультативні ознаки.
11. Суб'єкт кримінального правопорушення.
12. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.
13. Змішана форма вини. Мотив і мета кримінального правопорушення.
14. Кваліфікація кримінальних правопорушень.
15. Стадії кримінального правопорушення.
16. Замах на кримінальне правопорушення і його види.
17. Співучасть у кримінальному правопорушенні.
18. Спеціальні питання відповідальності за співучасть. Причетність до кримінального правопорушення.
19. Повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень.
20. Обставини, що виключають злочинність діяння.
21. Фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження, спеціального завдання як обставини, що виключають злочинність діяння.
22. Звільнення від кримінальної відповідальності.
23. Поняття і мета покарання.
24. Система і види покарань
25. Призначення покарання.
26. Звільнення від покарання та його відбування.
27. Судимість, її погашення і зняття.
28. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування.

29. Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх.
30. Школи (основні напрямки) науки кримінального права.
31. Злочини проти основ національної безпеки України.
32. Кримінальні правопорушення проти життя особи.
33. Умисне вбивство і його кваліфікація (ст.115 КК).
34. Вбивства при пом'якшуючих обставинах (ст.116-119 КК)
35. Умисне і необережне нанесення тілесних ушкоджень різної ступені тяжкості,
36. Кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я, непов'язані з нанесенням тілесних ушкоджень (ст. 145 КК).
37. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.
38. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи..
39. Кримінальні правопорушення проти виборчих прав (ст.157-160 КК).
40. Кримінальні правопорушення проти особистих прав (ст. 161-163 КК).
41. Кримінальні правопорушення проти родинних прав і обов'язків (ст. 164-169 КК),
42. Кримінальні правопорушення проти трудових прав (ст.170-175 КК).
43. Кримінальні правопорушення, що посягають на свободу совісті (ст. 178-181 КК).
44. Кримінальні правопорушення проти власності.
45. Крадіжка і її кваліфікація.
46. Грабіж і розбій, відмінність між ними.
47. Вимагання; відмінність від інших кримінальних правопорушень.
48. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим положенням.
49. Знищення або пошкодження чужого майна.
50. Шахрайство.
51. Умисне і необережне знищення або пошкодження майна.
52. Порушення обов'язків щодо охорони майна.

53. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.
54. Кримінальні правопорушення проти фінансової системи держави (ст. 199-200 КК).
55. Контрабанда.
56. Порушення порядку заняття господарською діяльністю (ст.202-212 КК).
57. Відповідальність за підробку господарських документів і клейм (ст.215-217 КК).
58. Кримінальні правопорушення у разі банкрутства (ст.218-221 КК).
59. Обман покупців і замовників (ст. 225-226 КК).
60. Кримінальні правопорушення в сфері приватизації (ст.233-235 КК).
61. Кримінальні правопорушення проти довілля.
62. Кримінальні правопорушення проти охорони земель, надр, повітря, рослинного і тваринного світу (ст.239-250 КК).
63. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.
64. Відповідальність за створення і участь в злочинних організаціях (ст.255-257 КК).
65. Кримінальні правопорушення проти порядку придбання, зберігання і використання зброї і боєприпасів (ст. 262-267 КК).
66. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
67. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (ст.276-285 КК).
68. Відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху (ст.286--288, 291 КК).
69. Відповідальність за незаконне заволодіння транспортним засобом (ст.289 КК).
70. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.
71. Відповідальність за хуліганство.
72. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотиків і отруйних речовин(ст.305-324 КК).

73. Кримінальні правопорушення в сфері охорони державної таємниці (ст.328-330 КК).
74. Кримінальні правопорушення проти недоторканості державних кордонів (ст. 331-334 КК).
75. Кримінальні правопорушення у сфері призову та мобілізації на військову службу (ст.335-337 КК).
76. Відповідальність за злочини проти життя; здоров'я і інших прав представників влади, управління, правоохоронних органів (ст.342-352 КК).
77. Відповідальність за примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових обов'язків (ст.355 КК).
78. Відповідальність за виготовлення і використання підроблених документів, бланків, печаток і т.і. (ст.357-358 КК).
79. Кримінальні правопорушення у сфері використання комп'ютерів (ст.361-363 КК).
80. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності.
81. Зловживання або перевищення влади або службових повноважень (ст.364-365 КК).
82. Службова недбалість.
83. Відповідальність за одержання, давання і провокацію хабара.
84. Кримінальні правопорушення проти правосуддя.
85. Кримінальні правопорушення проти прав обвинуваченого, підсудного, свідка (ст.371-375 КК).
86. Відповідальність за незаконні дії відносно суду (ст.376-379 КК).
87. Кримінальні правопорушення проти виконання вироків суду (ст.388-395 КК.).
88. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби.
89. Відповідальність за самовільне залишення військової частини, дезертирство і ухилення від служби (ст.407-409 КК).
90. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Законодавчі та інші нормативні акти і судова практика

1. Конституція України 1996 р. К., 2001.
2. Кримінальний кодекс України 2001 р. К., 2001.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення 1984 р. К., 2001
4. Кримінально-процесуальний кодекс України 2012 р. К., 2012.
5. Кримінально-виконавчий кодекс України 2004 р. К., 2004.
6. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» 1993 р.
7. Закон України «Про боротьбу з корупцією» 1995 р.
8. Закон України «Про застосування амністії в Україні» 1996 р.
9. Закон України «Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням, (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей» 1995 р.
10. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 1996 р.
11. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: Затв. наказом МОЗ України 1995 р.
12. Постанови Пленуму Верховного Суду України (1963-2000 рр.): у 2 т. К., 2000.
13. Судебная практика. Убийства, изнасилования и другие преступления против личности : сб. судебных решений по уголовным делам. К., 1993.
14. Практика судів України в кримінальних справах. К., 1993.
15. Практика судів України у кримінальних справах (1993-1995рр.). К., 1996.

16. Коментар судової практики з кримінальних справ. К., 1997.

17. Коментар судової практики в кримінальних та адміністративних справах. К., 1998.

2. Спеціальна

1. Цимбалюк В. І. Самороков В. О., Благодир А. А., Благодир С. М. Кримінальне право України. Загальна характеристика розділів Особливої частини. Частина перша. Новий світ-2000, 2019.

2. Кудряцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. М., 1999.

3. Мельник М. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства. К., 2000.

4. Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів. К., 1998.

5. Навроцький В. О. Наступність кримінального законодавства України. К., 2001.

6. Навроцький В. О. Теоретичні поняття кримінально-правової кваліфікації. К., 1999.

7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. К., 2001.

8. Тарарухин С. А. Квалификация преступлений в судебной и следственной практике. К., 1995.

9. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину у кримінальному праві України. Харків, 1994.

10. Тацій В., Сташис В. Новий Кримінальний кодекс України. *Право України*. 2001. № 7.

11. Юридична енциклопедія. К., 1998. Т. 1; 1999. Т. 2; 2001. Т. 3.

12. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. К. : Харків, 2001.

13. Практика судів країни в кримінальних справах. Бюлетень законодавчої і юридичної практики України. 4*1993. Київ.

14. Коментар судової практики з кримінальних справ. Київ : Юрінком, 1997.
15. Кримінальне право України. Задачник. Київ, 1996.
16. Кримінальне право України. Практикум. Ю. В. Александров. Київ, 2002.

Література до теми 1

1. Конституція України. ВВР. 1996. № 30. С. 141.
2. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник для студ. юрид. вузів і факультетів / За ред. П. С. Матишевського, С. С. Яценка, П. П. Андрушка. К. : Юрінком Інтер, 1999. 903 с.
3. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник для студентів вищ. навч. закл. освіти / За ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. К-Харків: Юрінком Інтер-Право, 2001. 494 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. К: Юридична думка, 2004. 656 с.
5. Гуторова Н. А. Уголовное право Украины: Особенная часть : Конспект лекций. Харьков : Одиссей, 2003. 320 с.
6. Кримінальний кодекс України : науково-практичний коментар / За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. С. 334–1193.
7. Коментар судової практики з кримінальних справ. Бюл. законодавства і юридичної практики України. 1996. № 6. С. 5–89.
8. Навроцький В. О. Кримінальне право України: Особлива частина : курс лекцій. К. : Т-во «Знання», 2000. 771 с.
9. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / Відп. ред.: В. Ф. Бойко, Я. Ю. Кондратьєв, С. С. Яценко. 6-е вид., допов. К. : А.С.К., 2000. С. 245–1118.
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 3-є вид., перероб. та допов. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. К. : Атіка, 2003. С. 223–1017.
11. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Особлива частина / За заг. ред. В. Г. Гончаренка, М. О. Потебенька. К.: Форум, 2001. 942 с.
12. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 2-е вид., перероб. та допов. / Відп. ред. С. С. Яценко. К. : А.С.К., 2002. С. 227–962.

13. Научно-практический комментарий Уголовного кодекса Украины от 5 апреля 2001 года / Под ред. Н. И. Мельника, Н. И. Хавро-нюка. К. : Каннон, А.С.К., 2002. С. 261–1216.

14. Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий. 3-е изд., исправ. и допол. / Отв. ред. С. С. Яценко. К.: А.С.К., 2003. С. 252–1083.

15. Проблеми юридичної науки та правоохоронної практики: 36. наукових праць. К., 1994. С. 15-113.

16. Уголовное право Украины: Общая и Особенная части: Учеб. для вузов / Под ред. Е. Л. Стрельцова. Харьков: Одиссей, 2002. С. 276–672.

17. Уголовное право УССР: Особенная часть : учебник / Под ред. М. И. Бажанова, П. С. Матышевского, В. В. Сташиса. К.: Вища шк., 1989. 503 с.

18. Уголовное право Украинской ССР на современном этапе: Часть Особенная / Отв. ред. А. Я. Светлов, В. В. Сташис. К.: Наук, думка, 1985. 455 с.

19. Тростюк З. А. Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України : Монографія. К.: Атіка, 2003. 144 с.

Література до теми 2

1. Андрусів Г. В., Бантишев О. Ф. Відповідальність за злочини проти держави. Ред.-вид. центр «Київський університет», 1997. 162 с.

2. Климчук О. Нове у кримінальній відповідальності за диверсію. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 3. С. 84–86.

3. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 р. в редакції від 21 вересня 1999 р. *ВВР*. 1999. № 49. С. 428; 2003. № 45. Ст. 361.

4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 6 квітня 2000 р. *ВВР*. 2000. № 28. Ст. 224; 2003. № 27. Ст. 209.

5. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. *ВВР*. 2003. № 39. Ст. 351.

6. Звід відомостей, що становлять державну таємницю України (ЗВДТ): Затверджений наказом голови СБ України від 1 березня 2001 р. № 52. ОВУ. 2001. № 13. Ст. 580; № 48. Ст. 2166; 2002. № 46. Ст. 2111; 2003. № 16. Ст. 732; № 29. Ст. 1506; 2004. № 24. Ст. 1623.

Література до теми 3

1. Глушков В. А. Ответственность за преступления в области здравоохранения. К. : Наук, думка, 1987. 200 с.
2. Борисов В. И., Куц В. Н. Преступления против жизни и здоровья: вопрос квалификации. Харьков: НПКФ «Консум», 1995. 104 с.
3. Кобзаренко Т. В., Володарський В. Л. Логічні аспекти кваліфікації умисних вбивств за обтяжуючих обставин. *Вісн. Київського ун-ту. Юрид. науки*. 1995. Вип. 33/34. С. 123–134.
4. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів : навч. посібник. К. : Атіка, 2002. С. 114–184.
5. Литвин О. П. Злочини проти життя : навч. посібник. К. : Вид-во Європейського університету, 2002. 203 с.
6. Мамчур В. Проблема визначення поняття вбивства в кримінальному праві України. *ПУ*. 1999. № 3. С. 71–73.
7. Навроцький В. О. Кримінальне право України: Особлива частина: Конспект лекцій. Львів-Хмельницький, 1994. Вип. 1. С. 79–140.
8. Сташис В. В., Бажанов М. И. Личность - под охраной уголовно-го закона (Глава III Уголовного кодекса Украинн с научно-практи-ческим комментарием). Симферополь : Таврида, 1996. 236 с.
9. Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. *ЗУ. К.*, 1996. Т. 4. С. 219–244; *ВВР*. 1997. № 15. Ст. 115; 2000. № 19. Ст. 143; 2003. № 10-11. Ст. 86.
10. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини: Закон України від 16 липня 1999 р. *ВВР*. 1999. № 41. Ст. 377.
11. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 р. *ВВР*. 2000. № 29. Ст. 228; *ОБУ*. 2003. № 26. Ст. 1259.
12. Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення: Закон України від 12 грудня 1991 р. в редакції від 3 березня 1998 р. *ВВР*. 1998. № 35. Ст. 235; 2002. № 6. Ст. 41.
13. Про порядок штучного переривання вагітності від 12 до 28 тижнів: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 листопада 1993 р. № 926 *ЗП України*. 1994. № 4. Ст. 75.

14. Правила медичного огляду з метою виявлення ВІЛ-інфекції, обліку ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД та медичного нагляду за ними: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 р. № 2026 *ОВУ*. 1998. № 51. Ст. 1895.

15. Положення про організацію роботи цілителя, який здійснює медичну діяльність в галузі народної та нетрадиційної медицини: Затверджене наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11 лютого 1998 р. № 36 *ОВУ*. 1999. № 3. Ст. 112.

16. Інструкція щодо констатації смерті людини на підставі смерті мозку; Інструкція щодо вилучення органів людини в донора-трупа; Інструкція щодо вилучення анатомічних утворень, тканин, їх компонентів та фрагментів у донора-трупа; Перелік анатомічних утворень, тканин, їх компонентів та фрагментів і фетальних матеріалів, дозволених до вилучення у донора-трупа і мертвого плоду людини: Затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2000 р. № 226. *ОВУ*. 2000. № 42. Ст. 1804.

17. Інструкція про порядок проведення операції штучного переривання вагітності. Інструкція про проведення операції штучного переривання вагітності ранніх строків методом вакуум-аспірації: Затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 червня 1994 р. № III. *ЮВУ*. 1997. 11-17 грудня.

18. Правила судово-медичного визначення тяжкості тілесних ушкоджень: Затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 січня 1995 р. № 6. *ЮВУ*. 1995. 31 жовтня – 7 листопада.

19. Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи: Постанова ПВСУ від 7 лютого 2003 р. № 2 *Постанови...* С. 73-82.

20. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова ПВСУ від 26 квітня 2002 р. № 1. Там само. С. 43–45.

Література до теми 4

1. Акімов М. Кримінальна відповідальність за захоплення заручників. *ПУ*. 2002. № 3. С. 150-154.

2. Лизогуб Я. Г. Кримінальна відповідальність за торгівлю людьми або іншу незаконну угоду щодо передачі людини: Монографія. Луганськ, РВВ ЛАВС, 2003. 204 с.

3. Наден О. В. Торгівля жінками як кримінально-правова та соціальна проблема сучасності : монографія. К. : Атіка, 2004. 288 с.

4. Нелегальна міграція та торгівля жінками у міжнародно-правовому аспекті. У 2 кн. К.: Ін-т держави і права ім. В. М.Корецького НАН України, Київський ун-т права, Нац. академія внутрішніх справ України, 2001. Кн. перша. 1012 с. (ч. I. С. 1-512; ч. II. С. 513-1012); Кн. друга. 772 с. (ч. III. С. 1-486; ч. IV. С. 487-772).

5. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 р. *ВВР*. 2000. № 19. Ст. 143.

Література до теми 5

1. Мачужак Я. В. Відповідальність за статеві злочини та інші сексуальні зловживання щодо малолітніх і неповнолітніх. *ВВСУ*. 1997. № 3. С. 52-60.

2. Паневін О. Усунути помилки в справах про статеві злочини. *ПУ*. 1992. № 10. С. 28-31.

3. Свиридов Б. Кримінальна відповідальність за злочини проти статевої недоторканості особи. *ПУ*. 1999. № 5. С. 74-75.

4. Цвіліховський Л. Деякі питання застосування законодавства про відповідальність за вчинення статевих злочинів: Коментар судової практики з кримінальних справ. *Бюл. законодавства і юридичної практики України*. 1996. № 6. С. 47-52.

5. Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини: Постанова ПВСУ від 27 березня 1992 р. № 4. Постанови... С. 83-89.

Література до теми 6

1. Андрушко П. П. Права громадян на задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів та їх захист як об'єкт кримінально-правової охорони. *Нові Цивільний і Кримінальний кодекси – важливий етап кодифікації законодавства України*: Матер. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ) 3-4 жовтня 2002 р. Івано-Франківськ, 2002. С. 159-164.

2. Андрушко П. П. Злочини, що посягають на право інтелектуальної власності (статті 176, 177, 229, 231 та 232 Кримінального кодексу України). *Законодавство України: Наук.-практ. коментарі*. 2003. № 9. С. 17–67.

3. Лихова С. Я. Кримінально-правова охорона виборчих прав громадянина та шляхи її вдосконалення. *Наук. записки*. К. : Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія», 2000. Т. 18. Правничі науки. С. 29–35.

4. Лихова С. Кримінально-правова охорона виборчих прав громадян за новим КК України. *ПУ*. 2002. № 2. С. 115–119.

5. Лихова С. Я. Актуальні проблеми систематизації злочинів проти окремих конституційних прав людини і громадянина за КК України 2001 р. *Нові Цивільний і Кримінальний кодекси — важливий етап кодифікації законодавства України*: Матер. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ) 3-4 жовтня 2002 р. Івано-Франківськ, 2002. С. 169–172.

6. Лихова С. Я. Окремі питання вдосконалення кримінально-правових норм щодо відповідальності за порушення виборчих прав громадян України. *Наук. вісн. Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*. 2002. № 3. С. 134–140.

7. Лихова С., Берзін П. Кримінально-правова охорона трудових прав людини, громадянина, працівника. *Бюл. Міністерства юстиції України*. 2004. № 11. С. 37–49.

8. Лихова С. Я., Берзін П. С. Проблеми визначення об'єктів злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини (розділ V Особливої частини Кримінального кодексу України). *Законодавство України: Наук.-практ. коментар*. 2004. № 2. С. 38–68.

9. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 25 березня 2004 р. *ВВР*. 2004. № 27-28. Ст. 366.

10. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. в редакції від 18 березня 2004 р. *ВВР*. 2004. № 21. Ст. 291.

11. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 р. *ОВУ*. 2004. № 27. Ст. 1763.

12. Про всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України від 3 липня 1991 р. *ВВР*. 1991. № 33. Ст. 443; 1992. № 35. Ст. 514; 2001. № 49. Ст. 259.

13. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15 листопада 2001 р. *ВВР*. 2002. № 10. Ст. 70.

14. Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002 р. *ОВУ*. 2002. № 8. Ст. 327; 2003. № 2. Ст. 43; № 29. Ст. 1444; 2004. 6 2. Ст. 9.

15. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 р. Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні. К. : Юрінком Інтер, 2001. С. 267–287; *ВВР*. 2003. № 37. Ст. 303; 2004. № 13. Ст. 181; № 16. Ст. 238.

16. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. *ВВР*. 1998. № 34. Ст. 227.

17. Про оплату праці: Закон України від 23 березня 1995 р. *ВВР*. 1995. № 17. Ст. 121; 1997. № 11. Ст. 89; 2000. № 35. Ст. 288; X 50. Ст. 436.

18. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. в редакції 11 липня 2001 р. *ВВР*. 2001. № 43. Ст. 214; 2003. № 35. Ст. 271.

19. Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992р. *ВВР*. 1993. №4. Ст. 19; 1997. № 15. Ст. 115.

20. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 66 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти» (справа про платні медичні послуги) від 25 листопада 1998 р. № 15-рп/98. Конституційний Суд України. Рішення. Висновки. К. : Юрінком Інтер, 2001. Кн. 1. С. 297–302.

21. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатною (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29 травня 2002 р. № 10-рп/02 *ОВУ*. 2002. № 23. Ст. 1132.

22. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини третьої статті 53 Конституції України «держава забезпечує доступність і

безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах» (справа про доступність і безоплатність освіти) від 4 березня 2004 р. № 5-рп/2004 ОВУ. 2004. № 11. Ст. 674.

23. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 8 червня 2000 р. *ВВР*. 2000. № 39. Ст. 333; 2002. №. 3–4. Ст. 27; №16. Ст. 116.

24. Про освіту: Закон України від 23 травня 1993 р. в редакції від 23 березня 1996 р. *ВВР*. 1996. -№21. Ст.84; 1997.-№ 8.Ст. 62;1998. № 48. Ст. 294; 2001. № 2-3. Ст. 10; № 49. Ст. 259; 2002 № 11. Ст. 80; № 12-13. Ст. 92; 2003. № 10-11. Ст. 86.

25. Про дошкільну освіту: Закон України від 11 липня 2001 р. *ВВР*. 2001. № 49. Ст. 259; 2002. № 12-13. Ст. 9; 2003.№10-11.Ст. 8.

26. Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002 р. *ВВР*. 2002. № 20. Ст. 134; 2003. № 10-11. т. 86; *ОВУ*. 2003. № 29. Ст. 1444.

27. Сімейний кодекс України. Основні чинні кодекси і закони України. К. : Махаон, 2003. С. 757–783.

28. Порядок передачі дітей, які є громадянами України, на усиновлення громадянами України та іноземними громадянами і здійснення контролю за умовами їх проживання у сім'ях усиновителів: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 р. № 775. ЗП України. 1996. № 14. Ст. 394; *ОВУ*. 1999. № 25. Ст. 1177; 2003. № 31. Ст. 1617.

29. Положення про прийомну сім'ю: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. № 565. *ОВУ*. 2002. №18. Ст. 926.

30.Правила опіки та піклування: Затверджені наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України від 26 травня 1999 р. № 34/166/131/88 *ОВУ*. 1999. № 26. Ст. 1252.

Література до теми 7

1. Андрушко П. П. Кримінально-правова охорона інтелектуальної власності в Україні. К.: Форум, 2004. 160 с.

2. Андрушко П. Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів (Коментар до статті 148² Кримінального кодексу України). *ЮВУ*. 2001. 15-21 березня.

3. Андрушко П. П. Кримінальна відповідальність за порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів (Стаття 148⁸ Кримінального кодексу України) *ЮВУ*. 2001. 29 березня - 4 квітня.

4. Андрушко П. П. Предмет злочинів порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів (Стаття 148⁸ КК України) *Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Вип. 100. Правознавство*. 2000. С. 82–90.

5. Андрушко П., Данько В. Деякі питання кваліфікації обману покупців. *РП*. 1990. № 5. С. 24–27, 30.

6. Андрушко П. П. Уголовно-правовая охрана свободы предпринимательской деятельности и порядка ее осуществления в Украине. *Предпринимательство: пределы государственного вмешательства* : матер. конф. М. : ИМПЗ им. А. С. Грибоедова, 2001. С. 77-81.

7. Андрушко П. П. Коментар до статті 209¹ Кримінального кодексу України Законодавство України: *Наук.-практ. коментарі*. 2003. № 8. С. 3-22.

8. Андрушко П. П. Особенности ответственности за легализацию преступных доходов по УК Украины. *Уголовное право: стратегия развития в XXI веке*: Матер. науч.-практ. конф. 29-30 января 2004 г. М., 2004. С. 453-458.

9. Багрий-Шахматов Л. В. Уголовно-правовые и криминологические проблемы коррупции, теневой экономики и борьбы с ними : учеб. пособие. Одесса : Латстар, 2001. 530 с.

10. Беницкий А. С. Уголовная ответственность за легализацию (отмывание) денежных средств и иного имущества, приобретенных преступным путем: проблемы квалификации и совершенствования законодательства. Луганск : РИО ЛИВД, 2001. 352 с.

11. Берзін П. С. Кримінально-правова класифікація шахрайських дій з використанням банківських «смарт карток» Законодавство України: *Наук.-практ. коментарі*. 2002. № 5. С. 93–97.

12. Берзін П. С. Проблеми кваліфікації незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими

засобами доступу до банківських рахунків, обладнання для їх виготовлення. Там само. 2002. № 6. С. 30-44.

13. Берзін П. С. Кримінальна відповідальність за незаконну конвертацію грошових коштів, що вчиняється за допомогою використання банківських платіжних карток. *Наук. вісн. Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*: Зб. наук, праць. 2002. № 3. С. 280–283.

14. Берзін П. С. Незаконні реконвертаційні операції. Тлумачення окремих ознак. *Юрид. журнал*. 2003. № 7. С. 62–68.

15. Берзін П. С. Визначення доходу як оціночної ознаки злочинів у сфері господарської діяльності. *Законодавство України*: Наук.-практ. коментарі. 2003, № 3. С. 10–31.

16. Берзін П. С. Окремі проблеми визначення об'єкта ухилення від погашення кредиторської заборгованості. *Законодавство України*: Наук.-практ. коментарі. 2002. № 4. С. 87–93.

17. Берзін П. Об'єктивна сторона незаконного використання чужого знака для товарів і послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 2. С. 87-90.

18. Бондарева М. «Відмивання» грошей: міжнародні кримінально-правові аспекти проблеми ПУ. 1999. № 1. С. 95-99.

19. Боротьба зі злочинністю у сфері підприємницької діяльності (кримінально-правові, кримінологічні, кримінально-процесуальні та криміналістичні проблеми). Харків : Право, 2001. 264 с.

20. Брич Л. П., Навроцький В. О. Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні. К. : Атіка, 2000. 288 с.

21. Брич Л., Навроцький В. Ознаки посадової особи та кваліфікація господарських злочинів, вчинених нею. *Підприємництво, господарство і право*. 2001, № 1. С. 58–62; № 2. С. 68–71.

22. Верещак В. М. Питання, що стосуються розгляду справ про фальшивомонетництво. Коментар судової практики в кримінальних та адміністративних справах. Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1997). К. : Юрінком Інтер, 1998. С. 5–12.

23. Волинець Р. А. Проблемні питання застосування окремих положень ст. 211 КК України. *Вісн. Хмельницького ін-ту регіонального управління і права*. 2002. № 1. С. 208–209.

24. Гуторова Н. О. Кримінально-правова охорона державних фінансів України. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2001. 384 с.

25. Гуторова Н. О. Проблеми кримінальної відповідальності за посередню винність при вчиненні злочинів проти державних фінансів. *ПУ*. 2001. № 12. С. 120–124.

26. Гуторова Н. А. Преступления в сфере хозяйственной деятельности: раздел VII Особенной части УК Украины с научно-практическим комментарием. Харьков : Одиссей, 2003. 256 с.

27. Доля Л. Небезпека легалізації (відмивання) грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом. *ПУ*. 2002. № 2. С. 89–93.

28. Дудоров О. О., Мельник М. І., Хавронюк М. І. Злочинну сфері підприємництва : навч. посібник / За ред. М. І. Хавронюка. К. : Атіка, 2001. 608 с.

29. Дудоров О. Тлумачення ознак фіктивного підприємництва у доктрині та правозастосовчій практиці. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 2. С. 83–87; № 3. С. 71–74.

30. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів : навч. посібник. К. : Атіка, 2002. С. 289–339.

31. Ляпунова Н. Стійка фінансова неспроможність як ознака приховування банкрутства. *Вісн. академії правових наук*. 2000. -3(22).С. 176-181.

32. Мойсик В. Р., Андрушко П. П. Відповідальність за ухилення від сплати податків: Законодавство, практика застосування і напрями вдосконалення. Коментар судової практики в кримінальних та адміністративних справах. Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1997). К. : Юрінком Інтер, 1998. С. 58–79.

33. Мойсик В. Р., Андрушко П. П. Шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 148⁵ КК України). *ВВСУ*. 2000. № 2. С. 32-37.

34. Мойсик В. Р., Дудоров О. О. Порівняльно-правовий аналіз законодавства США та України про відповідальність за ухилення від сплати податків. *Адвокат*. 1998. № 2. С. 12–17.

35. Мойсик В. Р. Про об'єкт і предмет шахрайства з фінансовими ресурсами. *ВВСУ*. 2002. № 1. С. 34–41.

36. Сташис В. В. Уголовно-правовая охрана социалистического хозяйства. Харьков, 1973. С. 3–158.

37. Стрельцов Є. Л. Економічні злочини: внутрішньодержавні та міжнародні аспекти : навч. посібник. Одеса : АстроПринт, 2000. 473 с

38. Стрельцов Е. Л. Экономическая преступность в Украине : курс лекций. Одесса: АО «Бахва», 1997. 572 с.

39. Таций В. Я. Ответственность за хозяйственные преступления. Харьков, 1979. С. 3–136.

40. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р. *ВВР*. 1993. № 17. Ст. 184; 1994. № 20. Ст. 64; 1995. № 16. Ст. 113; 1999. № 37. Ст. 334; 2002. № 7. Ст. 503.

41. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етильного, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 19 грудня 1995 р. *ВВР*. 1995. № 46. Ст. 345; 1996. № 41. Ст. 193, № 45. Ст. 232; 1998. № 26. Ст. 158; 1999. № 8. Ст. 56; 2000. № 30. Ст. 240; 2001. № 11. Ст. 45; 2002. № 26. Ст. 175; № 50. Ст. 365; *ОВУ*. 2003. № 23. Ст. 1034.

42. Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини: Закон України від 23 грудня 1997 р. *ВВР*. 1998. № 19. Ст. 98; 2002. № 1. Ст. 2; № 48. Ст. 359.

43. Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби: Закон України від 15 вересня 1995 р. *ЗУ*. К., 1997. Т. 9. С. 194–202; *ВВР*. 1998. № 26. Ст. 168; 2000. № 30. Ст. 240; 2001. № 10. Ст. 44; 2002. № 26. Ст. 175; № 50. Ст. 365; *ОВУ*. 2003. № 23. Ст. 1034.

44. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. *ВВР*. 1994. № 7. Ст. 36; 1999. № 32. Ст. 266; 2001. № 8. Ст. 37; 2002. № 16. Ст. 114; № 35. Ст. 256; 2003. № 30. Ст. 247.

45. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 р. *ВВР*. 1999. № 32. Ст. 267; 2001. № 8. Ст. 37; 2002. № 16. Ст. 114; *ОВУ*. 2003. № 25. Ст. 1173.

46. Положення про виробництво, зберігання, продаж марок акцизного збору нового зразка з голографічними захисними елементами і маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 567 *ОВУ*. 2003. № 17. Ст. 751; № 45. Ст. 2357.

47. Правила надання послуг поштового зв'язку: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22

грудня 1997 р. № 1446 в редакції від 4 жовтня 2000р. № 1515 ОВУ.2000. № 41. Ст. 1748.

48. Положення про порядок виробництва, зберігання, продажу контрольних марок та маркування примірників аудіовізуальних творів чи фонограм; Положення про Єдиний реєстр одержувачів контрольних марок; Положення про порядок зберігання та знищення немаркованих примірників аудіовізуальних творів чи фонограм: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2000р. Хе 1555. ОВУ. 2000. №42.Ст. 1792; 2002. № 21. Ст. 1015; 2004. № 12. Ст. 741.

49. Про практику розгляду судами кримінальних справ про виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів: Постанова ПВСУ від 12 квітня 1996 р. № 6 *Постанови ...* С. 108–111.

50. Про судову практику в справах про контрабанду та порушення митних правил: Постанова ПВСУ від 26 лютого 1999 р. № 2 *Постанови ...* С. 112–117

Література до теми 8

1. Дудоров О. О., Мельник М. І., Хавронюк М. І. Злочини у сфері підприємництва : навч. посібник / За ред. М. І. Хавронюка. К. : Атіка, 2001. С. 427–532.

2. Емельянов В. П. Защита права собственности уголовным законодательством. Харьков: Рубикон, 1996. 127 с.

3. Клименко В. А., Мельник Н. И. Уголовно-правовая борьба с вымогательством индивидуального имущества граждан: Учеб. пособие. К., 1993. 92 с.

4. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів : навч. посібник. К. : Атіка, 2002. С. 230–288.

5. Кузнецов В. Комп'ютерна крадіжка: що розуміти під предметом злочину. ПУ. 1999. № 10. С. 74–76.

6. Матышевский П. Преступления против собственности и смежные с ними преступления. К. : Юрінком, 1996. С. 3–197, 212–235.

7. Панов Н. И. Квалификация преступлений, совершенных путем обмана или злоупотребления доверием. Харьков, 1987. 188 с.

8. Панов Н. И. Уголовная ответственность за причинение имущественного ущерба путем обмана или злоупотребления доверием. Харьков, 1977. 127 с.

9. Пинаев А. А. Уголовно-правовая борьба с хищениями. Харьков, 1975. 188 с.

10. Стрижевська А. А. Проблеми кримінально-правової характеристики дій, пов'язаних з використанням газових пістолетів (револьверів) і балончиків. *Вісн. Київського ун-ту. Юрид. науки*. Вип. 33/34. 1995. С. 135–140.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статті 58 Конституції України, статей 6,81 Кримінального кодексу України (справа про зворотну дію кримінального закону в часі) від 19 квітня 2000 р. №6-рп / 2000. *ОВУ*. 2000. № 39. Ст. 1662.

12. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), нестачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1995 р. *ВВР*. 1995. № 22. Ст. 173; 1999. № 37. Ст. 334.

13. Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності: Постанова ПВСУ від 25 грудня 1992 р. Х° 12 Постанови ... С. 90–102.

14. Про судову практику в справах про знищення та пошкодження державного чи колективного майна шляхом підпалу або внаслідок порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: Постанова ПВСУ від 2 липня 1976 р. № 4 в редакції від 3 березня 2000 р. Там само 103–107.

Література до теми 9

1. Гавриш С. Б. Кримінально-правова охорона довкілля в Україні. Проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства : наук. вид. К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2002. 635 с.

2. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25 червня 1992 р. в редакції від 15 листопада 2001 р. *ВВР*. 2002 № 8. Ст. 62; 2003. № 16. Ст. 126; № 27. Ст. 209.

3. Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 2 березня 1995 р. ЗУ. К., 1997. Т. 8. С. 182-193.
4. Про планування і забудову територій: Закон України від 20 квітня 2000 р. *ВВР*. 2000. № 31. Ст. 250.
5. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. *ВВР*. 2002. № 14. Ст. 97.
6. Про Червону книгу України: Закон України від 7 лютого 2002 р. *ВВР*. 2002. № 30. Ст. 201.
7. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. *ВВР*. 2003. № 39. Ст. 349.
8. Земельний кодекс України. *ВВР*. 2002. № 3, 4. Ст. 27; 2003. № 28. Ст. 213; № 30. Ст. 247; 2004. № 8. Ст. 67; № 26.- Ст. 361; ОВУ. 2004. № 22. Ст. 1486.
9. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22 лютого 2000 р. *ВВР*. 2000. № 18. Ст. 132; 2002. № 29. Ст. 198; 2003.- № 30. Ст. 247; 2004.- № 7.- Ст. 58.
10. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. в редакції від 21 червня 2001 р. *ВВР*. 2001. № 48. -
11. Про такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням у межах міст та інших населених пунктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 1999 р. №559 *ОВУ*. 1999. № Н. Ст. 579; 2002. № 1. Ст. 13.
12. Правила охорони внутрішніх морських вод і територіального моря України від забруднення та засмічення: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 29 лютого 1996 р. № 269 в редакції від 29 березня 2002 р. № 431 *ОВУ*. 2002. № 14. Ст. 741.
13. Правила рубок головного користування в лісах України: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 559. ЗП України. 1995. № 10. Ст. 255; ОВУ. 2000. № 48.
14. Про практику розгляду судами справ про відповідальність за порушення законодавства про охорону природи: Постанова ПВСУ від 26 січня 1990 р. № 1 Постанови ... С. 141-151.

Література до теми 10

1. Антипенко В. Ф. Борьба с современным терроризмом: между-народно-правовые подходы. К. : Юнона-М, 2002. 723 с.

2. Берзин П. С. Соотношение понятий «боевые припасы», «взрывчатые вещества», «взрывчатые устройства» в уголовном праве. Матер. IV звітної наук.-практ. конф. професорсько-викладацького та курсантського (студентського) складу Кримського юридичного ін-ту Нац. ун-ту внутрішніх справ (31 травня 2002 р.): У 2ч. Ч. 1. Сімферополь: Доля, 2002. С. 133–140.

3. Берзин П. С. Взрывные устройства как предметы преступлений, предусмотренных статьями 262, 263 Уголовного кодекса Украины. *Проблеми відповідальності за злочини проти громадської безпеки за новим Кримінальним кодексом України*: Матер. міжнар. наук.-практ. семінару (м. Харків) 1-2 жовтня 2002 р. Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2003. С. 270–273.

4. Матишевский П. С. Ответственность за преступления против общественной безопасности, общественного порядка и здоровья населения. М., 1964. С. 14–75.

5. Семикін М. В. Створення терористичної групи чи терористичної організації: кримінально-правове дослідження : монографія. Харків, 2003. 145 с.

6. Тихий В. Уголовно-правовая охрана общественной безопасности. Харьков, 1981. 172 с.

7. Емельянов В. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование. СПб. : Юри-дический центр Пресе, 2002. 289 с.

8. Єрмак О. Умови звільнення від кримінальної відповідальності учасника злочинної організації (порівняльно-правовий аспект). *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 9. С. 88–91.

9. Кононенко В. Деякі питання судової практики у справах про бандитизм Коментар судової практики з кримінальних справ *Бюл. законодавства і юридичної практики України*. 1996. № 6. С. 42–47.

10. Яценко С. С. Злочини проти громадської безпеки Юрид. енциклопедія. Т. 2: Д-Й. К. : Укр. енциклопедія, 1999. С. 617–618.

11. Яценко С. С. Спеціальна підстава звільнення від кримінальної відповідальності за терористичний акт Наук, вісник Нац. академії внутрішніх справ України. 2003. № 1. С. 67–72.

12. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 р. ВВР. 1995. № 12. Ст. 81; 2000. № 9. Ст. 68; № 30. Ст. 236; 2003. № 29. Ст. 236; ОВУ. 2003. № 25. Ст. 1183; ГУ. 2003. 14 серпня.

13. Про пожежну безпеку: Закон України від 17 грудня 1993 р. Основні чинні кодекси і закони України. К.: Махаон, 2003. С. 704–710; ВВР. 2004. № ю. Ст. 95.

14. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів: Затверджена наказом МВС України від 21 серпня 1998 р. № 622 з доповненнями від 13 квітня 1999 р. № 292 ОВУ. 1998. № 42. Ст. 1574; 1999. № 19. Ст. 856; 2002. № 28. Ст. 1344.

15. Про судову практику в справах про знищення та пошкодження державного чи колективного майна шляхом підпалу або внаслідок порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: Постанова ПВСУ від 2 липня 1976 р. № 4 в редакції від 3 березня 2000 р. Постанови ... С. 103–107.

Література до теми 11

1. Бахуринська О. До питання про потерпілого від порушення вимог законодавства про охорону праці (ст. 271 КК України). *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 8. С. 85–88.

2. Бахуринська О. Співвідношення безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 271 КК України, з родовим об'єктом злочинів проти безпеки виробництва. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*: Матер. Х регіональної наук.-практ. конференції (5-6 лютого 2004 р.). Львів, 2004. С. 413–415.

3. Борисов В. И. Ответственность за нарушение техники безопасности на производстве. К., 1984. 70 с.

4. Кобзаренко П. В. Про об'єктивну сторону злочинних порушень правил при проведенні будівельних робіт. *Вісн. Київського унту.* Серія права. К., 1971. Вип. 12. С. 26–27.
5. Лановенко І. П., Чангумі Г. І. Уголовно-правовая охрана трудовых прав граждан. К. : Наук, думка, 1989. 280 с.
6. Маляренко В., Борисов В. Практика розгляду справ про порушення правил охорони праці і безпеки ведення робіт: Коментар судової практики з кримінальних справ. *Бюл. законодавства і юрид. практики України.* 1996. № 6. С. 81–88.
7. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. Основні чинні кодекси і закони України. К. : Махаон, 2003. С. 878–885; *ВВР.* 2004. № 14. Ст. 205.
8. Про судову практику в справах, пов'язаних з порушеннями вимог законодавства про охорону праці: Постанова ПВСУ від 10 жовтня 1982 р. № 6. Постанови... С. 160–165.
9. Про практику застосування судами України законодавства і виконання постанови Пленуму Верховного Суду України у справах, пов'язаних із порушеннями вимог законодавства про охорону праці: Постанова ПВСУ від 3 жовтня 1986 р. № 9 Постанови. С. 166–168.

Література до теми 12

1. Борисов В. И., Гизимчук С. В. Уголовная ответственность за на-рушение правил, норм и стандартов, обеспечивающих безопасность дорожного движения. Харьков: Консум, 2001 160 с.
2. Касинюк В. И. Уголовная ответственность за повреждение путей сообщения и транспортных средств. Харьков, 1979. 58 с.
3. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів. К.: Атіка, 2002. С. 389–449.
4. Водний кодекс України. ЗУ. К., 1997. Т. 9 С. 25-66; *ВВР.* 2000. № 45. Ст. 390; 2001. № 2-3. Ст. 10; 2002. -№ 12-13. Ст. 92; 2003. № 10-11. Ст. 86; № 30. Ст. 247.
5. Кодекс торговельного мореплавства України ЗУ К, 1997. Т. 8 С. 292-392; *ВВР.* 2003. № 27. Ст. 209; № 30. Ст. 247.
6. Інструкція про порядок обліку транспортних засобів, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків на них та проведення перевірок в реєстраційно-екзаменаційних підрозділах Державтоінспекції МВС України:

Затверджена наказом МВС України від 2 листопада 1994 р. № 599. Законодавство про дорожній рух: *Бюл. законодавства і юридичної практики*. 2000. № 10. С. 167–189.

7. Правила митного оформлення транспортних засобів, номерних вузлів та агрегатів, що переміщуються через митний кордон України: Затверджені наказом Державної митної служби України від 25 червня 1999 р. № 393. *ОВУ*. 1999. № 31. Ст. 1631; 2000. № 50. Ст. 2184; *ОВУ*. 2001. № 25. Ст. 1134.

8. Правила державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, та мотоциклів: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388 *ОВУ*. 1998. № 36. Ст. 1327; 1999. № 16. Ст. 650; 2000. № 34. Ст. 1433; 2001. № 20. Ст. 868; 2004. № 15. Ст. 1048; № 18. Ст. 1285.

9. Положення про використання повітряного простору України: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 401. *ОВУ*. 2002. № 14. Ст. 727.

10. Порядок і умови організації перевезень пасажирів та багажу автомобільним транспортом: Затверджений наказом Міністерства транспорту України 21 січня 1998 р. № 21. *ОВУ*. 1998. № 17. Ст. 646; 2002. № 8. Ст. 371.

Література до теми 13

1. Гальченко Ф., Матішевський П., Яценко С. Квалификация хулиганства. Советская юстиция. 1972. № 13. С. 8–9.

2. Даньшин И. Н. Уголовно-правовая охрана общественного порядка. М.: Юрид. лит., 1973. 200 с.

3. Даньшин И. Н. Ответственность за хулиганство по советскому уголовному праву. Изд-во Харьковского ун-та, 1971. 192 с.

4. Дороніна В., Шапченко С., Яценко С. Практика розгляду судами справ про хуліганство. *РП*. 1986. № 11. С. 33–36.

5. Дудоров О. Порнографія і кримінальний закон: питання кваліфікації, проблеми вдосконалення законодавства. *ЮВУ*. 2000. 7–13 грудня.

6. Дудоров О. О., Мельник М. І., Хавронюк М. І. Злочини у сфері підприємництва : навч. посібник / За ред. М. І. Хавронюка. К.: Атіка, 2001. С. 533–568.

7. Норманський М. Й. Кваліфікація злочинів. К. : Атіка, 2002. С. 450–491.
8. Матышевский П. С. Ответственность за преступления против общественной безопасности, общественного порядка и здоровья населения. М., 1964. С. 8–13, 76–138.
9. Наклович М. Л. Кримінально-правова боротьба з хуліганством. Львів, 1974. 112 с.
10. Рудяк А., Кучинська О. Застосування законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну та іншу антигромадську діяльність: Коментар судової практики з кримінальних справ. *Бюл. законодавства і юридичної практики України*. 996. № 6. С. 72–77.
11. Яценко С. С. Ответственность за преступления против общественного порядка. К. : Издат. объедин. «Вища школа». Главное издат., 1976. 190 с.
12. Яценко С. С. Квалификация хулиганства. К. : Министерство юстиции УССР. Республиканские курсы повышения квалификации работников юстиции УССР, 1980. 66 с.
13. Яценко С. С., Половко А. Г. Деякі питання кваліфікації особливо злісного хуліганства. *Вісн. Київського ун-ту*. Серія права. 1973. № 14. С. 70–75.
14. Яценко С. Кримінально-правова охорона пам'яток культури. *РП*. 1976. № 4. С. 50–53.
15. Яценко С. С. Уголовно-правовая охрана культурных ценностей. Проблемы борьбы с преступлениями в сфере экономики: Межвуз. сб. науч. трудов. К. : КВШ МВД СССР, 1990. С. 179–181.
16. Яценко С. С. Злочини проти громадського порядку. *Юрид. енциклопедія*. Т. 2 : Д–Й. К: Укр. енциклопедія, 1999. С. 617.
17. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 8 червня 2000 р. *ВВР*. 2000. № 39. Ст. 333; 2002. № 3-4. Ст. 27; № 16. Ст. 114.
18. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 р. в редакції від 13 грудня 2001 р. *ВВР*. 2002. № 11. Ст. 81.
19. Про охорону археологічної спадщини: Закон України від 18 березня 2004 р. *ВР*. 2004. № 26. Ст. 361.
20. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20 листопада 2003 р. *ВВР*. 2004. № 14. Ст. 192.

21. Положення про Державний реєстр національного культурного надбання: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1992 р. № 466 ЗП України. 1992. № 9. Ст. 220.

22. Перелік наукових об'єктів, що становлять національне надбання України: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2001 р. № 1709. *ОВУ*. 2001. № 51. Ст. 2305.

Література до теми 14

1. Глушков В. А. Ответственность за преступления в области здравоохранения. К. : Вища шк., 1987. С. 145–161.

2. Дидковская С. П. Фесенко Е. В., Гарницкий С. П. Наркомания: уголовно-правовые и медицинские проблемы. К., 1989. 157 с.

3. Козаченко О. Кількісні і якісні параметри предмета наркотизму. Підприємництво, господарство і право. 2001. № 5. С. 91–93.

4. Матышевский П. С. Ответственность за преступления против общественной безопасности, общественного порядка и здоровья населения. М., 1964. С. 139–156.

5. Мирошниченко Н. А., Музыка А. А. Уголовно-правовая борьба с наркоманией. Киев-Одесса, 1988. 207 с.

6. Музыка А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів. К. : Логос, 1998. 324 с.

7. Наден О. В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Харків : Право, 2003. 224 с.

8. Наркотизм и преступность / Отв. редактор И. П. Лановенко. К. : Наук, думка, 1994. 344 с.

9. Селіванов М. П., Хруппа М. С. Антинаркотичне законодавство України: Історія. Теорія. Коментар. К., 1997. С. 7–239.

10. Смитиенко В. Н. Уголовно-правовая охрана здоровья населения в СССР. К., 1989. С. 65–99, 192–205.

11. Стрекалов Є, Ф., Музыка А. А. Застосування судами законодавства про відповідальність за незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів

Коментар судової практики в кримінальних та адміністративних справах: Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1997). К. : Юрінком Інтер, 1998. С. 88–131.

12. Фесенко Є. В. Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони: Монографія. К. : Атіка, 2004. 280 с.

13. Фесенко Є. В. Кримінально-правовий захист здоров'я населення (коментар законодавства та судової практики). К. : Істина, 2001. 192 с.

14. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. Бюл. законодавства та юридичної практики України. 2000. №7. С. 112-135; ВВР. 2001, № 9. Ст. 38; 2002. Яв 7. Ст. 52; ОВУ. 2002. № 10. Ст. 449.

15. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів: Закон України від 15 лютого 1995 р. в редакції від 8 липня 1999 р. ВВР. 1999. № 36. Ст. 317; 2001. № 25-26. Ст. 131; 2003. № 27. Ст. 209.

16. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 р. ЗУ. К., 1997. Т. 8 С. 128–136; ВВР. 1999. № 36. Ст. 317; 2003. № 27. Ст. 209; 2004. № 8. Ст. 66.

17. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 р. Законодавство України про охорону здоров'я: Бюл. законодавства та юридичної практики України. 2000. № 7. С. 153–175; ОВУ. 2003. № 26. Ст. 1259.

18. Положення про порядок здійснення діяльності у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 3 січня 1996 р. № 6. ЗП України. 1996. № 5. Ст. 151.

19. Порядок провадження діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у лікувально-профілактичних закладах та установах: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2001 р. № 106. ОВУ. 2001. № 6. Ст. 226; ОВУ. 2003. № 32. Ст. 1605.

20. Порядок знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, визнаних непридатними для подальшого використання або переробки, а також відходів, що містять наркотичні засоби чи психотропні речовини:

Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2001 р. № 299. *ОВУ*. 2001. 13. Ст. 558.

21. Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 р. № 770. *ОВУ*. 2000. № 19. Ст. 789; 2003. № 51. Ст. 2316.

22. Порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в державних і комунальних закладах охорони здоров'я України: Затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України 18 грудня 1997 р. № 356. *ОВУ*. 1998. № 8. Ст. 307; 1999. № 35. Ст. 1814.

23. Інструкція про порядок виявлення та постановки на облік осіб, які незаконно вживають наркотичні засоби або психотропні речовини: Затверджена спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, ід 10 жовтня 1997 р. №306/680/21/66/5. *ОВУ*. 1997. Число 48. С. 440–446.

24. Про судову практику в справах про злочини, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: Постанова ПВСУ від 26 квітня 2002 р. № 4 Постанови ... С. 194–203.

Література до теми 15

1. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. *ВВР*. 2003. № 39. Ст. 351.

2. Про загальний військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 р. в редакції від 18 червня 1999 р. Основні чинні кодекси і закони України. К.: Махаон, 2003. С. 95–106; *ВВР*. 2004. № 10. Ст. 94.

3. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12 грудня 1991 р. в редакції від 18 лютого 1999 р. Там само. С. 107–109; *ОВУ*. 2004. № 23. Ст. 1542.

4. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21 жовтня 1993 р. в редакції від 13 травня 1999 р. *ВВР*. 1999. № 27. Ст. 221; 2003. № 37. Ст. 300.

5. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 р. в редакції від 21 вересня 1999 р. *ВВР*. 1999. № 49. Ст. 428; 2003. №45. Ст. 361.

6. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 р. *ВВР*. 2003. № 27. Ст. 208.

7. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. Основні чинні кодекси і закони України. К. : Махаон, 2003. С. 227–233.

8. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20 лютого 2003 р. *ОВУ*. 2003. № 12. Ст. 518.

9. Положення про порядок і механізм формування та опублікування зводу відомостей, що становлять державну таємницю; Положення про порядок надання, переоформлення, зупинення дії або скасування дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею; Положення про порядок надання, скасування та переоформлення допуску громадян до державної таємниці: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2001 р. № 1601 *ОВУ*. 2001. № 49. Ст. 2190.

10. Положення про державний експортний контроль в Україні: Затверджене Указом Президента України від 13 лютого 1998 р. № 117/98 *ОВУ*. 1998. № 7. Ст. 242; 1999. № 13. Ст. 509; № 31. Ст. 1607; 2002. № 32. Ст. 1506; № 52. Ст. 2364

Література до теми 16

1. Андрушко П. П. Коментар до статті 357 КК України. ЮВУ. 2001. 10-16 листопада.

2. Андрушко П. Коментар до статті 358 Кримінального кодексу України. Нотаріат для Вас. 2002. № 3. С. 10–15.

3. Нагнойний Я. П., Яценко С. С. Практика расследования преступных посягательств на работников милиции и народных дружинников: Метод, пособие для прокуроров и следователей. К. : Прокуратура Украинской ССР, 1966. 50 с.

4. Нагнойний Я. П., Яценко С. С. Расследование преступных посягательств на жизнь, здоровье и достоинство работников милиции и народных дружинников . Расследование преступлений против личности, порядка управления, общественного порядка и общественной безопасности: Учеб.-практ. пособие. К.: НИ и РИО КВШ МВД СССР, 1975. С. 92–120.

5. Осадчий В. І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності. К. : Атіка, 2004. 336 с.

6. Тарарухін С, Яценко С. Значення суб'єктивної сторони посягання на життя охоронців громадського порядку. РП. 1965. № 5. С. 78–81.

7. Яценко С. С. Законодавство про охорону життя працівників міліції і народних дружинників. Проблеми правознавства. 1966. Вип. 5. С. 115–123.

8. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. Законодавство України про судову і правоохоронну діяльність. К. : ЮрІнком Інтер, 2001. С. 139–148.

9. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. ОБУ. 2000. Хе 30 Ст. 1248; ВВР. 2000. № 40. Ст. 338; 2003. № 27. Ст. 209.

10. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 7 березня 2002 р. ВВР. 2002. № 32. Ст. 225.

11. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 р. ВВР. 2003. № 27. Ст. 208.

12. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів: Постанова ПВСУ від 26 червня 1992 р. № 8 Постанови ... С. 216–224.

Література до теми 17

1. Андрушко П. П. Коментар до статей 361–363 КК України . Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні: Наук.-техн. збірник. Вип. 4, К.: Над. техн. ун-т України «КШ», МОН України, Департамент спец. телекомунікаційних систем та захисту інформації СБУ, 2002. С. 23–29.

2. Білетук П. Д., РоманюкБ, В., Цимбалюк В. С. та Ін. Комп'ютерна злочинність : навч. посібник. К. : Атіка, 2002. 240 с.

3. ВеховВ. Б. Компьютерные преступления. М., 1996. С. 6–27, 49–104.

4. Лащук Є. Інформація з обмеженим доступом як предмет злочину. ПУ. 2001. № 3. С. 75–78.

5. Лісовий В. «Комп'ютерні» злочини: питання кваліфікації ПУ. 2002. № 2. С. 86–88.

6. Про захист інформації в автоматизованих системах: Закон України від 5 липня 1994 р. ЗУ. К, 1997. Т. 7. С. 296-302.

Література до теми 18

1. Андрушко П. Коментар до статті 358 Кримінального кодексу України. Нотаріат для Вас. 2002. № 3. С. 10–15.

2. Баитишев О. Ф. Злочини у сфері службової діяльності (питання кваліфікації): Навч. посібник. К.: МАУП, 2002. 128 с.

3. Дудоров О. О., Мельник М. І. Хавронюк М. І. Злочини у сфері підприємництва : навч. посібник / За ред. М. І. Хавронюка. К. : Атіка, 2001. С. 328–426.

4. Жук В. Г. Деякі проблемні питання застосування судами законодавства про відповідальність за посадові злочини ВВСУ. 2000. № 5. С. 46–50.

5. Зейкан І. Поняття посадової особи в кримінальному законодавстві: порівняльний аналіз. ПУ. 2002. № 3. С. 118–120.

6. Застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за окремі посадові злочини. ВВСУ. 1997. № 1. С. 30–35.

7. Клименко В. А., Мельник Н. И., Хавронюк Н. И. Уголовная ответственность за должностные преступления. К. : Блиц-Информ, 1996. С. 3–162.

8. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів: навч. посібник. К. : Атіка, 2002. С. 545-593.

9. Маляренко В. Деякі питання перевищення влади або посадових повноважень: Коментар судової практики з кримінальних справ. Бюл. законодавства і юрид. практики України. 1996. № 6. С. 64–68.

10. Мельник М. І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства. К.: Парламентське вид-во, 2000.-256 с.

11. Мельник М., Хавронюк М. Розмежування складів злочинів «зловживання владою або посадовим становищем» та «перевищення влади або посадових повноважень»* ПУ. 1997. № 2. С. 31–33.

12. Мельник М. І., Редька А. І., Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар Закону України «Про боротьбу з корупцією» / За ред. М. І. Мельника. К.: Атіка, 2003 320 с.

13. Про стан законодавства щодо боротьби з корупцією і організованою злочинністю та пропонувані зміни і доповнення до нього. Питання боротьби зі злочинністю: 36. наук, праць. Вип. 1. Харків : Право, 1997. С. 69–86.

14. Светлов А. Я. Ответственность за должностные преступления. К.: Наук, думка, 1978. 252 с.

15. Тихенко С. І., Матишевський Я. С. Радянське кримінальне право (Частина Особлива). Вип. 2. Вид-во Київського ун-ту, 1966. С. 37-94.

16. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності посадових осіб: Закон України від 11 липня 1995 р. ЗУ. К., 1997. Т. 9. С. 138–145.

17. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова ПВСУ від 26 грудня 2003 р. № 15 Постанови... С. 204–208.

Література до теми 19

1. Берзін П. С. Кримінальна відповідальність за постановлений завідомо неправосудних постанови і ухвали у цивільних та кримінальних справах. Законодавство України. *Науково-практичні коментарі*. 2003. № 7. С. 19–25.

2. Василенко В. І. Радянське кримінальне право (Частина Особлива). Вип. 3. К. : Вид-во Київського ун-ту, 1967. 52 с.

3. Клименко В. Забезпечення безпеки засуджених, які брали або беруть участь у кримінальному судочинстві . *ЮВУ*. 2000. 26 жовтня - 1 листопада.

4. Маляренко В. Окремі питання відповідальності свідків за дачу завідомо неправдивих показань: Коментар судової практики з кримінальних справ. БгЛ. законодавства і юридичної практики України. 1996. № 6. С. 68–72.

5. Науково-практичний коментар Кримінально-процесуального кодексу України. К.: Юрінком Інтер, 1997. С. 118–124; 130–131; 168–172; 182; 187–188; 209–219.

6. Трубников В. М. Научно-практический комментарий к Закону Украины «Об административном надзоре за лицами,

освобожденными из мест лишения свободы». Харьков: Рубикон, 1998. 112 с.

7. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 р. ЗУ. К., 1996. Т. 5. С. 238–248.

8. Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц. видання. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2002 (статті 14¹, 20, 43, 43¹, 52¹, 52², 52³, 52⁴, 52⁵, 69¹, 70, 106, 135, 136, 148, 155, 156).

9. Правила тримання осіб, узятих під варту і засуджених, у слідчих ізоляторах Державного департаменту України з питань виконання покарань; Правила поведінки в слідчих ізоляторах осіб, узятих під варту і засуджених: Затверджені наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 20 вересня 2000 р. № 192 ОВУ. 2000. № 44. Ст. 1910; 2002. № 20. Ст. 999.

10. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: Затверджені наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 грудня 2003 р. № 275 ОВУ. 2003. № 52. Частина 2. Ст. 2898.

11. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. ЗУ. К., 1997. Т. 7. С. 423–427; ВВР. 2004. № 7. Ст. 49.

12. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбuvання покарання в місцях позбавлення волі: Постанова ПВСУ від 26 березня 1993 р. № 2 Постанови... С. 225–232.

Література до теми 20

1. Карпенко М. Кримінальна відповідальність за нестатутні взаємовідносини. ПУ. 2002. № 3. С. 147–150.

2. Майоров І. Питання гармонізації кримінального законодавства України з правом збройних конфліктів. ПУ. 1999. № 2. С. 79–80.

3. Хавронюк М. І., Дячук С. І., Мельник М. І. Військові злочини: Коментар законодавства / Відп. ред. М. Д. Дрига, В. І. Кравченко. К. : А.С.К., 2002. 272 с.

4. Про загальний військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 р. в редакції від 18 червня 1999 р. ВВР. 1999. № 33. Ст. 270; 2000. № 30. Ст. 235.

5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 6 квітня 2000р. ВВР. 2000. № 28. Ст. 224; 2003. № 27. Ст. 209.

6. Про Збройні Сили України: Закон України від 6 грудня 1991 р. в редакції від 5 жовтня 2000р. ВВР. 2000. №48. Ст.410; ОВУ. 2003. № 29. Ст. 1443; 2004. № 2. Ст. 8.

7. Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Затверджений Законом України від 24 березня 1999 року. ОВУ. 1999. № 19. Ст. 812; ВВР. 2003. № 27. Ст. 209; ОВУ. 2004. № 8. Ст. 464.

8. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Затверджений Законом України від 24 березня 1999 року. ОВУ. 1999. № 19. Ст. 809; ВВР. 2003. № 27, Ст. 209; ОВУ. 2004. № 8. Ст. 464.

9. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Затверджений Законом України від 24 березня 1999 року. ОВУ. 1999. № 19. Ст. 809. ВВР. 2003. № 27. Ст. 209; № 29. Ст. 234; ОВУ. 2004. № 8. Ст. 464.

Література до теми 21

1. Базов В. Кримінальна відповідальність за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права : навч. посібник. К. : Істина, 2003. 136 с.

2. Попович В. Питання імплементації норм міжнародного гуманітарного права в чинне кримінальне законодавство України. Держава і право / Ін-т держави і права НАН України Ім. В. М. Корецького. Вил. 17. 2002. С. 382–386.

3. Попович В. Кримінальна відповідальність за злочини проти людяності. Проблеми державотворення в Україні. Матер. Х регіон, наук.-практ. конф. (5-6 лютого 2004 р.). Львів, 2004. С. 507–509.

4. Яценко С. С. Міжнародні злочини. Юрид. енциклопедія. Т. 3: К-М. К: Укр. енциклопедія, 2001. С. 694–696,

5. Яценко С. С. Конвенції про боротьбу зі злочинністю. Юрид. енциклопедія. Т. 3.: К-М. К: Укр. енциклопедія, 2001. С. 204–205.

6. Яценко С. С. Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни. Юридична енциклопедія. Т. 4: Н–П. К.: Укр. енциклопедія, 2003. С. 567–568.

7. Про символіку Червоного Хреста і Червоного Півмісяця в Україні: Закон України від 8 липня 1999 р. ВВР. 1999. № 36. Ст. 316.